

Onsdagen den 2 oktober

Kl. 09.00–13.58
16.00–16.09

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 11 september justerades.

§ 2 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till trafikutskottet:
RiR 2024:18 Statens insatser för att minska sjöfartens utsläpp av skadliga ämnen i havet

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2024/25:16 och 20 till justitieutskottet

2024/25:21 till finansutskottet

Motion

2024/25:552 till arbetsmarknadsutskottet

EU-dokument

COM(2024) 426 till utrikesutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 november*.

§ 4 Ny tullbefogenhetslag

Ny tullbefogenhetslag

Skatteutskottets betänkande 2024/25:SkU2

Ny tullbefogenhetslag (prop. 2023/24:132)

föredrogs.

Anf. 1 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Detta är skatteutskottets betänkande 2 i höstens olika betänkandeströmmar som kommer. Det handlar om tullbefogenhetslagen. För att redogöra lite för vad det handlar om för den som lyssnar tänkte jag lite kort gå igenom vad det är vi ska besluta om i dag, fru talman.

Det som finns i betänkandet, som bygger på en proposition, är helt enkelt förslag om att ge tulltjänstemännen nya verktyg för att genomföra sitt arbete på ett effektivare sätt. Det handlar också om att få lagstiftningen enhetlig och samlad. Det underlättar tulltjänstemännens möjligheter att genomföra sitt arbete på ett sätt som vi som samhälle kan förvänta oss.

Det handlar om tulltjänstemännens rätt att använda våld i fler situationer. Det kan låta otrevligt, men det är tyvärr kanske nödvändigt med den situation och den samhällsutveckling som vi har i dag. Det handlar om att tulltjänstemän ska få en utökad rätt att stoppa fordon. Det handlar om att tulltjänstemän får utökade möjligheter att skyddsvisitera.

Det handlar om att tulltjänstemän får rätt att avlägsna ordningsstörande personer från en kontrollplats. När de ska genomföra sitt arbete får de i dag större befogenheter att skapa sig en möjlighet att göra det på ett rimligt sätt.

Det handlar om att tulltjänstemän ska få öppna försändelser i fler fall än i dag. Brottsligheten hittar hela tiden nya vägar. Då är det viktigt att tulltjänstemännens befogenheter följer med så att man kan hantera den nya situation som uppstår.

Det handlar om att tulltjänstemän får stänga av områden vid den inre gränsen. Det är också en möjlighet för tulltjänstemän att vidga sitt arbetsområde för att fullgöra sina uppgifter.

Det handlar om att tulltjänstemän ska få större möjlighet att leda förundersökningar. Det är en kompetensfråga genom att den som verkligen kan frågorna får en möjlighet att delta i förundersökningen och därigenom öka kvaliteten i arbetet.

Det handlar om att tullåklagare får föra talan om fler brott. Det ligger i samma linje. Det handlar om att tulltjänstemän får utökade möjligheter att biträda åklagare och andra brottsbekämpande myndigheter.

Det kan låta lite byråkratiskt. Men det är någonting som i verkligheten på riktigt gör att tullen helt enkelt blir starkare i sitt arbete mot brottsligheten.

Det handlar om att Tullverket ska få ökade möjligheter till revision utan att man ska informera om revisionen i förväg. Det kan låta rimligt. Tullverket ges också ökad tillgång till bokningsuppgifter.

Det är en mängd förslag som finns i propositionen som vi hanterar i betänkandet som helt enkelt ökar tullens möjligheter. I en ny samhällssituation där brottsligheten är alltmer välorganiserad och tar sig nya former får Tullverket större möjligheter att fullgöra sitt uppdrag.

När det gäller den här propositionen finns det inte några reservationer i kammaren. Det finns inga motioner som är skrivna med anledning av propositionen. Den som lyssnar kan fundera lite grann över vad det står för.

Jag kan berätta för den som lyssnar att det innebär att hela riksdagen står bakom förslaget. I riksdagen är vi ibland överens. Vi kan i riksdagen ha olika uppfattningar i olika frågor. Men när det gäller det här förslaget är vi helt överens.

Det är för mig som socialdemokrat väldigt skönt att känna att vi är helt överens om socialdemokratisk politik. Det är ett socialdemokratiskt förslag från start till mål. Det var den socialdemokratiska regeringen som gav utredaren i uppgift att utreda det som är grunden för hela lagstiftningen.

När nu åtta partier i Sveriges riksdag ställer sig bakom en stark socialdemokratisk lagstiftning är det för mig som socialdemokrat naturligtvis glädjande. Det är glädjande för svenska folket, och det är naturligtvis glädjande för tulltjänstemännen som får de nya verktygen.

Det är väldigt glädjande för landet, för brottsbekämpande myndigheter och i slutändan för den enskilde medborgaren att socialdemokratisk lagstiftning även får verkan här i dag. När vi nu troligen klockan 16.00 samlas för votering och samtliga ställer sig bakom socialdemokratisk politik känns det tryggt och bra.

Vad som däremot inte känns riktigt lika tryggt och bra, fru talman, är att den socialdemokratiska regering som tillsatte utredningen och också var beredd att genomföra förslaget tyvärr fick lämna över till en regering som inte är riktigt lika handlingskraftig, om jag ska uttrycka mig diplomatiskt. Det ska man ju från riksdagens talarstol, fru talman.

Det är en regering som kanske kan kallas för den lataste regeringen i modern tid. Det är en regering som helt enkelt inte får saker gjorda. Det är en regering som inte heller finansierar verksamhet som är nödvändig. Det gör mig som socialdemokrat bekymrad. Det är också därför som vi socialdemokrater har ett särskilt yttrande.

Jag kan berätta för den som lyssnar på debatten att med ett särskilt yttrande vill man inte ställa ett motförslag. Det är klart att vi inte ställer motförslag mot våra egna förslag. Det är ett socialdemokratiskt förslag som vi ska rösta om i dag.

Vi vill ändå skicka med och påpeka att det finns problem med regeringens sätt att hantera ett bra förslag. Det ena är senfärdighet, och det andra är att man har varit svag med finansieringen.

Den regering vi har i dag är väldigt snabb med att genomföra skattesänkningar för rika män. Men den är väldigt dålig på att finansiera samhällsviktig verksamhet. Det är detta vi vill ha sagt i vårt särskilda yttrande.

Den andra saken som stör mig lite grann som socialdemokrat och bekymrad samhällsmedborgare är att denna väldigt viktiga lagstiftning, fru talman, träder i kraft den 7 november 2024 när den kunde ha trätt i kraft den 7 november 2022.

Tyvärr har vi på grund av regeringsskiftet fått vänta i två år på att genomföra nödvändig och viktig lagstiftning. Det är kanske inte något som man ska gräma sig över i dag, för nu är det ändå bara några veckor kvar till dess att lagen kommer att träda i kraft. Men det är ändå en påminnelse, fru talman, om någonting som det är viktigt att uppmärksamma Sveriges medborgare om.

Detta är en regering som drar benen efter sig när det gäller samhällsviktig verksamhet, som till exempel att ge tulltjänstemän ytterligare befogenheter för att genomföra sitt viktiga uppdrag, och som väntar i två år på att genomföra en lagstiftning som är utredd och klar.

Det finns inget försvar för den senfärdigheten. Vi kan bara konstatera att den sittande regeringen i dag visserligen får igenom socialdemokratisk politik, och det tackar vi för. Men det är två år för sent, och vi är fortfarande oroliga för finansieringen.

(Applåder)

Anf. 2 ERIK HELLSBORN (SD):

Fru talman! Sverige är ett fantastiskt land att bo i på många sätt. Vi som bor här har mycket att vara glada och stolta över. Men givetvis är inte allting perfekt. En sak som inte är perfekt är den grova brottsligheten som under många år plågat vårt land. Samvetslösa gäng fyller sina fickor genom utpressning, bedrägerier och narkotikaförsäljning. De tvekar inte att skjuta eller att detonera sprängladdningar mitt ute bland vanliga hederliga människor för att försvara sin ljusskygga verksamhet och inkomsterna från den.

Svenska folket har fått nog av dessa bovar och banditer. Löftet att slå ned hårt på dessa var en av de främsta anledningarna till att svenska folket valde en ny regering 2022.

Sedan valet har vi sverigedemokrater och våra Tidökollegor arbetat hårt för att infria våra löften till svenska folket. Vi har skärpt straffen för narkotikabrott, rån, utpressning och en rad andra brott. Vi har tillfört större ekonomiska resurser till tull, polis och domstolar, och vi har gett polisen utökade befogenheter för att de ska kunna göra sitt arbete.

Ett exempel på detta är lagen om hemliga tvångsmedel. Polisen rapporterar att de bara mellan oktober 2023 och februari 2024 kunde gripa 30 kriminella tack vare den nya lagen. I flera fall kunde de i samma veva också beslagta vapen, narkotika och svarta pengar.

Ett annat exempel är vistelseförbudet. Det har bland annat testats i problemområdet Rågsved centrum i södra Stockholm. Resultatet har varit gott. När tidningen Expressen besökte området och talade med företagare och flanörer vittnade dessa om en markant skillnad. Det gäng som öppet langat narkotika var borta. Gamla stamkunder vågade återvända till fik och restauranger. ”Det är 100 procent lugnare”, sa en intervjuad företagare.

Fru talman! Under de gångna två åren har Sverigedemokraterna och övriga Tidöpartier genomfört den största offensiven mot den organiserade brottsligheten i det moderna Sveriges historia. Men vi är långt ifrån färdiga.

I dag är vi här för att diskutera nästa steg i vår kamp mot de kriminella gängerna och andra lagbrytare: den nya tullbefogenhetslagen. Denna innebär bland annat att tulltjänstemän får rätt att använda våld i fler situationer, en utökad rätt att stoppa fordon och ökade möjligheter att skyddsvisitera i kontrollverksamheten. Tulltjänstemän får rätt att avlägsna ordningsstörande personer från en kontrollplats. De får öppna försändelser i fler fall än i dag, de får stänga av områden vid den inre gränsen och de får större möjligheter att leda förundersökningar.

Med dessa befogenheter ges tullen nu bättre förutsättningar än någonsin att upptäcka och stoppa smugglare. Det kan inte nog betonas hur viktigt detta är. Varje pistol och granat och varje paket med narkotika som stoppas vid gränsen slår mot gängens inkomster och våldskapital. Varje gängmedlem som grips, döms och fängslas för smuggelbrott är en mindre som kan sprida skräck och otrygghet i samhället och en mindre som kan locka in naiva ungdomar på brottets bana.

Fru talman! Under de senaste två åren har vi gjort det betydligt jobbigare att vara kriminell i Sverige. Nu gör vi det ännu jobbigare.

(Applåder)

Anf. 3 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Erik Hellsborn talar sig varm för socialdemokratisk politik här i kammaren. Det tackar jag för. Jag tänker dock ställa två frågor till Erik Hellsborn.

Om den här lagstiftningen är bra, viktig och effektiv, vilket vi är överens om, hur kan det då komma sig att Erik Hellsborn, som tillhör regeringsunderlaget, har medverkat till att försena denna lagstiftning i två år? Det är den ena frågan, som är väldigt enkel och konkret. Jag hoppas på ett svar.

Den andra frågan gäller att Erik Hellsborn talade om att tillföra medel till tullen. För ett år sedan röstade Erik Hellsborn nej till att tillföra medel till tullen. Vi socialdemokrater föreslog att vi i denna kammare skulle tillföra mer medel till tullen. Då valde Erik Hellsborn att trycka på nej-knappen. Han ville inte stödja ett förslag som gav tullen mer medel. Varför röstade Erik Hellsborn nej till mer medel till tullen?

Det är två enkla och viktiga frågor.

Anf. 4 ERIK HELLSBORN (SD) replik:

Fru talman! Jag får erkänna att jag har svårt att känna igen mig i den verklighetsbeskrivning som ledamoten målar upp. Ledamoten representerar Socialdemokraterna, partiet som satt i regeringsställning i åtta år innan Tidösamarbetet tog över. Man hade åtta år på sig att genomföra det man säger sig vilja göra nu. Frågan är varför man inte gjorde detta.

Det som har skett de senaste två åren är att tullen har fått mer pengar än någonsin. De växer; de anställer fler personer. De har genom den här lagstiftningen fått bättre verktyg, större befogenheter och bättre utrustning. Tullen står i dag starkare än någonsin. Det ska vi vara stolta över.

Anf. 5 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Erik Hellsborn säger att han har svårt att känna igen sig i verkligheten. Jag förstår det. Det är kanske också därför jag inte fick svar på mina två enkla och väldigt tydliga frågor. Jag ska göra ett nytt försök.

Den socialdemokratiska regeringen hade utrett frågan och hade ett lagstiftningsförslag klart. Om vi hade fått sitta kvar hade vi kunnat genomföra det för två år sedan. Erik Hellsborn har medverkat till att skjuta upp den här lagstiftningen i två år, och Erik Hellsborn säger att han är stolt över det. Vad bygger Erik Hellsborn den stoltheten på?

Min första fråga är: Varför sköt man upp lagstiftningen i två år?

Den andra frågan är: Varför medverkade Erik Hellsborn till att inte ge tullen mer medel? Varför stoppade Erik Hellsborn mer pengar till tullen? Varför förhindrade Erik Hellsborn tulltjänstemännen att få effektiva verktyg? Det är den där verkligheten som Erik Hellsborn har lite svårt att orientera sig i.

Fru talman! Ärade åhörare! Jag tycker ändå att det är väldigt enkla frågor att svara på. Varför vänta i två år? Varför stoppa pengarna? Kan vi få svar på det?

(Applåder)

Anf. 6 ERIK HELLSBORN (SD) replik:

Fru talman! Det är lite magstarka antydningar och anklagelser här. Socialdemokraterna hade som sagt makten i åtta år. Man hade åtta år på sig

att genomföra det man tycker skulle ha genomförts för två år sedan. De gjorde inte det.

Under sittande högerregering har tullen mer pengar än de hade under Socialdemokraternas styre, de har större befogenheter än de hade under Socialdemokraternas styre och de har bättre verktyg än under Socialdemokraternas styre. Utvecklingen går alltså åt rätt håll under vårt styre, inte under socialdemokratiskt styre.

(Applåder)

Anf. 7 MARIE NICHOLSON (M):

Fru talman! Min mormor åkte en gång fast i tullen. Jag säger en gång, men det är inte omöjligt att det hände flera gånger. Efter charterresorna till Mallorca blev det nog några flaskor med likör och kanske även lite konjak i bagaget, säkert lite för mycket. Det blev i alla fall böter för min mormor.

Men det var länge sedan. En tid därefter gick vi med i EU, och gamla damers likörer räknades inte längre som smuggling på samma sätt. Gränsen mot Europa blev en inre gräns. Människor kom, och människor gick. Men sedan började världen förändras. Sverige förändrades kanske till och med lite mer.

År 2004 kunde man läsa i ett pressmeddelande från Tullverket att beslagen visserligen blev större men också allt färre. Det året beslagtogs 488 kilo cannabis och 189 kilo amfetamin. Då hade regeringen Persson ändå skurit ned ordentligt på tullverksamheten. På bara ett år hade 370 tjänster försvunnit, och ett tiotal stationer hade fått stänga.

År 2024 är situationen väldigt annorlunda. Förra året kunde Tullverket stoppa 11 ton narkotika från att föras in i Sverige, nästan dubbelt så mycket som 2022. Aldrig tidigare har så mycket cannabis stoppats i tullen. Beslagen av kokain och heroin ökar också. Trots det vet vi att beslagen bara utgör en bråkdel av den narkotika som faktiskt kommer in i Sverige.

Tullverkets uppdrag är mycket bredare än att bara stoppa illegala varor. Men i kampen mot den organiserade brottsligheten står de i den absoluta frontlinjen.

Vi ska i dag fatta beslut om en ny tullbefogenhetslag. Det är en åtgärd för att samla och tydliggöra den lagstiftning som tulltjänstemännen redan arbetar under. Närhelst vi lagstiftar om befogenheter som används mot enskilda är det av extra vikt att det är tydligt, konsekvent och lätt att tillämpa. Risken är annars stor att enskilda drabbas av felaktiga beslut och att de som ska tillämpa regelverken gör det med osäkerhet, vilket i sin tur leder till mindre effektiv kontrollverksamhet och brottsbekämpning.

Den utredning som ligger till grund för den nya, samlade tullbefogenhetslagen tillsattes 2021. Men tack vare tillkännagivanden som Moderaterna tillsammans med de andra Tidöpartierna drev igenom under förra mandatperioden handlar det inte bara om en samlade lagstiftning utan även om en utökning av tulltjänstemännens befogenheter.

För en tid sedan besökte jag Tullverket i Karlshamn och frågade då vad som skulle kunna förbättras eller förändras i lagstiftningen för att göra deras arbete lättare och bättre. De beskrev då en ganska vanlig situation. De har fått ett tips om ett fordon som kan ha narkotika eller kanske illegala skjutvapen gömda i lasten. De tar in fordonet för kontroll, och under tiden det pågår visas chauffören till ett väntrum. En tulltjänsteman förklarade

för mig att den stund då de ber chauffören kliva ur och tillfälligt lämna fordonet kanske är den mest riskfyllda situation de har i arbetet.

Han sa: ”Jag vet ju inte om den här personen har vapen med sig. Jag vet inte vilka konsekvenser det innebär för honom om lasten inte kommer fram. Jag vet inte om det här är en desperat person och jag får inte visitera honom för att säkerställa att han inte har med sig något som han kan skada mig med.”

Det känns lite extra gott i dag, fru talman, att vi nu ska godkänna nya befogenheter att kroppsvisitera i skydds- och identifieringssyfte, både vid ett gripande och i samband med vissa kontroller och förhör.

Tullbefogenhetslagen ger nu också våra tulltjänstemän generell rätt att använda våld i sin tjänsteutövning, när andra medel är otillräckliga och om det är försvarligt med hänsyn till omständigheterna. Exempel på sådana tillfällen är när tjänstemännen möts med våld eller hot om våld, när någon som ska häktas försöker undkomma eller gör motstånd eller för att avlägsna en person från ett utrymme. Vid yttre gräns är det inte någon skillnad från i dag, men vid inre gräns eller vid punktskattekontroll tar vi ett betydande steg för att trygga våra tulltjänstemän.

Fru talman! Trygghet är vad ökade befogenheter handlar om – trygghet för tulltjänstemannen vars arbete är både viktigare och mer riskfyllt än någonsin tidigare. Det innebär trygghet för dig, mig och alla medborgare som skyddas när vi slår tillbaka mot gängens ekonomi och tillgång till illegala vapen.

Jag är glad att vi i dag står politiskt enade bakom regeringens förslag till ny tullbefogenhetslag och yrkar bifall till utskottets förslag till beslut. (Applåder)

Anf. 8 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! På grund av bristande fantasi tänkte jag ställa samma frågor till Marie Nicholson som jag ställde till Erik Hellsborn, eftersom jag inte fick några svar från honom.

Nu gjorde Marie Nicholson ett litet försök att svara på en av frågorna, nämligen varför regeringen har dragit benen efter sig i två år. Jag uppfattade det i alla fall som ett försök att svara på frågan. Hon sa att det berodde på det tilläggsdirektiv som lades fram den 30 mars 2023. Det här låter lite märkligt, och Marie Nicholson skulle kunna få utveckla hur tilläggsdirektivet förhindrade regeringen att genomföra den utredning som faktiskt genomförts och var klar i september 2022. Varför var det ett hinder för regeringen?

Tilläggsdirektivet handlade om att utredaren skulle lämna förslag på hur utförelse av stöldgods kan kriminaliseras oavsett ställningstagande i sak. Det fanns ingenting alls i tilläggsdirektivet som förhindrade regeringen att genomföra de redan utredda förslagen.

Man bör dessutom vara lite noggrann och läsa det betänkande som vi debatterar i dag. Låt mig läsa upp vad det är vi ska fatta beslut om så att vi vet det: ”Tullbefogenhetsutredningen överlämnade i september 2022 delbetänkandet *Tullverkets rättsliga befogenheter i en ny tid* (SOU 2022:48). I betänkandet behandlas uppdragen i utredningsdirektiven från den 29 april 2021. Betänkandet har remissbehandlats.

I denna proposition behandlar regeringen betänkandets förslag.”

I det vi ska besluta om i dag står det i texten, svart på vitt, att det vi behandlar i dag är det som utreddes och lämnades över i september 2022. Det är detta vi ska fatta beslut om. Varför tog det två år, Marie Nicholson?

Vi kan ta det där med pengarna också när vi ändå håller på. Dessutom påstod Erik Hellsborn att tullen har fått en massa nya verktyg under de här två åren. Kan Marie Nicholson kanske räkna upp vilka de här nya verktygen är?

(Applåder)

Anf. 9 MARIE NICHOLSON (M) replik:

Fru talman! Lagen vi har framför oss och som vi ska fatta beslut om i dag är en samlande lagstiftning, men det handlar också om ökade befogenheter. I det uppdrag som gavs 2021 fanns de ökade befogenheterna inte med.

Man kan fråga sig varför Socialdemokraterna väntade med att ge ett uppdrag ända till 2021, ett år före valet. Man bör ju alltid ha med sig lite ödmjukhet inför att ett val kanske inte går ens egen väg. Varför inte göra det här tidigare? Och varför röstade ni emot den motion om ökade befogenheter som lades fram? Ni ställde er heller inte bakom riksdagens tillkännagivande om att Tullverkets befogenheter skulle anpassas till verkligheten.

När ett skepp kommer lastat till Göteborgs hamn kommer 23 000 containrar. De ska lastas av och skickas vidare i en hast. Det säger sig självt att det inte är möjligt att kontrollera ens en bråkdel. Tullens främsta verktyg är därför underrättelser om avvikelser och samarbete med andra myndigheter, framför allt med polisen. Det är helt avgörande att vi stärker hela kedjan. Tullverket har därför fått den förstärkning som äskats vad gäller arbetet mot kriminell ekonomi.

Anf. 10 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Som den uppmärksamme kan notera fick jag inte svar på mina frågor. Det kommer jag kanske inte att få framöver heller, men jag kan ju fortsätta att ställa dem till övriga ledamöter under debattens gång.

Det är ändå spännande att höra om Marie Nicholson's syn på regeringsarbete. Hon tycker att det är konstigt att en sittande regering ett år före ett val ger en utredning direktiv om att genomföra viktig lagstiftning. Om Marie Nicholson tycker det och samtidigt företräder den nuvarande regeringen innebär det att vi kan förvänta oss att den handlingsförlamade regeringen som sitter vid makten nu i ödmjukhet inför väljarna kommer att fortsätta att inte lägga fram några förslag för att lösa viktiga samhällsproblem.

Jag tycker att det här är spännande information till väljarna. Marie Nicholson menar alltså att det är rimligt att en regering inte lägger fram några utredningsdirektiv, inte jobbar med samhällsproblem och inte arbetar ända in i kaklet. Det tycker inte vi socialdemokrater. Vi jobbar på väljarnas uppdrag ända in i kaklet, hela tiden och hela mandatperioden. Sedan hoppas vi naturligtvis på förnyat förtroende.

Vi stannar inte upp två år före ett val och slutar att ge utredningsdirektiv eller bekämpa samhällsproblem. Vi bekämpar alltid samhällsproblem varje dag och varje gång vi har regeringsmakten, varje gång vi har möjlighet att lägga lagförslag och varje gång vi får votera i den här kammaren.

Förra gången vi diskuterade budget hade vi tillfört mer medel till Tullverket. Trots att vi sitter i opposition kämpar vi för att lösa samhällsproblem. Vi gör det i opposition, och vi gör det när vi har regeringsmakten. Vi gör det hela tiden. Men Marie Nicholson representerar en regering som tycker att man i ödmjukhet inför väljarna inte ska försöka bekämpa samhällsproblem eftersom det bara är två år kvar till valet. Jag tycker att det är en märklig inställning till politik. Det kanske är bekvämt, men det är inte förtroendeingivande.

(Applåder)

Anf. 11 MARIE NICHOLSON (M) replik:

Fru talman! Den fråga jag ställde till Patrik Björck, som jag heller inte fick svar på, var varför man dröjde så länge som till 2021 med att lägga ett uppdrag av sådan vikt och om något som man i flera år hade påpekat behövdes.

Som jag sa har Tullverket fått den förstärkning som äskats när det gäller kriminell ekonomi. Därtill har vi medel till Försäkringskassan, Bolagsverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten för att förstärka arbetet mot kriminell ekonomi. Vi har medel för ett nytt finansiellt underrättelsecenter och för stärkt socialt förebyggande arbete. Rättsväsendets anslag går i denna budget från 37 till 51,9 miljarder kronor, och Kriminalvårdens går från 14,1 till 26 miljarder kronor – för att inte nämna all den lagstiftning som min kollega Erik Hellsborn drog igenom nyss och som rullas ut på området för att hjälpa polis och andra myndigheter i deras arbete mot gängkriminalitet.

Det här är lagstiftning som Socialdemokraterna hade åtta år på sig för att få på plats men misslyckades. Detta uppdrag är prioriterat, och det gör verkligen skillnad vem som styr.

(Applåder)

Anf. 12 ANDERS ÅDAHL (C):

Fru talman! Det finns de som tror att politik handlar om att få ordning på saker och att lösa problem. Ja, så kan det naturligtvis vara ibland. Men politikens främsta uppgift är att inte skapa problem, att ligga steget före. Det handlar om att skapa förutsättningar för oss människor att leva ett gott liv i frihet där vi kan fatta egna beslut.

Men politiken misslyckas inte sällan med att ligga steget före. Det gäller till exempel klimatet. Politiken världen över har i decennier misslyckats grovt med att skapa styrmedel som får ned koldioxidutsläppen. Vi har misslyckats med att *inte* skapa problem för oss själva och kommande generationer. I Sverige går det i dag dessutom faktiskt åt fel håll, vilket är extra pikant, då det var en svensk, Svante Arrhenius, som för 128 år sedan var den förste som beskrev sambandet mellan koldioxid och växthuseffekten.

Fru talman! Den tullbefogenhetslag som nu ligger på riksdagens bord redo för beslut skulle dock kunna beskrivas som att man ligger steget före. Det är en av orsakerna till att vi i Centerpartiet uttrycker vårt gillande. Vi ser nämligen gärna att vi utvecklas uppåt och framåt och samtidigt stärker oss som civiliserat samhälle och går bort från polarisering.

När vi i Centerpartiet tar ställning till nya lagförslag eller själva tar fram nya politiska initiativ är vi noga med balanspunkter. Vi motsätter oss lagar som inskränker integritet och personlig frihet och faktiskt för oss bakåt i utvecklingen.

Nu senast hade vi chat control, förvisso med liten nytta för möjligheten att komma åt avskyvärda brott och en inbyggd kraftig och allmän integritetskränkande funktion. Så utvecklar vi inte det civiliserade samhället. Runt hörnet har vi nu också ett nationellt tiggeriförbud, som gör det olagligt att vara fattig och be om hjälp. Det är egentligen inte klokt att man i Sverige ens ska utreda den saken. I dessa båda fall måste vi markera.

Vad gäller tullbefogenhetslagen är det enklare. Den lagen är till gagn för det allmänna utan att inskränka det stora flertalets frihet.

Fru talman! Tullverket räknar om sina beslag av narkotika och dopningsmedel till samhällsnytta. Det görs enligt en modell som beräknar hur mycket samhällets kostnader minskar tack vare att Tullverkets beslag hindrar narkotika och dopningsmedel från att komma ut i samhället. Bland annat handlar det om uteblivna kostnader för vård och sociala insatser. Första halvåret i år var samhällsnyttan 5,8 miljarder kronor. På ett år blir det alltså knappt 12 miljarder.

Är 12 miljarder mycket? Vi kan jämföra med skolan till exempel. Regeringen har i sin budgetproposition aviserat ett tillskott på cirka 2,8 miljarder till skolan för 2025. Låt vara att det är betydligt mindre än vad Centerpartiet satsar på svensk skola – det ger ändå perspektiv.

Det som skrämmer är inte vad vi vet om den samhällskostnad som undviks genom tullens beslag utan mörkertalet, det som vi inte får fatt i. Vi vet inte hur stor samhällskostnaden är för det illegala, för smuggling av kontanter och varor. Men ett vet vi: Utan en effektiv och rättssäker tullverksamhet skulle enorma nationella värden vara allvarligt hotade – såväl ekonomiska och monetära värden som mänskliga värden, både pengar och vår personliga säkerhet. Utan en effektiv och rättssäker tullverksamhet skulle själva fundamentet för en fungerande handel vara satt ur spel. Den grova organiserade brottsligheten skulle få fritt spelrum.

Fru talman! Nu är en enig riksdag redo att ta nästa steg för svensk tullverksamhet och fatta beslut om en ny lag: tullbefogenhetslagen. Vi gör detta av två skäl. Dels ser vi ett behov av att samla lagförutsättningar i en ny lag för att förenkla för tullen och undvika tolkningar och glapp i lagstiftningen som de facto har försvårat för tullverksamheten, dels ser vi att tullen behöver ett antal förstärkta befogenheter, inte minst i ljuset av den grova organiserade brottsligheten med dess kraftiga våldskapital.

Den grova organiserade brottsligheten utgör ekonomiska imperier, eller illegala företagskoncerner om man så vill. Det dödliga våldet är inte kärnan. Det är ekonomin som är kärnan, en ekonomi som oftast dessutom styrs från utlandet. Därför är det av stor vikt att tullens arbete kan intensifieras, så att ekonomiska flöden av varor och kontanter stryps. Tullen behöver helt enkelt i dessa tider utökade befogenheter.

Lagen är till det allmännas gagn. Vi i Centerpartiet är positiva till den nya lagen, tullbefogenhetslagen, och yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 13 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Fru talman! Vi kristdemokrater sätter människovärdet, tryggheten och rättvisan i främsta rummet. När vi i dag står inför beslut om en reglering

för Tullverket handlar det i grunden om att värna om det samhälle där varje människa ska kunna leva i trygghet och frihet. Vi vill se ett samhälle där lag och ordning råder och där staten har de verktyg som behövs för att skydda invånare och bekämpa brottsligheten.

Tyvär utmanar kriminaliteten allt oftare våra gränser. Smuggling av vapen, droger och illegala varor hotar våra barns framtid och underminerar vår samhällsstruktur. Vi måste agera. Därför står vi kristdemokrater bakom regeringens förslag om att ge Tullverket utökade befogenheter. Det handlar om att skydda vårt land och våra invånare.

Fru talman! I Kristdemokraternas samhällsbygge betonar vi vikten av att ha starka, tydliga och rättvisa myndigheter som agerar utifrån tydliga lagar och samtidigt är tillräckligt utrustade för att upprätthålla lag och ordning på ett effektivt sätt. För oss handlar det om att upprätthålla statens ansvar att skydda sina invånare. En stark stat kan ingripa när samhällets trygghet hotas. Därför stöder vi förslaget om att ge tulltjänstemännen rätt att använda våld i fler situationer, naturligtvis under strikt kontrollerade och proportionerliga former.

Tjänstemännen vid tullen befinner sig i frontlinjen i kampen mot den kriminella ekonomin. Det är därför viktigt att de kan söka efter vapen och knark utan att samtidigt vara rädda för sitt liv. Vid smuggling av vapen, explosiva ämnen och narkotika kan det röra sig om stora belopp, och de som smugglar ser därför ofta till att skaffa sig ett våldsmonopol. Det är inte rimligt att en tulltjänsteman i dessa situationer inte ska ha rätt att kontrollera personer i sökandet efter vapen och andra farliga föremål.

Möjligheten för tulltjänstemän att använda sig av våld i fler situationer än i dag är ingenting vi fattar beslut om lättvindigt. Men det är en nödvändig åtgärd för att säkerställa att tulltjänstemännen har de verktyg de behöver för att hantera hotfulla situationer.

Fru talman! I vissa situationer där hot om våld eller verkliga våldssituationer uppstår är det avgörande att tulltjänstemännen kan agera omedelbart. Om deras befogenheter är begränsade kan det innebära att både oskyldiga och tullpersonalen själv utsätts för risker. Därför är det viktigt att de kan ingripa kraftfullt omedelbart, när så krävs.

Det är också viktigt att komma ihåg att rättssäkerheten och tryggheten går hand i hand. Det är genom en tydlig och enhetlig lagstiftning som vi kan säkerställa att våldsanvändningen alltid sker under noggrant reglerade omständigheter och i proportion till hotbilden. Det handlar inte om att ge fria tyglar utan om att ge myndigheterna nödvändiga verktyg för att skydda det gemensamma bästa och upprätthålla den ordning som samhället bygger på.

Fru talman! Kristdemokraterna stöder också förslaget att ge tulltjänstemännen utökad rätt att stoppa fordon och genomföra kontroller. Smuggling och olaglig verksamhet är ett hot inte bara mot vårt rättssystem utan också mot tryggheten och säkerheten för våra barn och ungdomar. Tullverket står i frontlinjen när det gäller att förhindra att illegala varor som vapen, narkotika och farliga produkter kommer in i landet. Det är därför nödvändigt att tulltjänstemännen får de befogenheter som krävs för att effektivt kunna stoppa och kontrollera fordon som misstänks vara inblandade i olaglig verksamhet.

Vi kristdemokrater ser denna utökade rätt som ett viktigt steg i kampen mot den organiserade brottsligheten, som i allt större utsträckning använder sig av transporter för att föra in illegala vapen i Sverige. Utan möjlighet att snabbt och effektivt stoppa och kontrollera fordon riskerar vi att låta dessa verksamheter frodas, vilket hotar såväl den allmänna säkerheten som statens förmåga att upprätthålla lag och ordning.

De utökade befogenheterna är också en fråga om förebyggande arbete. Genom fler och bättre kontroller kan Tullverket avskräcka från smuggling och göra det svårare för kriminella att genomföra sina planer.

Om vi gör det känt att risken för att bli stoppad och kontrollerad är hög kan vi minska incitamenten för kriminella att försöka smuggla in farliga varor i landet. Det ger en signal till samhället om att vi står fast vid att försvara våra gränser och skydda våra medborgare från skadlig verksamhet.

Detta förslag är också ett viktigt verktyg för att skydda ekonomin. Smuggling leder inte bara till ökade samhällskostnader i form av brottslighet och missbruk, utan det innebär också ett avbräck för lagliga företag och skattebetalare. Genom att stärka Tullverkets befogenheter kan vi också skydda den svenska marknaden från illegal konkurrens, där varor förs in utan att tullar och avgifter betalas. Det stärker vår inhemska ekonomi och gör att vi upprätthåller rättvisa villkor för alla företagare.

Fru talman! För oss kristdemokrater handlar detta förslag om mer än tekniska justeringar. Det handlar om att skapa ett tryggare och mer rättssäkert Sverige. Vi vill att alla ska kunna känna sig trygga både i sina hem och på gator, och vi tror på att en stark och effektiv tull är ett viktigt skydd för samhället.

Låt oss nu tillsammans ta detta steg för att stärka tryggheten och rätts säkerheten i vårt samhälle!

(Applåder)

Anf. 14 RASMUS LING (MP):

Fru talman! För mig, som alumn i skatteutskottet, är det alltid givande att få komma och debattera utskottets ärenden. Det är tio år sedan jag blev ledamot i skatteutskottet, och jag satt där fram till valet 2018. Även på den tiden fördes diskussioner kring hur Tullverkets förmåga skulle kunna stärkas på olika sätt. Sedan dröjde det, som nämnts i debatten, fram till 2021 innan denna utredning tillsattes. Det har också getts tilläggsdirektiv i två omgångar innan vi samlades här i dag. Ibland tar saker och ting längre tid än vad man hade hoppats. Men det är ändå skönt att kunna gå i mål med bra reformer.

Numera är jag ledamot i justitieutskottet, men Tullverket och skatteutskottet har med tiden fått allt större brottsbekämpande ansvar. Tullverket är fortfarande en myndighet som lyder under Finansdepartementet och som hör till skatteutskottet. Man tar fortfarande ut skatt, och man har med fiskala frågor att göra. Men man har, sett över tid, fått mer och mer ansvar också för brottsbekämpning.

Jag tycker att den här lagstiftningen är bra. Det ges fler befogenheter till Tullverket. De har radats upp tidigare under debatten. Det handlar bland annat om att kunna stoppa transportmedel, om möjligheten att använda våld när det är befogat och om möjligheten att visitera.

Jag har sagt det förut, och jag kan säga det igen i samband med att vi diskuterar detta: Jag tycker att EU-medlemskapet och EU som organisation är en alldeles förträfflig och fantastisk sak. Jag är väldigt glad att Sverige är medlem tillsammans med 26 andra stater. Det har varit väldigt välgörande och är det även framgent för vårt land. Det finns väldigt mycket som är positivt med detta samarbete, inte minst den fria rörligheten för människor och varuflöden.

Men jag tycker att vi, när vi tar beslut om en sådan här ny lagstiftning, också ska komma ihåg hur det var i samband med att Sverige blev medlem den 1 januari 1995. Det var innan undertecknad var aktiv i politiken – jag gick väl på mellanstadiet vid den tiden. Men det var många, både partier och politiker, som varnade för avigsidorna med medlemskapet, bland annat för att möjligheten att kontrollera stöldgods, narkotika, vapen och så vidare skulle minska drastiskt. Det skars oerhört mycket i Tullverket i samband med EU-inträdet, och lagstiftningen gjordes snabbt om. Det tror jag, fru talman, har inneburit att vi haft en del problem därefter. Jag tror, om man ska vara efterklok, att det hade gått att gå in i EU på 90-talet utan att släppa kontrollen på det sätt som vi faktiskt gjorde.

Jag ska också säga, fru talman, att jag har förhoppningar i och med nya lagar som vi får på plats. Det här är ett exempel, men det finns även andra. Det handlar om trafikövervakning i gränsnära områden. Det tillsammans med de nya tullbefogenheterna med mera gör att jag hoppas att regeringen snart kan gå ifrån de tillfälliga inre gränskontroller som vi har haft för resande från Danmark till Sverige sedan november 2015. Det är hög tid att vi kan hitta permanenta system där vi har en tillräcklig kontroll utan de tillfälliga inre gränskontrollerna, som ställer till med så mycket oreda för våra gränspendlare.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet, fru talman.

Anf. 15 MARTIN MELIN (L):

Fru talman! En av fördelarna med att vara sista talare är att man får lyssna på vad de andra partierna tycker och tänker i frågan, och det är intressant. Det gläder mig att regeringen nu har lagt fram ett förslag till en ny lag som är så pass bra att till och med Socialdemokraterna står och hyllar den.

Fru talman! Den organiserade brottsligheten i Sverige är fortfarande ett stort problem, inte bara för medborgarnas trygghet utan även för samhällets utveckling. Den organiserade brottsligheten blir, som vi vet, alltmer systemhotande. Och vi ser hur kriminella aktörer hittar nya vägar att bedriva sin kriminalitet på.

Med den situationen har tullen i dag en viktig roll i brottsbekämpningen, men för att kunna vara en effektiv och hungrig myndighet, som den är, krävs det också att den har rätt medel och rätt lagstiftning. Det är bra att Tullverket och dess tjänstemän nu får en ny lag där samtliga deras befogenheter samlas och dit delar av den befintliga tullagen flyttas.

En lagstiftning som är komplicerad och otydlig gör det krångligt för de tjänstemän som ska arbeta med den, och inte sällan blir åtgärderna mindre effektiva och i värsta fall även rättsosäkra. En lag ska vara tydlig och enkel att tolka. Nu får alltså tullen en sådan lag, den nya tullbefogenhetslagen. Det är en lag som kommer att göra tullarnas arbete enklare, effektivare och säkrare.

Fru talman! Låt mig nämna några av de nya befogenheter som tullarna kommer att få. En tulltjänsteman kommer att kunna stoppa ett fordon om någon som har begått ett brott som tulltjänstemannen har rätt att ingripa mot befinner sig i det fordonet. Man får också stoppa fordonet om man behöver kontrollera själva fordonet eller vad som finns i fordonet, om det finns stöd i lag att göra så.

Man kommer att få kroppsvisitera för att kunna identifiera någon eller för att skydda sig själv eller tredje part. Det betyder att om tulltjänstemannen ska gripa, omhänderta eller avlägsna någon får tulltjänstemannen kroppsvisitera för att söka efter vapen eller andra farliga föremål. Samma sak är det om den som ska kontrolleras måste medtas eller flyttas till en annan kontrollplats, en av tullens lokaler eller ett fordon. Även då får tulltjänstemannen kroppsvisitera den personen för att söka efter vapen eller andra farliga föremål.

Vid en situation där tulltjänstemannen griper, omhändertar eller avlägsnar någon får tulltjänstemannen även kroppsvisitera för att söka efter en identifiering – för att kunna fastställa identiteten.

Vidare ges i den nya tullagen tulltjänstemännen en tydligare rätt att använda våld. Det är något som vissa brukar vända sig emot, för de vet inte riktigt vad våld är.

Detta gäller framför allt om tjänstemannen möts av våld eller om man behöver använda våld för att kunna genomföra en tjänsteåtgärd. Det här kommer att leda till att tullen mycket bättre och säkrare kan genomföra kontroller på så kallade kontrollplatser. Om en person stör eller försvårar för tjänstemannen under kontrollen kan den personen avvisas eller avlägsnas. Det är just själva avvisandet och avlägsnandet som går under begreppet våld.

Det blir nu även lättare för tullen att kontrollera paket och brev och på så sätt söka efter gods och varor som av olika anledningar inte ska komma in i landet. I lagen finns även bestämmelser om att befodringsföretagen är skyldiga att kvarhålla en försändelse i sex timmar så att kontrollen kan utföras. Det är mycket märkligt att detta inte har funnits tidigare.

En annan bra sak som vi hörde någon nämna tidigare är att om det finns ett beslut om tullrevision och den ska verkställas behöver man numera inte meddela detta i förväg. Tullåklagarna får också i större utsträckning inleda och leda förundersökningar om fler brott.

Fru talman! Vi liberaler gillar som bekant ordning och reda och välkomnar alltid ny bra och effektiv lagstiftning. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag om den nya tullbefogenhetslagen.

(Applåder)

Anf. 16 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Olyckliga omständigheter gör att vi har den här debatten i dag, samtidigt som Tullverkets insynsråd har ett möte ute på Arlanda som jag därför tyvärr inte kan delta i.

Martin Melin har tillsammans med mig suttit i Tullverkets insynsråd. Nu har han lämnat den platsen till en partikollega, men fram till nu har han alltså suttit i Tullverkets insynsråd. I Tullverkets insynsråd sitter också Marie Nicholson, som jag alldeles nyss debatterade med. Jag ställde då några frågor till Marie Nicholson som jag inte fick svar på.

Jag tänkte därför att Martin Melin, som har representerat sitt parti i de här frågorna i skatteutskottet fram till nu och även har suttit i Tullverkets insynsråd, borde ha möjlighet att svara på de frågor som jag inte fick svar på tidigare. Jag ska därför försöka vara tydlig och ge Martin Melin en ärlig chans att svara.

Varför har det dröjt två år att genomföra den här lagstiftningen, som var förberedd av den tidigare regeringen? Vad finns det för skäl? Marie Nicholson gjorde ett försök och trasslade till det med tilläggsdirektiven – de har ingenting med detta att göra. Det kan vi vara överens om. Man hade kunnat genomföra den här utredningen tidigare, oberoende av dessa. Jag har också läst upp vad som står i betänkandet, så jag ska inte ägna tid åt det. Den frågan skulle jag vilja ha ett bra svar på.

Sedan har det framkommit lite konstiga uppgifter här i debatten om att den sittande regeringen har infört en massa ny lagstiftning som har gett Tullverket nya verktyg. Vilken lagstiftning då?
(Applåder)

Anf. 17 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! Jag brukar inte gilla att svara på en fråga genom att själv ställa en fråga. Men nu gör jag det, och jag ska också ge svar.

Jag skulle egentligen vilja ställa samma fråga till ledamoten när det gäller att införa ny effektiv lagstiftning för Tullverket: Varför gjorde Socialdemokraterna inte det 2005, när en viss Johan Pehrson stod i den här talarstolen och viftade med armarna och desperat försökte förklara att Tullen behövde mer medel och bättre verktyg? Varför gjordes inte det redan 2005? Det skulle jag kunna kontra med, och det gör jag också. Ledamoten behöver dock inte svara på det, för ledamoten var inte ansvarig för detta då.

Den förra regeringen gjorde det bra som tog fram en utredning, och utredaren plockade fram ett gediget underlag för den nya tullbefogenhetslag som vi i dag debatterar. Tack för det, den socialdemokratiska regeringen! Det gjorde ni jättebra.

Varför den inte infördes redan 2022 vet inte jag. Jag var inte delaktig i det beslutet. Hade jag fått bestämma hade den införts redan 2005. Jag kan alltså inte svara på det. Den frågan får man nog ställa till berörd minister eller till någon ännu högre upp. Jag hade gärna sett att den hade införts redan 2022.

Anf. 18 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Ett stort tack till Martin Melin som ändå på ett hederligt sätt besvarar en enkel fråga. All heder till Martin Melin för det!

Sedan blir jag nästan lite full i skratt när Martin Melin beskriver sin partikamrats talarstil här i kammaren. Jag kan verkligen se Johan Pehrson framför mig vifta med armarna och vara lite högröstad och så.

Problemet med Johan Pehrson är väl att det är det han kan. Bekymret med Johan Pehrson är att nu sitter han i regeringen som statsråd och får ingenting gjort. Johan Pehrson är en väldigt bra bild av den här regeringens handlingsförlamning, för det är faktiskt en minister som inte har gjort någonting under hela sin tid i regeringen.

Nej, jag satt inte i riksdagen 2005, men jag kan se det framför mig – en väldigt målande bild av Johan Pehrson som viftar med armarna, skroderar,

skrockar och brölar. Det är klart att det hade varit bra om lagstiftningen hade kommit 2005, men jag vill återigen tacka Martin Melin, som är den ende ledamot som representerar regeringen som faktiskt kan svara på frågan.

Jag hade dock en fråga till. Det har framkommit från regeringsunderlaget att det under dessa två år har slunkit in annan lagstiftning som har gett Tullverket nya verktyg och befogenheter under tiden. Eftersom Martin Melin sitter i Tullverkets insynsråd och har suttit i skatteutskottet fram till nu kanske Martin Melin kan upplysa oss här i kammaren om vilken lagstiftning det är man pekar på. Eftersom Martin Melin var ärlig nog att svara på min första fråga skulle jag även vilja ha svar på min andra.

Anf. 19 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! Om vi pratar om ny lagstiftning fram till den nya tullbefogenhetslag som läggs fram i dag vet jag inte på rak arm vilka ändringar som har skett i tullagen under de senaste 20 åren. Jag antar att det har skett förändringar i tullagen under dessa år, men jag kan inte på rak arm svara på vilka de är.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

§ 5 En ny förverkandelagstiftning

Justitieutskottets betänkande 2024/25:JuU3
En ny förverkandelagstiftning (prop. 2023/24:144)
föredrogs.

Anf. 20 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till propositionen om en ny förverkandelagstiftning som vi ska debattera i dag.

Den socialdemokratiska regeringen tog initiativ till denna reform av förverkandelagstiftningen. Den befintliga lagen från 1960-talet var inte anpassad för att effektivt bekämpa den moderna organiserade brottsligheten, och därför inledde vi arbetet med en översyn av lagstiftningen för att ge rättsväsendet kraftfulla verktyg för att slå mot de kriminella nätverkens vinster. Det är viktigt att stärka rättsväsendets möjligheter att ta ifrån kriminella deras tillgångar, även om de lyckas undvika direkta brottsbedömningar.

Syftet med denna lagstiftning är att stoppa den kriminella ekonomin genom att konfiskera tillgångar som lyxvillor, dyra bilar, kontanter och smycken – egendomar som inte står i proportion till en persons lagliga inkomster. Brott ska inte löna sig. Genom att fokusera på de ekonomiska resurserna vill vi minska både incitamenten att driva organiserad brottslighet och lockelsen för unga att bli en del av dessa gäng. Den nya lagen riktar sig mot de kriminella i toppen av näringskedjan, de som lever lyxliv, ofta utan att ha arbetat en dag i sitt liv, och den nya förverkandelagstiftningen innebär flera viktiga förändringar.

Självständigt förverkande: Tillgångar kan nu förverkas även utan att ett konkret brott kan bevisas. Om ägaren till exempel inte kan förklara hur han eller hon har råd med sin lyxvilla eller dyra bil, det vill säga om inkomsten inte står i proportion till tillgångarna, kan dessa beslagtas.

Utvidgat tvångsmedel: Polis och åklagare får utökade möjligheter att beslagta egendom, inklusive stora banktillgodohavanden, utan att behöva knyta den till ett specifikt brott. Domstolen kommer att pröva varje förverkande, och åklagaren måste visa att egendomen sannolikt härrör från brottslig verksamhet.

Denna lagstiftning ger rättsväsendet möjlighet att slå mot de stora vinsterna från kriminell verksamhet och att fokusera på gängledare, företags-
toppar och andra som tidigare undkommit rättvisan.

En del kritik har lyfts mot denna lagstiftning, särskilt när det gäller rättssäkerheten och äganderätten. Det finns en risk för att fler personer kan drabbas av beslag utan att vara direkt misstänkta för brott. Detta är ett kraftigt ingripande och måste genomföras varsamt.

Men fördelarna är desto större. Genom att ge rättsväsendet möjlighet att beslagta tillgångar från kriminella utan direkt brottsmisstanke kan vi slå hårt mot de kriminella nätverkens ekonomi. Detta är avgörande för att minska deras inflytande och försvaga deras verksamheter. Den organiserade brottsligheten omsätter hundratals miljarder kronor årligen, och genom att ta bort deras tillgångar kan vi också minska deras makt och förhindra att fler unga dras in i kriminalitet.

Även om denna lagstiftning är ett viktigt steg framåt måste vi fortsätta att utveckla våra verktyg mot den organiserade brottsligheten. Ekobrottsmyndigheten har föreslagit att fler typer av ekonomiska brott, såsom grovt bokföringsbrott och grov penningtvätt, ska inkluderas i förverkandereglererna. Detta kan göra rättsväsendet ännu mer effektivt i att beslagta tillgångar som är gömda i komplexa företagsstrukturer och därmed slå mot de kriminellas affärsmodeller.

Om nästa steg blir att följa Ekobrottsmyndighetens råd att inkludera grovt bokföringsbrott och grov penningtvätt samt att i den kommande propositionen *Bolag och brott*, som behandlas av civilutskottet, lägga till förslag om återinförd revisionsplikt och höjt aktiekapital vid start av aktiebolag, då är vi på väg mot en svensk antimaffialagstiftning. Då kan vi som Eliot Ness gjorde mot Al Capone slå mot pengarna.

Vi har här en proposition om en ny förverkandelagstiftning som Socialdemokraterna var initiativtagare till och stöttar. Men det räcker inte med det repressiva. Vi måste också bryta nyrekryteringen. Nyligen har vi tagit del av skrämmande siffror som visar att antalet barn under 15 år som varit delaktiga i mordplaner under det senaste året har tredubblats.

Här behöver vi göra så mycket mer. För att komma till rätta med kriminaliteten krävs många olika åtgärder på en mängd områden. Kriminalpolitiken kan aldrig bära hela lösningen. Det handlar om både brottsförebyggande och brottsbekämpande åtgärder – hårdare straff och fler poliser såväl som en bättre skola, fler socialsekreterare, utvecklad psykiatri inom primärvården och ungdomspsykiatri och åtgärder för att snabbt fånga upp barn och unga som riskerar att bli kriminella.

Fru talman! Här visar SD och regeringen i sitt budgetförslag att de inte prioriterar en bättre skola, fler socialsekreterare, utvecklad barn- och ungdomspsykiatri och åtgärder för att snabbt fånga upp barn som riskerar att

bli kriminella. Med ett rekordstort reformutrymme som SD och regeringen tagit sig är det skattesänkningar som gäller. Det är en budget för rika män, där 60 procent av skattesänkningarna går till 5 procent av befolkningen.

Många svenska politiker talar varmt om dansk kriminalpolitik och danska straff, men de talar inte alls lika mycket om det danska systematiska, kostnadskrävande och ansvarskrävande brottsförebyggande arbetet. Det behövs både och, det repressiva och det brottsförebyggande, och det måste också finnas med när man prioriterar i en budget.

Anf. 21 GUDRUN NORDBORG (V):

Fru talman! Jag kommer också att i stort yrka bifall till propositionen, men jag yrkar också bifall till reservation 2. Vänsterpartiet står självklart bakom de andra reservationer som vi har undertecknat.

Det vi står inför nu är att klubba beslut om en juridisk innovation i svensk rätt. Men vi står också inför nya utmaningar i tillämpningen. Genom att nu acceptera självständigt förverkande av egendom ska det bli möjligt att förverka den när vi tror att den härrör från brottslig verksamhet utan att vi samtidigt genomför en process om ett straffrättsligt ansvar. Förverkandet frikopplas från ett specifikt brott. Det är inte alls nödvändigt och ska inte krävas.

Ambitionen är förstås det viktiga, nämligen att slå sönder den kriminella ekonomin genom att skapa möjligheter att beröva de kriminella tillgångar som kommer från vad vi tror är brottslig verksamhet.

Jag tror alla är för att brott inte ska löna sig. Det är sunt förnuft, men det finns också en grund i forskningen – vilket inte alltid annars finns i de lagstiftningsförslag som den borgerliga regeringen lägger fram. Men det här botten också, som vi hörde nyss, ursprungligen i en annan regeringsförslag och initiativ.

Brå markerar internationell forskning som visar att detta att angripa tillgångarna är ett viktigt och kraftfullt verktyg mot den organiserade brottsligheten. Men man lyfter också fram att vi måste vara beredda på att de kriminella snabbt anpassar sig till ändrade regler och myndighetsstrategier. Vi bör alltså förvänta oss att de kriminella aktörerna kommer att göra sitt bästa för att förhålla sig till de nya lagreglerna och i ännu större utsträckning försöka dölja sina pengar och sin egendom. Men det här är också något som vi kan beakta som en komplikation i den kriminella verksamheten i och med att vi skapar ökade utgifter för de kriminella. Enligt Brå är också detta en brottsförebyggande effekt.

Sammanfattningsvis är det här en förverkandeform som skulle utgöra ett verkningfullt och strategiskt komplement till konventionell brottsbekämpning.

Sedan har vi rättssäkerhetsperspektiven. Vi går snabbt fram. Lagstiftningen ska träda i kraft den 8 november, trots att ett helt nytt institut inrättas och med en delvis komplex regelmassa.

Samtidigt kan vi säga äntligen. Det är 50 år sedan vi reviderade regelmassan, och det görs vissa saker som absolut kommer att förenkla tillämpningen genom att slå ihop regler och samordna dem under en hatt i brottsbalken med få specialbestämmelser i stället för en enorm flora av sådana.

Det är enkelt att starta detta. Det räcker att någon gör en anmälan, lämnar ett tips eller dylikt och att polis och åklagare tycker att det finns anledning att anta att det finns kriminalitet bakom att en person har viss egen-

dom. Här är det naturligtvis angeläget att man inte jobbar med att försöka skanna av vissa grupper eller områden för att man tror att där finns något. Det är en av varningstexterna när det handlar om tillämpningen. Den måste vara rättvis och lika för alla. Det som man ska försöka få varningssignaler om är vad man kallar oförklarliga tillgångar som inte står i proportion till vad en person rimligen kan ha förvärvat genom legal verksamhet, förvärvskällor eller förmögenhetsförhållanden. Jag tror mycket på det självständiga förverkandet, men det finns också varningstecken för hur det tillämpas.

Man gör alltså vad man kan för att göra lagstiftningen enhetlig och så effektiv och ändamålsenlig som möjligt. Men det finns också varningstecken.

Det handlar till exempel om fall där flera skulle kunna vara ägare till egendomen. Hur gör man då? Man säger att man ska följa presumptionsregler för vem som ska anses vara ägare. Bland annat ska den som har lös egendom, juridiskt sett – prylar, kan man säga, det vill säga sådant som inte är fastigheter – i sin besittning vara ägare. Men där kan det uppstå komplikationer, framför allt om många bor tillsammans och det kanske är komplicerat att bestämma vem som egentligen är ägare.

Ingripandet ska alltså rikta sig mot själva egendomen eller kapitalet som man hittar, till skillnad från vad som gäller i andra situationer.

Man säger också att detta ska börja tillämpas genast när lagen träder i kraft. Och när är det? Jo, den 8 november. Då kan vi fundera på när brottet skedde. Det vet vi inte. Vi vet inte alltid när egendomen hamnade hos personen i fråga. Det kan finnas tecken på att det var alldeles nyss, men det kan också finnas andra tecken. Här har man i lagstiftningsprocessen funderat över något som egentligen är ett förbud i hela det svenska rättssystemet. Vi ska inte ha retroaktiv lagstiftning.

Nu står vi inför detta, och jag tror att det är nödvändigt att vi fullföljer denna lagstiftning. Men mot bakgrund av att det ser ut på det här sättet skulle jag önska att vi också, i enlighet med reservationen, för in en pre-skriptionstid, något som flera av remissinstanserna också har yttrat sig om.

En annan problematik handlar om barnen. Barnombudsmannen med flera har riktat kritik mot att barn skulle ha samma position som vuxna och hänvisar förstas till barnkonventionen och barnets bästa. Barn saknar juridiskt sett i princip självständig besittningsrätt till egendom som finns i familjens bostad. Hur ska vi då göra med beslagen? De ska inte drabba barn, och framför allt ska vi inte rikta tvångsåtgärder mot barn. Där finns lagen om unga lagöverträdare som ett visst värn. Dessutom pågår, som jag antar att många vet, en särskild utredning om hur vi ska förhålla oss till barn som inte har fyllt 15 år. Kanske kommer vi att kunna laborera även med dessa luckor.

Avslutningsvis vill jag säga att jag tror att detta kommer att bli en viktig lagstiftning, men jag skulle önska att man hade arbetat mer med rätts-säkerhetsfrågorna och givetvis att vi hade tagit efter andra länder och arbetat mycket mer seriöst med den förebyggande verksamheten i hela samhället, som inkluderar oss alla. Vi ska markera mot vad som kanske är tendenser till mobbning, trakasserier och andra oegentligheter för att bromsa så tidigt som möjligt så att unga inte kommer in i kriminella karriärer.

Anf. 22 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi en ny förverkandelagstiftning.

Sverige har på några få årtionden gått från att vara ett av världens tryggaste länder till något helt annat. Gängkriminalitet och organiserad brottslighet tillhör numera vardagen. Sverige har gått från att vara ett föregångsland när det gäller trygghet och säkerhet till att vara ett skräckexempel.

Trots att regeringen med Sverigedemokraterna i spetsen sakta men säkert jobbar för att skifta maktbalansen är problemet med gängkriminalitet, med återkommande skjutningar och sprängningar, fortsatt enormt. Allt fler oskyldiga får sätta livet till i gängens uppgörelser.

Fru talman! Brottslighet ska inte löna sig, och ett ytterligare steg för att trycka tillbaka den organiserade brottsligheten är att strypa den kriminella ekonomin. Utmärkande för den organiserade brottsligheten är att dess huvudsakliga drivkraft utgörs av viljan att göra ekonomiska vinster.

Polisen bedömer att den organiserade brottsligheten årligen omsätter 100–150 miljarder kronor. Att rikta in sig på de kriminellas tillgångar är ett effektivt sätt att slå mot gängens toppskikt och minska incitamenten för barn och unga att agera hantlangare åt gängkriminella.

Fru talman! Svensk brottsbekämpning har framför allt fokuserat på lagföring av enskilda brott. De omfattande tillgångar som finns i sammanhang som kan kopplas till organiserad brottslighet angrips därför huvudsakligen inom ramen för lagföring av enskilda brott. De senaste årens brottsutveckling visar att det finns ett behov av en förverkandelagstiftning som är bättre anpassad till dagens förhållanden.

En effektiv förverkandelagstiftning kan minska möjligheterna för de kriminella nätverken att göra vinster på sin brottsliga verksamhet, begränsa deras möjligheter att bygga upp resurser som kan återinvesteras i nya brottsupplägg eller i den legala ekonomin samt bidra till att bryta nyrekryteringen av unga genom att minska incitamenten att begå brott. En mer offensiv lagstiftning är nödvändig i dagens Sverige för att vi ska nå framgång när det gäller att bekämpa den organiserade brottsligheten.

Go for the money eller tillgångsinriktad brottsbekämpning är internationellt sett en välkänd strategi för att bekämpa organiserad och ekonomisk brottslighet. Den nya förverkandelagstiftningen är avsedd att säkerställa att brottslighet aldrig ska löna sig.

Fru talman! Regeringens förslag till en ny förverkandelagstiftning är en av de största reformerna på straffrättens område sedan brottsbalken infördes för 60 år sedan. Det kommer att innebära en reformering av förverkandelagstiftningen för att den ska kunna utgöra ett effektivt verktyg i brottsbekämpningen. Genom förslaget blir det möjligt att förverka egendom som inte står i proportion till en persons inkomst.

I den nya lagstiftningen kommer det inte att finnas krav på brottsmisstanke eller på att personen ska ha dömts för ett brott. Beviskravet är att det ska vara klart mer sannolikt att egendomen härrör från brottslig verksamhet än att den inte gör det.

Den nya lagen kommer med andra ord att innebära att förverkande kan genomföras utan koppling till vare sig påvisad brottslighet eller konstaterade brottsvinster. En sådan utvidgning kommer att ge de brottsbekämpande myndigheterna möjlighet att i större utsträckning konfiskera egendom och pengar och därigenom öka trycket mot den organiserade och ekonomiska brottsligheten.

Tidöpartierna arbetar gemensamt med en lång rad förslag som kommer att slå hårt mot den organiserade kriminaliteten. Den nya förverkandelagstiftningen kommer tillsammans med redan genomförda och planerade lagändringar och straffskärpningar att göra skillnad. Men det kommer att ta tid att vända den negativa brottsutvecklingen – tid som vi egentligen inte har på grund av tidigare regeringars misslyckanden.

Men vår signal är tydlig. När brottsligheten breder ut sig kommer vi att möta och mota tillbaka den. Tiden när staten såg mellan fingrarna och backade i stället för att ta ett steg framåt är över.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 23 ULRIKA LILJEBERG (C):

Fru talman! Jag vill inleda med att slå fast vissa grundläggande principer och synsätt från min och Centerpartiets sida. Vårt ingångsvärde är alltid att det du gör med ditt liv är din ensak. All din personliga integritet och frihet är din. Alla pengar du tjänar är dina. Detta är utgångspunkten.

Sedan har vi folkvalda gemensamt beslutat om gemensamma spelregler, som att vi inte utövar våld, tvång eller hot mot andra, på samma sätt som vi har beslutat att vi ska betala in en del av våra pengar i skatter för allas gemensamma grundtrygghet som en försäkring. Men grunden är att det är dina pengar och dina saker. Följer du reglerna ska du inte behöva förklara, redovisa eller berätta för någon om ditt liv.

Men med detta sagt har vi en grov organiserad brottslighet i vårt land. Den behöver vi förebygga, bekämpa, utreda och lagföra. Den grova organiserade brottsligheten drivs, som många här har sagt, främst av ekonomiska vinstintressen. Det gör att det är en viktig del av bekämpandet av brottsligheten att strypa tillgången på pengar och ta tillbaka brottsvinsterna. Vi välkomnar därför regeringens förslag och ser positivt på de befogenheter och verktyg som nu ges till rättsväsendet, allt för att öka säkerheten och tryggheten för oss alla i Sverige.

Fru talman! Förslagen rör bland annat utvidgat förverkande, där egendom kan förverkas när man döms för vissa brott och det är övervägande sannolikt att egendomen härrör från brottslig verksamhet. Vidare föreslås införandet av ett självständigt förverkande, där egendom kan förverkas även om den inte kan knytas till ett visst brott men om det är mer sannolikt att egendomen härrör från brottslig verksamhet än att så inte är fallet.

Vi anser att detta är steg i rätt riktning för Sverige. Men vi i Centerpartiet har ändå två reservationer som tar sikte dels på att inkludera fler grova brott, dels på uppföljning av lagstiftningen för rättssäkerhetens skull.

I likhet med utredningens förslag anser vi att grovt bokföringsbrott, grovt penningtvättsbrott och grov näringspenningtvätt bör läggas till de brott som kan utlösa utvidgat förverkande. Vi anser att detta skulle kunna vara brott som visst kan ge vinst och därmed uppfyller rekvisitet i det nya 36 kap. 6 § andra stycket brottsbalken. Vi anser att det inte enbart ska hänföras till det nya självständiga förverkandet.

Att på det här sättet utesluta grov ekonomisk brottslighet från en central reglering som tar sikte på brottsvinster från organiserad brottslighet och hänvisar den till en ny, ännu oprövad och till viss del otydlig reglering om självständigt förverkande tycker vi riskerar att skapa mer dröjsmål än vad kampen mot den organiserade brottsligheten behöver just nu.

Detta med olika typer av förverkande kan synas vara en detalj, men kampen mot den grova organiserade brottsligheten behöver just nu rak och tydlig lagstiftning, inte nya och otydliga rekvisit som det tar tid att skapa praxis för. Ekobrottsmyndigheten framhåller också i sitt remissvar att det skulle ha varit ett välkommet tillskott att inkludera dessa brott, som nu regeringen utesluter, för att det bland annat skulle minska myndighetens utredningsinsatser. En sådan ändring skulle kunna hjälpa de brottsbekämpande myndigheterna att samordna resurser och förenkla komplexa ärenden.

Fru talman! Centerpartiets andra reservation rör just införandet av självständigt förverkande. Det ska sägas att vi är för införandet av förslaget som det ligger på regeringens bord, men vi tycker ändå att det borde ses över i närtid. Det kan göras bättre, bland annat utifrån flera remissinstansers kritik.

Som JO konstaterar i sitt remissvar innebär förslaget om självständigt förverkande en påtaglig risk för intrång i den personliga integriteten, särskilt för den som utan att vara misstänkt för brott blir föremål för en utredning som i stora delar ska få bedrivas på samma sätt som en förundersökning om brott. För att sådana långtgående åtgärder ska kunna motiveras måste de vara både nödvändiga och proportionerliga. JO framhåller att förslaget brister i analys såväl i dessa aspekter som ur ett rättssäkerhetsperspektiv. JO anser också att de garantier som utredningen presenterat är otillräckliga. Även Lagrådet är inne på samma område och säger att strävan att ge lagstiftningen en tydligare utformning i vissa avseenden förefaller ha fått ge vika för intresset för att ge de brottsbekämpande myndigheterna flexibla instrument.

Vi återkommer alltid till balansgången mellan personlig integritet, rättssäkerhet och effektiva tvångsmedel. Det är en balansgång där vi behöver döma av. Jag tycker att det är olyckligt att man i en tid när vi skyndsamt behöver få verktyg för att rå på gängen överlämnar till domstolar och rättsvårdande myndigheter att klargöra och tydliggöra balansgången. Det är ju primärt ett ansvar som vilar på regeringen. Regeringen behöver därför skyndsamt följa upp och åtgärda denna problematik och se över eventuella oklarheter för att säkerställa att lagstiftningen får den robusthet och styrka som den behöver.

Fru talman! Jag försöker komma ihåg vilket uttryck talmannen önskade att vi skulle använda i stället för ”för tids vinning”, men jag blir faktiskt lite osäker. För att spara allas tid när vi samlas för att rösta och för att underlätta för kammarkansliet yrkar jag enbart bifall till reservation 1.

Anf. 24 FREDRIK KÄRRHOLM (M):

Fru talman! Systemskiftet fortsätter. Nu ska polisen få väsentligt bättre förutsättningar att ta egendom från grovt kriminella med en förenklad och mer effektiv förverkandelagstiftning. Detta är mycket betydelsefullt i kampen mot brottsligheten. Vi vet nämligen att pengar och konsumtion är den organiserade brottslighetens drivkraft och attraktionskraft.

Lagförslaget handlar bland annat om en ny förverkandeform, som gör det möjligt att i väsentligt högre utsträckning ta tillgångar med brottsligt ursprung från kriminella. Det kommer nu inte längre krävas att polis och åklagare måste bevisa att någon har begått ett konkret brott.

Här kommer en upplysning från Sveriges riksdag till grovt kriminella: Nu är ert glassliv över! Nästa gång ni blir stannade av polis kan era bilar, era klockor och era pengar komma att beslagtogs och förverkas. Det kommer inte längre att krävas att polisen ska bevisa att ni begått ett konkret brott. Har du ingen legal inkomst och inte kan förklara var sakerna kommer ifrån ryker de. Mitt tips till dig som inte köpt din bil för hederligt förtjänade pengar är alltså att redan nu börja kolla på Blocket efter en billig begagnad cykel.

Detta är nämligen en praktiskt mycket effektiv lag. Om det är klart mer sannolikt att egendom härrör från brottslig verksamhet än att så inte är fallet ska egendomen förverkas. Det införs också en fullt rimlig presumptionsregel: Den som har lös egendom i sin besittning ska anses vara ägare till egendomen om det inte framgår att den tillhör någon annan. Grovt kriminella som kör runt i en bil i miljonklassen men aldrig har tjänat en krona på hederligt sätt i hela sitt liv kan inte längre hävda att den bil de kör runt i och som står parkerad i deras garage egentligen bara är lånad av en polare.

Samtidigt tillgodoses rättssäkerheten. Ett självständigt förverkande ska prövas i domstol, och utredningen ska ledas av åklagare. I vissa fall ska också den enskilde ha rätt att företrädas av ett rättsligt biträde.

Betänkandet innehåller ytterligare viktiga förändringar. Tillämpningsområdet för penningbeslag breddas på så sätt att det blir ett generellt tillämpligt tvångsmedel. Även regelverket gällande företagsbot moderniseras och effektiviseras – återigen med god hänsyn till rättssäkerhet.

Det föreslagna förändringarna om utvidgat förverkande och självständigt förverkande utgör en del av de största reformerna på straffrättens område sedan brottsbalkens införande för över 60 år sedan.

Fru talman! Här i dag vidtar vi en viktig åtgärd för att undanröja själva incitamenten för organiserad brottslighet. De nya möjligheterna att ta kriminellas tillgångar kommer att slå brett mot gängen och även ledarskikten. Med detta minskar vi också brottslighetens attraktionskraft för barn och unga. Det är jätteviktigt att vi stoppar nyrekryteringen till gängen, och det blir väsentligt mindre attraktivt att delta i organiserad brottslighet och ingå i gängstrukturer om man inte får de materiella fördelarna. Nu stryper vi den kriminella ekonomin. Nu trycker vi tillbaka klanerna och gängen.

Anf. 25 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Lagrådsremissen som låg till grund för denna proposition antogs innan jul 2023, alltså i december förra året. Bara ett par dagar efter att regeringen beslutat att skicka detta till Lagrådet meddelade Högsta domstolen ett beslut som gick i motsatt riktning, och Högsta domstolens beslut är som vi vet prejudicerande, det vill säga får effekt för hela rättsväsendet. Beslutet från Högsta domstolen innebär i praktiken att interimistiska beslag omöjliggörs i de fall då tingsrätten säger nej och det överklagas till hovrätten, för då är det inte längre beslag utan ges tillbaka. Det kan ju dröja innan det prövas i hovrätten, och då kan sakerna vara borta.

Detta är alltså en ganska ny lucka i lagstiftningen, och jag ställde en skriftlig fråga till justitieministern om det i februari. Justitieministern brukar vara rakt på sak, men i detta fall var han ganska vag och svarade att det kan finnas skäl att överväga förändring.

Vad tycker Fredrik Kärrholm? Är detta något som kommer att läggas fram för att täppa till denna lucka i lagstiftningen?

Anf. 26 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik:

Fru talman! Jag tackar ödmjukast för förtroendet från ledamoten Rasmus Ling för att han ser en kompetens i mig och antar att jag kan ge ett bättre, tydligare och mer utförligt svar än landets justitieminister. Men jag måste tyvärr göra Rasmus Ling besviken och hänvisa till Gunnar Strömmers svar på den fråga som redan ställts.

Låt mig dock konstatera att det är lite tröttsamt att alltid få denna typ av frågor av Rasmus Ling. Miljöpartiet var en av de främsta förespråkarna för den politik som har orsakat situationen i Sverige med fruktansvärd gängkriminalitet. Detta är lite som att vara brandman och befinna sig på plats för att släcka en fullt utvecklad husbrand och få synpunkter på tekniska detaljer i släckningsarbetet av pyromanen. Jag är tveksam till hur genuint engagemanget är och undrar om det inte snarare handlar om att döva ett väldigt dåligt samvete för att man ytterst är medskyldig till den fruktansvärda situation vi har i Sverige.

Anf. 27 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att många med mig skulle uppskatta om Fredrik Kärrholm höll igen på känslorna och i stället var lite mer saklig i diskussionerna. Dessa frågor är på riktigt, och att Fredrik Kärrholm blir känslös i stället för att diskutera detta konkret kan jag bara beklaga.

Fru talman! Fredrik Kärrholm och alla andra här i kammaren har klockan 16 i eftermiddag möjlighet att ta ställning utan att be justitieministern om lov. Det finns nämligen en reservation, nummer 7 – som jag nu också passar på att yrka bifall till – som skulle innebära att ett tillkännagivande riktas till regeringen om att täppa till detta kryphål i lagstiftningen så att interimistiska beslag inte längre omöjliggörs på det sätt som varit fallet sedan december 2023. Med ett sådant tillkännagivande tvingas regeringen och justitieministern att återkomma. Om Fredrik Kärrholm inte vill göra detta hoppas jag att han åtminstone kan ta frågan vidare om han tycker att detta vore en bra idé.

Anf. 28 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik:

Fru talman! Ledamoten Rasmus Ling och alla vi andra kan vara trygga med att Justitiedepartementet och justitieministern noggrann bevakar denna fråga och kommer att hantera den på ett omdömesgillt sätt.

Nu ser jag fram emot att här i dag rösta fram en av de största reformerna på straffrättens område sedan brottsbalken infördes för över 60 år sedan. Detta kommer att ge oerhört kraftfulla verktyg för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten.

Kan det behövas att lagstiftningen i vissa delar justeras ytterligare? Ja, absolut, och jag känner fullt förtroende för att Justitiedepartementet och justitieministern kommer att hantera detta.

Anf. 29 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Vi debatterar nu och ska senare i eftermiddag rösta om en gedigen och komplicerad juridisk materia: en ny förverkandelagstiftning.

Propositionen är på över 900 sidor, och Lagrådets yttrande är 76 sidor långt. Alla läser kanske inte alla Lagrådets yttranden, men de brukar inte vara så långa. Lagrådsremissen antogs i december förra året, så det har tagit ganska lång tid. Jag säger inte detta för att påstå att regeringen drar benen efter sig – det kan andra i oppositionen få anföra – utan jag säger det för att understryka att det är komplex materia och svåra frågor som man behöver hantera väldigt noggrant och seriöst. När staten ska ta egendom från medborgarna behöver man vara säker på att det finns legala underlag för det och att de är processade enligt konstens alla regler, för det är en väldigt långtgående sak att göra. Icke desto mindre är detta viktigt i de fall där egendomen kommer från brottslig verksamhet.

Fru talman! Att gå på pengarna är nyckeln för att komma åt gängen. Det var en strategi S-MP-regeringen hade, och i hög utsträckning är detta något riksdag och regering har en samsyn på och som också nuvarande regering går vidare med.

Miljöpartiet ville att lagstiftningen skulle se annorlunda ut i vissa delar. Vi tycker att personer med allvarlig psykisk störning och barn borde ha undantagits, vilket många remissinstanser anför. Åtgärderna är kopplade till tvångsmedel som är väldigt ingripande och långtgående.

Fru talman! Miljöpartiet hade å andra sidan gärna velat gå längre, vilket jag anförde i meningsutbytet nyss, och täppa till luckan som fortfarande finns i lagstiftningen och som innebär att tingsrätten kan neka beslag. Vi tycker att gods kan vara i beslag fram till att domen vunnit laga kraft. Under överklagandeperioden innan målet tas upp i nästa instans borde alltså godset fortfarande vara i beslag. Det har varit omöjligt sedan Högsta domstolen meddelade sitt beslut i december förra året, och det får ganska omfattande konsekvenser.

Jag tycker att det justitieministern sagt i sitt skriftliga svar till mig, nämligen att det kan finnas skäl att överväga saken, inte är tillräckligt. Därför tycker jag att kammaren i eftermiddag bör rikta tillkännagivandet i reservation nummer 7 till regeringen så att Justitiedepartementet kan förbereda en lag, processa den och lägga den på riksdagens bord. Det här är ju saker som tar tid, och då är det desto viktigare att påbörja arbetet så snabbt det bara går. Nu har det gått drygt ett halvår i onödan. Ska man komma någonvart måste man alltså sätta igång med detta snarast.

Anf. 30 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Fru talman! Så här sa polisens spaningsledare i Rinkeby: Kollegan Mille har under sommaren gjort en del kartläggning av de i Headshotligan som muckat från kåken. Abtin släpptes i början av året, och till skillnad från de andra i ligan verkade han ha en del pengar sparade när han kom ut. Han köpte en riktigt fet Mercedes-AMG som är värd närmare miljonen. Den blev ligans prestigebil, och de använde den när de åkte runt på olika möten.

Jag tycker att detta är ett belysande exempel på behovet av en ny förverkandelagstiftning och ett regelverk om självständigt förverkande av oförklarade tillgångar. Det kan inte vara förenligt med vanligt folks rättsmedvetande att en person som suttit på anstalt en längre tid för grova brott kan glida runt i en bil i miljonklassen efter avtjänat straff. Dagersättningen från Kriminalvården lär inte vara så generös att den tillåter det.

Fru talman! Brottslighet ska inte löna sig. Det har sagts här i talarstolen av flera personer i dag. Det är viktigt – inte enbart utifrån ett rättviseperspektiv. Det är väl så viktigt för att minska incitamenten att begå brott.

Utmärkande för den organiserade brottsligheten är drivkraften som styrs av viljan att göra ekonomiska vinster som i förlängningen möjliggör mer makt och inflytande. De senaste årens brottsutveckling med organiserad och gränsöverskridande brottslighet visar att det nuvarande regelverket för förverkande i vissa delar är föråldrat och att det finns behov av en förverkandelagstiftning som är bättre anpassad till dagens förhållanden.

Vi kristdemokrater anser att den föreslagna förverkandelagstiftningen kommer att minska möjligheterna och försvåra för kriminella nätverk att göra vinster på sin brottsliga verksamhet. De brottsbekämpande myndigheterna får nu ytterligare ett verktyg för att begränsa kriminellas kapacitet och förmåga att stärka sina finansiella resurser som kan användas för ökad makt och ökat inflytande i såväl den kriminella världen som den legala ekonomin.

Den stora förändringen är att den nya lagstiftningen möjliggör självständigt förverkande där det, till skillnad från i nuvarande lag, inte krävs någon direkt koppling till brott. Vid ett självständigt förverkande är utredningen i första hand inte inriktad på att utreda eller fastställa en persons ansvar för ett specifikt brott eller om tillgångarna härrör från vinning av brott. I stället ställs tillgångarna i relation till personens finansiella status i form av fastställda inkomster med mera. Det som i praktiken förverkas är vad som i lagförslaget benämns som oförklarade tillgångar.

Fru talman! Av förverkandebestämmelsen framgår tydligt att det för en enskild går att förutse om ett visst egendomsinnehav kan ge anledning till förverkande. När det styrkts att egendomsinnehavet inte står i proportion till legitima förvärvskällor måste den enskilde för att freda innehavet visa att den aktuella egendomen erhållits med legitima medel.

Starka skäl talar för att införa nämnda förverkandesanktion, som tar sikte på ett egendomsinnehav som inte ställer krav på att tillgångar kan kopplas till brott direkt eller indirekt, något som nu krävs vid så kallat utvidgat förverkande och i dag är en förutsättning för att förverkande ska bli möjligt. Europadomstolen har i sina uttalanden ansett att förverkandeformer som utformats på motsvarande sätt uppfyller kraven på rättssäkerhet och framhåller vidare att stater måste ges ett förhållandevis stort handlingsutrymme för att säkerställa att illegitima tillgångar inte kan användas på ett sätt som riskerar att skada samhället.

Fru talman! Det finns även en rad andra internationella rättsakter och rekommendationer, utfärdade av bland andra Europarådet, FN och Financial Action Task Force, som kräver att medlemsstaterna vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det finns effektiva förverkandesanktioner. Det är viktigt att Sverige lever upp till de krav som följer av våra internationella åtaganden.

Vad gäller bevisning föreslås att det ska framstå som ”klart mer sannolikt” att den aktuella egendomen förvärvats genom brott. För att beviskravet ska vara uppfyllt krävs att den samlade bild åklagaren lägger fram övertygar rätten om att det framstår som klart mer sannolikt att den egendom som begärs förverkad har sitt ursprung i brottslig verksamhet än att så inte är fallet. Vi anser att begreppet ”klart mer sannolikt” lever upp till beviskravet som möjliggör förverkande.

Sammanfattningsvis finns ett uttalat behov av lagstiftning som gör det möjligt att förverka egendom redan på den grund att en enskilds tillgångar inte står i proportion till legitima förvärvskällor eller förmögenhetsförhållanden i övrigt. Det öppnar för en möjlighet att slå mot personer som befinner sig högre upp i den kriminella hierarkin. Det är personer som styr och kontrollerar en stor del av den brottslighet som drabbar såväl enskilda som näringsliv och välfärdssystem men som inte tar del i själva utförandet av brotten.

Jag yrkar bifall till regeringens proposition om en ny förverkandelagstiftning.

Anf. 31 MARTIN MELIN (L):

Fru talman! Den nya förverkandelagstiftningen handlar om att göra det mindre attraktivt att begå brott som ger brottsvinster. Utgångspunkten för reformen av förverkandelagstiftningen är att regelverket ska bli effektivt och möta vår tids utmaningar. Det skriver regeringen klart och tydligt, och det är bra, för det är på tiden att det sker en förändring av 36 § brottsbalken. Den gamla lagen var förlegad och hade inte åldrats väl. Är det någonting vi lagstiftare måste göra är det att hänga med i utvecklingen, inte minst när det gäller brottsligheten och de lagar som finns för att förhindra den.

Brottslighet ska aldrig löna sig. Det är kanske sunt förnuft för många, men det tål att upprepas. Brottslighet ska aldrig löna sig, och ett sätt att sätta stopp för den är effektiv lagstiftning. Det för oss tillbaka till dagens ärende för debatt, nämligen den nya förverkandelagstiftningen. Jag tycker att det är en bra lag. Jag tror också att den på sikt kommer att göra att färre lockas in i kriminalitet när de ser att brott inte lönar sig. Myndigheterna kommer nämligen att ta de pengar du tjänat på din brottsliga verksamhet. Vet du vad? De kommer även att ta din halskedja, din bil, din båt och din klocka.

Om du är kriminell kan du glömma att du får behålla de saker som du inte har betalat för med hederligt intjänade pengar. Om du vill ha något får du jobba för det, precis som vi andra.

Det måste bli slut på att kriminella bär runt på stora sedelbuntar i fickorna och har dyra klockor på handleden och på så sätt visar barnen i området vad man kan få om man säljer hasch, hjälper till med rån eller i värsta fall mördar. Detta måste få ett slut, på riktigt. Det är allvarligt. Man kan säga att lagen på så sätt också är brottsförebyggande. Den skickar en tydlig signal: Du ska inte tro att du kommer att bli rik genom att begå brott.

Som vi hörde tidigare är just rikedom, makt och respekt inte sällan drivkraften för dem som är involverade i organiserad brottslighet. Det gäller alla nivåer, från ledarna som sitter i Dubai eller Marbella till 14-åringen som säljer hasch i Bredäng. De vill ha pengar – de vill ha ”para”.

Lagen är utformad så att den kommer att slå både högt och lågt. Barnsoldaterna kommer inte att kunna flasha med sina pengar, och personerna i ledarskiktet kommer att få det mycket svårare att investera sina pengar i företag och på så sätt tvätta pengar. Det kommer att bli mycket svårare att använda sina brottsvinster.

Fru talman! Jag skulle vilja prata lite grann om den förverkandereform som i lagen kallas självständigt förverkande. Det handlar om att ifall en person i sin besittning har egendom eller kontanter som kan misstänkas komma från brottslig verksamhet och personen inte kan ge en legitim för-

klaring till hur han eller hon har kommit över pengarna kommer de att förverkas.

Beviskravet kommer, som vi har hört tidigare, att hamna på ”klart mer sannolikt”, vilket betyder att om det är klart mer sannolikt att egendomen eller pengarna härrör från brottslig verksamhet ska de förverkas.

Det här handlar, som vi också har hört tidigare, inte om vem som har begått en brottslig handling utan om att fastställa om egendomen eller pengarna kan härledas från en brottslig gärning. Med andra ord: Är du kriminell och har pengar eller egendom som du inte kan förklara varifrån de kommer så kommer vi från och med nu att ta dem ifrån dig.

Anf. 32 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Jag tänkte ta tillfället i akt och ställa samma fråga som jag ställde till Fredrik Kärholm tidigare, vilket Martin Melin säkert hörde, både då och i det anförande som jag höll. Det gäller det beslut från Högsta domstolen som i princip omöjliggör interimistiska beslag.

Jag har sedan tidigare bra erfarenheter av att debattera med Martin Melin. När vi är oense kan vi ha hårda debatter, men när man inte är oense tycker jag inte att man behöver spela teater för sakens skull.

Jag har en genuin fråga: Är detta något som Martin Melin och Liberalerna kommer att driva framöver och täppa till, eller anser man att det inte behövs?

Jag vill också fråga om man kan tänka sig att stödja reservation nummer 7 när vi röstar om detta i eftermiddag. Även om jag misstänker att jag kommer att få ett negativt besked vill jag ändå ställa frågan. Om man inte kan tänka sig det, kommer man att kunna driva frågan på annat sätt?

Anf. 33 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! När det blir hål i lagstiftningen tycker jag alltid att de ska täppas till. Vi har sett förut när lagar har klubbats igenom i denna kammare att man efteråt har konstaterat att de inte fungerade så som det var tänkt. Det finns flera exempel på detta.

Såvitt jag förstår har utredaren även fått direktiv att utreda det som Rasmus Ling tog upp. Det är samma sak med den HD-dom som finns, om polisens utbyte av skarpa vapen mot falska, narkotika och så vidare. Det finns ett direktiv om att titta på detta för att efteråt kunna komplettera. Så har jag förstått det i alla fall.

För att svara på din första fråga, Rasmus Ling: Jag håller med om att detta är något som man måste titta på och att det finns en problematik här – absolut!

För svara på din andra fråga: Nej, jag kommer inte att stödja den reservation som Miljöpartiet har i dag.

Anf. 34 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Jag beklagar naturligtvis det senare beskedet, men jag välkomnar att man åtminstone tar denna fråga på större allvar än vad Moderaternas företrädare verkar göra. Det uppskattar jag.

Jag har inte förstått det som att det ligger i någon utredning. Detta sa inte justitieministern i februari månad, och jag har inte sett att det har kommit något om det sedan dess. Det här är något som har varit omdiskuterat och som man tidigare inte har velat gå fram med.

Fru talman! Jag menar att man, nu när det finns ett tydligt ställningstagande från Högsta domstolen, borde göra något åt det för att inte hamna i lägen där tingsrätten säger nej till beslag men att det överklagas och inte prövas i högre instans och att beslagen i stället hävs. Jag hoppas att Martin Melin lyckas brotta ned Moderaterna när det gäller detta.

Anf. 35 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! Jag ska absolut titta på detta och grotta ned mig och se vad vi kan göra åt det.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 8.)

§ 6 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU5

Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (prop.

2023/24:151)

föredrogs.

Anf. 36 VIKTOR WÄRNICK (M):

Fru talman! En av den moderatledda regeringens främsta prioriteringar är att stötta Ukraina ekonomiskt, politiskt, humanitärt och militärt.

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 har Sverige levererat 17 stödpaket på totalt 48,1 miljarder kronor till Ukraina i militärt stöd. Det rör sig om allt från skyddsutrustning i det första paketet till stridsvagnar, avancerade vapensystem och ammunition i senare paket.

Den moderatledda regeringen har presenterat en flerårig ekonomisk ram för det militära stödet till Ukraina som uppgår till 75 miljarder kronor för perioden 2024–2026. Sverige har därtill bidragit med över 9 miljarder kronor till civilt och humanitärt stöd. Det inkluderar ökat bistånd genom stöd till humanitära organisationer, stöd för att främja kvinnors och flickors rättigheter och donationer av sjukvårdsmateriel, brandskydd, tält med mera. Ukraina är nu Sveriges enskilt största biståndsmottagare.

Låt oss gemensamt vara tydliga med att Sverige kommer att stötta Ukraina så länge det krävs.

Fru talman! Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina innebar att EU:s massflyktsdirektiv aktiverades för första gången i mars 2022. Tack vare direktivet hade EU:s medlemsländer möjlighet att på väldigt kort tid ta emot ett mycket stort antal ukrainare på flykt. Totalt har drygt 60 000 ukrainare fått uppehållstillstånd i Sverige enligt massflyktsdirektivet. Utan detta regelverk hade det inte varit möjligt. Med tiden har det dock visat sig att våra svenska system i anslutning massflyktsregelverket har behövt reformeras.

De personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd som inte är folkbokförda i Sverige omfattas av lagen om mottagande av asylsökande, LMA, vilket innebär att de i stort har samma rättigheter som asylsökande. Detta har gällt sedan massflyktsdirektivet implementerades i svensk rätt 2003.

Prot. 2024/25:13

2 oktober

-----

*En ny förverkande-
lagstiftning*

*Förbättrade levnads-
villkor för utlänningar
med tillfälligt skydd*

Ukrainare har därigenom bland annat möjlighet att få dagersättning om de saknar tillräckliga medel men exempelvis inte rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen. Rätten till vård för vuxna är också begränsad till vård som inte kan anstå, mödrahälsovård, vård vid abort och preventivmedelsrådgivning.

Den moderatledda regeringen arbetar för att förbättra levnadsvillkoren för ukrainare som befinner sig i Sverige och skapa större möjligheter för dem att etablera sig på arbetsmarknaden. Vi har tidigare utökat möjligheterna för ukrainare att studera svenska för invandrare och svenska som andraspråk på komvux. Med det förslag från den moderatledda regeringen som vi i dag debatterar i denna kammare tar vi ett stort steg för att förbättra levnadsvillkoren för ukrainare i Sverige.

Ett antal förmåner i Sverige är på ett eller annat sätt kopplade till folkbokföringen. När massflyktsdirektivet implementerades i svensk rätt 2003 beslutades att en person som omfattas av direktivet och som beviljas tillfälligt skydd här i regel inte ska folkbokföras om personen kan antas komma att vistas här under kortare tid än tre år med stöd av tillståndet. Vi tycker dock att det är rimligt att folkbokföring kan ske tidigare än så.

Dagens regelverk förutsätter alltså att aktiveringen av massflyktsdirektivet löpande förlängs under flera år framöver, och i dagsläget är det oklart om det kommer att ske. I dag är direktivet aktiverat till den 4 mars 2026. De ukrainare som kom till Sverige efter 4 mars 2023 kommer alltså endast att kunna folkbokföras enligt befintligt regelverk om massflyktsdirektivet förlängs ytterligare år. Därför föreslår vi nu att ukrainare som befinner sig här med tillfälligt skydd ska kunna folkbokföras tidigare än vad dagens regelverk medger. Det handlar om att förbättra deras levnadsvillkor.

Fru talman! Det är trots allt rimligt att den som får tillfälligt skydd inte kommer i fråga för folkbokföring direkt vid inflyttning till Sverige. Vårt förslag innebär därför att folkbokföring ska ske först tolv månader efter att tillfälligt skydd beviljades. Det är också viktigt att den som snart ska lämna Sverige inte folkbokförs här, och därför föreslås att endast den som kan antas vara kvar här i ytterligare sex månader ska kunna folkbokföras.

Genom det beslut som jag hoppas att kammaren fattar i eftermiddag möjliggör vi för ukrainare med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet att bland annat delta i etableringsprogrammet, i syfte att underlätta och påskynda etablering i arbets- och samhällslivet. Vi ser även till att den som deltar i etableringsprogrammet kan få etableringsersättning på 308 kronor per dag, vilket är väsentligt mycket mer än dagersättningen enligt LMA, som uppgår till som mest 71 kronor om dagen.

Man får också rätt till arbetsbaserad föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, det vill säga vab. Man får även samma tillgång till hälso- och sjukvård samt tandvård som övriga bosatta, och för det fall man inte kan tillgodose sina egna behov kommer man också att kunna beviljas ekonomiskt bistånd och andra insatser enligt socialtjänstlagen. Detta är av ukrainarna efterlängttade punkter, och nu kommer de att komma fler av dem till del snabbare än i dag.

Fru talman! Utgångspunkten är att skyddet enligt massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur. Det är därför rimligt att förmånerna för den som har tillfälligt skydd begränsas något i förhållande till vad som gäller för den som bor här permanent. Det pågår också en rad olika utredningar som för närvarande ser över rätten till olika ersättningar och förmåner. En har

i uppdrag att föreslå en ny modell för kvalificering till välfärden, vilket är en viktig fråga för den moderatledda regeringen.

Den nu föreslagna regleringen innebär att ukrainare i regel inte är försäkrade för så kallade bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner, exempelvis barnbidrag, assistansersättning, äldreförsörjningsstöd och bostadsbidrag. I avvaktan på en ny modell för kvalificering till socialförsäkringsförmånerna föreslås att personer med tillfälligt skydd även fortsättningsvis undantas från dessa förmåner. Detta ska dock inte gälla personer som har beviljats en flyktingstatusförklaring eller ett resedokument och inte heller dem som folkbokförts enligt de regler som gäller i dag. Det är alltså inte fråga om några försämringar för dem.

Herr talman! Den moderatledda regeringen gav under 2023 FN:s migrationsorganisation IOM i uppdrag att undersöka ukrainarnas situation i Sverige. En uppdatering skedde i våras, och det är mycket glädjande att ta del av hur väl många ukrainare har etablerat sig i Sverige. I våras uppgav 66 procent av de ukrainare som är arbetsföra att de deltar på arbetsmarknaden, och 47 procent uppgav att de kan tala svenska. Det är min förhoppning att de förbättringar vi genomför i dag kommer att medföra att ännu fler ukrainare integreras än bättre i det svenska samhället.

Herr talman! Jag är glad över att den moderatledda regeringen i ännu ett förslag visar sitt orubbliga stöd till Ukraina och att vi nu förbättrar levnadsvillkoren för ukrainare i Sverige. Jag vill härmed yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 37 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Moderaterna har stort självförtroende när det gäller kriget i Ukraina. I vissa fall, som i frågan om stöd med krigsmateriel, är det befogat. Men när det gäller hjälp till dem som flytt undan Putins bomber är den höga svansföringen inte lika befogad.

Statsministern pratar om att vi ska hjälpa Ukraina på alla sätt och vis, och vi hörde ledamoten inledningsvis skryta om att det här är en av de främsta prioriteringarna för den moderatledda regeringen. Samtidigt har vi fått rapporter under lång tid om hur ukrainska mammor tvingas köa till soppkök för att mätta sina och sina barns magar. Vi har hört rapporter om mammor som inte har haft råd med tillräckligt varma kläder till sina barn.

Det här är inte bara en fråga om humanism och ett värdigt liv i Sverige, utan det är också en fråga som berör den absoluta fronten. Att veta att ens barn och fru har det bra i det land de har flytt till påverkar nämligen stridsmoralen. Det påverkar stridsförmågan.

Moderaterna har vid ett flertal tillfällen fått möjlighet att förbättra villkoren för de ukrainska flyktingar som befinner sig i Sverige, och man har flera gånger röstat nej. Därför är min fråga till Viktor Wärnick mycket enkel. Jag undrar helt enkelt om man är nöjd med hur situationen har sett ut för de ukrainska flyktingar som nu har befunnit sig i Sverige.

Anf. 38 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Den med hög svansföring i de här frågorna står nog i talarstolen mitt emot min.

Vi gör inte bara många viktiga insatser för de ukrainare som befinner sig här – som flyr undan kriget och Rysslands fullskaliga invasion – utan

vi hjälper också på ett väldigt stort sätt, vilket ledamoten också kvitterar, Ukraina på plats med olika typer av stödinsatser och stora paket.

Det vi nu har gått fram med handlar om att förbättra levnadsvillkoren för ukrainare som befinner sig i Sverige. Jämfört med dagens regelverk, som alltså innebär att man behöver vänta på ytterligare förlängningar av massflyktsdirektivet, kortar vi ned processen så att folkbokföring kan ske i ett tidigare skede. Det ger människor rätt till olika typer av stöd och insatser i ett mycket tidigare läge än vad som har gällt hittills. Vi ser också till att inte vara lika bundna av EU:s beslut om tillfälliga förlängningar på ett år i taget.

Det svenska samhällets stöd till ukrainarna är stort och kommer också fortsättningsvis att vara det; det var därför jag inledde mitt anförande med att säga att vi ska stötta ukrainare och Ukraina så länge som det behövs. Det här är *en* del i det, och den handlar om att människor på ett snabbare sätt ska kunna ta sig in i det svenska samhället och till arbete och egen försörjning.

Det är ju på det sättet att massflyktsdirektivet i grunden handlar om ett tillfälligt skydd. Det är så att säga utgångspunkten. Nu ser vi till att förbättra detta regelverk, som har funnits ända sedan 2003, och det är jag absolut mycket stolt över att vi ser till att göra. Vi behöver naturligtvis hålla ögonen på detta även i fortsättningen, men det här är ett viktigt första steg för att förbättra levnadsvillkoren ytterligare.

Anf. 39 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Ska man tolka det som att Moderaterna är stolta över att ukrainska flyktingar går hungriga i Sverige? Ska man tolka det som att Moderaterna är stolta över det faktum att ukrainska flyktingar väljer att åka till andra europeiska länder, där de har det bättre? För mig är det inte att stå upp för Ukraina på alla sätt och vis. För mig är det att svika Ukraina.

När det gäller hög svansföring: Ja, jag kan ha ett väldigt högt tonläge, för Centerpartiet har röstat för förbättringar för ukrainska flyktingar varje gång vi har haft den möjligheten i den här kammaren. Vi har röstat för höjd dagersättning, och i dag kommer vi att rösta för att ukrainarna ska ha fler trygghetsmöjligheter än vad regeringen föreslår – exempelvis barnbidrag – därför att vi alltid står på ukrainarnas sida. Det är inte så att man behöver välja mellan krigsmateriel, ekonomiskt stöd och bra levnadsvillkor i Sverige. Det går att genomföra och stå upp för alltihop.

Jag fick inte svar på frågan. Är Viktor Wärnick stolt över den situation som de ukrainska flyktingarna har haft i Sverige fram till i dag?

Anf. 40 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Det här är så pass viktiga frågor att vi behöver hålla tonläget något mer dämpat än det ledamoten använder sig av här i debatten.

Vi ser nu till att det i och med detta ges möjligheter till ekonomiskt bistånd för den som inte kan försörja sig själv. Vi förkortar processen att folkbokföras. Har människor inte möjlighet att försörja sig på sätt som är nödvändigt kommer de att kunna få den hjälpen.

Det har beviljats 60 000 uppehållstillstånd till ukrainare under den här perioden. Ett antal har naturligtvis återvänt till Ukraina under perioden. Men 60 000 på totalen visar ändå att Sverige är ett bra land att komma till

och ett bra land att få hjälp hos under tiden Rysslands invasion pågår. Det är något som vi hoppas ska avslutas så snart det bara går.

Sedan nämner jag också IOM:s översyn av situationen för ukrainare. Den konstaterar att många som är arbetsföra har tagit sig in på arbetsmarknaden. Dessa insatser handlar också om att se till att människor snabbare ska kunna ta sig in på arbetsmarknaden och försörja sig själva under den period de befinner sig i Sverige med tillfälligt skydd. Det är också väldigt bra.

Vi samlar nu en majoritet i kammaren för de förslagen. Jag ser inte något motsvarande på den andra sidan som skulle kunna vinna majoritetens om ni hade den möjligheten, utan det är olika disparata förslag. Vi gör nu många bra saker för att förbättra levnadsvillkoren för ukrainare.

Anf. 41 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag är glad att vi i den här kammaren har varit eniga i vårt stöd till Ukrainas möjlighet att försvara sig mot Rysslands olagliga invasion. Men det är bedrövligt och det smärtar mig att vi fortfarande i den här kammaren i oktober 2024 ska fatta beslut om lagstiftning som diskriminerar de ukrainska flyktingar som har kommit till vårt land.

Samtidigt som vi ger militärt ekonomiskt stöd till dem som kämpar vid fronten diskriminerar vi deras barn och familjemedlemmar ekonomiskt. De ukrainska flyktingarna har levt under fattigdomsgränsen ända sedan invasionens start. Nu blir de ukrainska flyktingbarnen de enda barnen i Sverige som enligt lag inte har rätt till barnbidrag.

Familjerna får inte rätt till bostadsbidrag. Barn med funktionsnedsättningar kommer inte att få det ekonomiska stöd som alla andra barn får för hjälpmedel. Barn som har allvarliga funktionsnedsättningar och skulle behöva stöd och service enligt LSS blir de enda barnen som är bosatta och folkbokförda i Sverige som inte får de rättigheterna.

Viktor Wärnick talar om att han förbättrar förutsättningarna för de ukrainska flyktingarna. Men det regeringen gör är att man i lag befäster en ordning där de ukrainska flyktingarna har sämre rättigheter än exakt alla andra som bor i vårt land. Det är skamligt.

Anf. 42 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Jag håller inte med Annika Hirvonen om den beskrivning hon nu målar upp. Det är en svartmålning av Sveriges stöd till Ukraina eller till ukrainare som befinner sig i Sverige.

Det vi nu gör är att vi ser till att vi på kortare tid kan se till att vi kan folkbokföra de ukrainare som befinner sig i Sverige. Det gäller att vi inte har treårsregeln som bas, som gör att vi är behov av att se till att det blir ytterligare förlängningar av massflyktsdirektivet.

De som kom efter mars 2023 skulle behöva vänta till nästa år innan de kan folkbokföras. De som har kommit dessförinnan har haft möjlighet att folkbokföras, förutsatt att de ser ut att stanna här under tre års tid.

Den här lagstiftningen handlar om att korta processerna. Den är framtagen i en mycket komplex situation där EU-lagstiftningen och massflyktsdirektivet också har spelat in och har påverkat.

Vi ser nu till att människor redan efter tolv månader i Sverige, om de sedan också kommer att stanna sex månader därefter, ska anses vara bosatta i Sverige och folkbokföras.

Det vi gör med detta, och det som Annika Hirvonen talar om som diskriminering, är att vi i enlighet med vad vi annars tycker är rimligt, nämligen kvalificering till välfärden, ser till att det främst är de arbetsrelaterade förmånerna som finns i socialförsäkringen som de får tillgång till. De har också möjlighet att få ekonomiskt bistånd om det skulle krävas om de inte kan försörja sig själva på annat sätt.

Vi förbättrar situationen med detta. Vi förkortar tiderna. Vi ser till att de på ett snabbare sätt kan komma in i det svenska samhället och på ett snabbare sätt kan komma in i arbetslivet och samhällslivet. Det är vad vi gör med förslaget. Svartmålningen ställer jag inte upp på.

Anf. 43 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Det finns två delar i förslaget. Det ena handlar om när man får folkbokföra sig om man är en ukrainsk flykting. Jag håller med om att det förslaget förbättrar. Men sedan kommer det finstiltat, det som Viktor Wärnick inte vill låtsas om.

Regeringen har skrivit helt nya paragrafer som bara handlar om att undanta ukrainska flyktingar, kvinnor och barn, från rätten till barnbidrag, bostadsbidrag, merkostnadsersättning, LSS, tandvårdsstöd etcetera. Listan är lång.

Detta blir den enda grupp av barn och familjer i Sverige som inte har de rättigheterna. Barnbidraget, som gäller alla barn som bor i Sverige, kommer från och med den här lagen att gälla alla barn som bor i Sverige utom de ukrainska flyktingarna. Det har man skrivit en helt ny lag om.

Låtsas inte som om det kommer från EU. Låtsas inte som om man var tvungen att skriva nya lagar som bara handlar om att ukrainska flyktingar inte ska ha rätt till barnbidrag, bostadsbidrag, merkostnadsersättning för personer med funktionsnedsättning etcetera. Det är ett val som man har gjort.

Det tycker jag att man ska förklara. Förklara för papporna som strider vid fronten varför deras barn är mindre värda än alla andra barn som bor i vårt land och varför deras fruar ska ha svårare att betala hyran för en bostad av tillräcklig storlek och standard. Jag förstår inte detta.

Anf. 44 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Det är nödvändigt att skriva nya lagar. Vi behöver skriva nya lagar för att se till att folkbokföringen kan ske vid ett tidigare skede än vad som gäller i dag. Det är för att öppna för de olika insatser och förmåner som kommer med detta. Det är helt nödvändigt.

Regeringen har redan sett till att insatser för att lära sig svenska språket och andra typer av stödinsatser är på plats. Det vi nu gör med den lagstiftning som vi har på riksdagens bord i dag är att öppna för att människor redan efter tolv månader i Sverige ska kunna folkbokföras. Därigenom har de tillgång till etableringsprogrammet, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, alltså att kunna vabba.

Allt det är för att underlätta möjligheten för människor att ta sig in i och stanna i arbetslivet under den tid de befinner sig i Sverige. Det är inga småsaker. Det är viktiga reformer som vi nu genomför för att underlätta och för att förbättra.

I och med detta ser vi också till att människor har tillgång till samma hälso- och sjukvård och tandvård som övriga bosatta, precis som jag nämnde i mitt anförande. I de fall de inte kan tillgodose behoven kan de också söka ekonomiskt bistånd. Detta är viktiga saker.

I grunden handlar detta om att utgångspunkten för massflyktsdirektivet är att det är av tillfällig skyddscharakter. Människor är tillfälligt skyddade därför att det just nu pågår ett krig i Ukraina, och då söker de skydd i Sverige. Därför tycker vi att det är rimligt att förmånerna för det tillfälliga skyddet begränsas något i förhållande till vad som gäller för dem som bor här permanent. Det vidhåller jag. Det är rimligt, och det är rimligt att vi behöver ta en diskussion om hur man kvalificerar sig in i välfärden. Det är något som jag vet att Miljöpartiet också motsätter sig.

Anf. 45 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att Viktor Wärnick ska vara ärlig så här efter två replikskiften i stället för att göra de här piruetterna. Ni utestänger ju ukrainska barn från exempelvis barnbidraget. Det är bättre att erkänna det som regeringsparti och säga att ni utestänger de här barnen från skyddsneten än att hålla på och prata om annat. Säg som det är!

Herr talman! Som migrationspolitiker träffar jag många asylsökande. De ständiga frågor som tas upp gäller de ekonomiska villkoren. Så var det också när jag träffade Maria från staden Mariupol, som är ockuperad av Ryssland. Staden består i dag till stor del av sönderbombade hus. Det går inte att återvända. Ändå står regeringspartiet här och förhåller sig till dessa människor som om de vore här tillfälligt. Många kan inte återvända. Se till att de får långsiktiga och hållbara liv här i Sverige!

Maria flydde till Sverige, och här får hon och hennes dotter 98 kronor i dagersättning att dela på. Det klarar de sig inte på. De får vända sig till kyrkan och till hjälporganisationer som har matutdelningar och diverse annat.

Man har det fruktansvärt svårt som flykting i Sverige. Man fattiggörs och hamnar i utsatta situationer. Det är ofta traumatiskt, inte minst för barn, när man har flytt ett krig och kommer hit och inte vet om man får mat för dagen. Och här står Viktor Wärnick och säger att man är stolt! Ni blundar för det som händer. Man har inte pengar till mat, och man har inga pengar att köpa Alvedon för om barnet blir sjukt. Man har inte pengar till blöjor.

Nivån på dagersättningen har inte höjts på 30 år, och nu vill inte regeringen att flyktingarna ska få ta del av barnbidraget och andra delar av det ekonomiska skyddsnetet. Jag förstår inte detta. Det är helt obegripligt, men det är också en medveten politik. Varför fattiggör ni de människor som har flytt krigets fador och sökt skydd här?

Anf. 46 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Jag tycker nog att Vänsterpartiet är det parti som behöver förhålla sig mest ödmjukt i frågan om Ukraina och stödet till Ukraina och ukrainare.

Låt oss bara gå tillbaka till dagarna efter invasionen i början av 2022, när vi skulle fatta det första beslutet i denna kammare om att skicka stöd till Ukraina. Vänsterpartiet var då det enda parti som röstade nej. Man hade fullt pådrag i de interna processerna men lyckades inte och sa nej.

Detta är ändå en viktig sak att hålla i minnet när Vänsterpartiet tar till de här brösttonerna. Stödet då handlade om pansarskott, skyddsvästar, hjälmar, fältransoner och 500 miljoner kronor i direkt stöd. Detta sa Vänsterpartiet nej till. Lite ödmjukhet från Vänsterpartiet i fråga om stöd till Ukraina tycker jag ändå att man kan begära.

Jag tycker också att vi behöver hålla isär vad som gäller enligt socialförsäkringens bestämmelser och grund. Det gäller de bosättningsbaserade förmånerna, och det gäller de arbetsbaserade förmånerna. Det vi nu gör genom att korta ned processen och tiden innan man kan folkbokföras till tolv månader i stället för att ha det som i dag, då man ska antas befinna sig i landet i tre års tid, innebär att vi öppnar upp för de arbetsbaserade förmånerna i socialförsäkringen. Vi öppnar upp för det stöd som krävs för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden.

Jag återkommer till att jag tycker att det är rimligt att man håller isär detta och att den som befinner sig i Sverige under en tillfällig tid inte direkt har tillgång till de bosättningsbaserade förmånerna. Detta kommer vi att återkomma till när det gäller kvalificering till välfärden.

Vi kommer naturligtvis att behöva adressera långsiktigheten, och det gör vi gemensamt i Europeiska unionen.

(Applåder)

Anf. 47 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag inledde min replik med att säga att ledamoten i två inlägg tidigare har stått och gjort piruetter och inte svarat på frågor. Och så gör han det igen! Det chockar mig något så fruktansvärt.

Ledamoten fortsätter med sina piruetter och håller på med allt annat än de frågor jag ställde. Varför svarar han inte på frågan? Är det så att ledamoten inte vågar prata om de här försämringarna? Ni utestänger ju ukrainska barn från exempelvis barnbidrag. Ledamoten har inte svarat på frågorna tidigare, och nu håller han på med piruetter.

Varför utestänger ni ukrainska barn från exempelvis barnbidrag och andra ekonomiska skyddsnät? Det är helt medvetet från er sida, men det är också obegripligt. Dagersättningen har inte höjts på 30 år. Det ställde jag också en fråga om. Varför höjer ni inte dagsättningen om ni ska ge fullt stöd till ukrainare?

Människor från Ukraina lever med mycket dåliga villkor i Sverige och löper fruktansvärt stor risk att hamna i grov exploatering, trafficking, utnyttjande på arbetsmarknaden och så vidare. Det här har poliser, kvinnojourer och kommuner i Sverige larmat om under lång tid. När människor lever med så små ekonomiska marginaler och när vi nu också har en regering som utestänger ukrainare från ekonomiska skyddsnät blir konsekvenserna fruktansvärda.

Men regeringen bara blundar och håller på med piruetter i stället för att svara på frågor. Sverige har den lägsta dagsättningen bland jämförbara länder. Den är lägst i hela Norden. Det här är inget nytt för regeringen. Jag tycker att man ska ge verkligt stöd fullt ut till dem som flyr krigets fasor. Man ska förbättra deras livsvillkor fullt ut så att de kan leva i trygghet här.

Frågan som ledamoten inte svarar på är: Varför väljer ni fattiggörande för ukrainare och stänger dem ute från viktiga system?

(Applåder)

Anf. 48 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Ledamoten Tony Haddou påstår att det här skulle vara försämringar. Det är inga försämringar, utan det är förbättringar. Man kommer att i ett tidigare skede ha åtkomst till de arbetsrelaterade förmånerna i socialförsäkringssystemen. Det är inga försämringar. Inte heller för dem som redan har folkbokförts enligt gällande regelverk sker några försämringar. De har rätt till det stöd som man har enligt nuvarande regelverk.

Det vi nu gör är att se till att en stor grupp har möjlighet att i ett tidigare skede komma in i socialförsäkringen genom folkbokföringen efter tolv månader, och då avseende de arbetsrelaterade förmånerna.

Som jag har återkommit till i många replikskiften tycker jag att det är rimligt att vi gör skillnad på de arbetsrelaterade förmånerna och de bostadningsbaserade förmånerna, vilket vi också kommer att komma tillbaka till när det gäller kvalificering in till välfärden. Jag vet att Vänsterpartiet är emot detta, men vi kommer att återkomma till det. Jag har svarat på det här i alla replikskiften, och jag gör det gärna fortsättningsvis också.

Utöver det jag har nämnt i socialförsäkringen kommer man att ha möjlighet att delta i etableringsprogrammet och få etableringsersättningen, som är betydligt högre än dagersättningen. Man kommer att få tillgång till föräldrapenning och kunna vabba. Man kommer att ha tillgång till hälso- och sjukvård och tandvård och, om så krävs, att ha rätt till ekonomiskt bistånd eller socialbidrag. Det här är inga små saker. Det här är förbättringar för den här gruppen som vi ser till att de kommer i åtnjutande av i ett mycket tidigare skede än i dag.

Vänsterpartiet tar som vanligt tillfället i akt att föreslå höjda bidrag för alla asylsökande när man får chansen. Dagersättningen ska höjas för *alla*. Vänsterpartiet ser inga bekymmer med att tilldragandefaktorerna, pullfaktorerna, till Sverige skulle öka ytterligare om vi gör det ännu förmånligare för dem som är i asylprocessen. Vi vet att så kommer att ske.

När vi nu talar om de ukrainska migranternas situation kan inte Vänsterpartiet hålla sig från att tala om alla andra asylsökandes situation och att öka tilldragandefaktorerna. Det tycker jag är fel.

Anf. 49 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Stödet till Ukraina grundar sig i frågan om folkrätten. Vi ska följa folkrätten. När Ryssland olagligt bryter mot folkrätten och invaderar Ukraina är vårt stöd i den här kammaren givetvis bergfast.

Det gläder mig att höra Viktor Wärnicks beskrivning av processen, och jag delar mycket av den. Både den socialdemokratiskt ledda och den moderatledda regeringen har varit orubbliga i sitt stöd för Ukraina. Det är trevligt att vi kan vara överens om någonting för en gångs skull, och när det gäller liv och död är det synnerligen välkommet.

I samma andetag, när vi pratar om folkrätt, kan jag dock bara beklaga att Moderaterna inte är lika benägna att stötta folkrätten när det kommer till vad som händer i Gaza och när det handlar om att ta emot sjuka och skadade från Gaza som behöver hjälp av vårt land i den oerhört tragiska situation som pågår där. Man stöttar ju med liv och lust, med all rätt, ukrainarna. Jag tycker att det är en skamfläck för Sverige att vi inte hjälper de människor i Palestina som behöver hjälp här och nu.

Vi tycker i grund och botten att det förslag som ligger på bordet är bra. Jag tycker att det är för sent. Detta borde ha skett tidigare. Det har varit en

väldigt märklig process. Det har dragit ut på tiden på ett sätt som har varit svårt för någon som inte sitter i Regeringskansliet att begripa. Det borde ha kunnat gå fortare. Detta ska regeringen ha kritik för.

Vi tycker att frågan om de bosättningsbaserade ersättningarna är komplex. Jag tycker å ena sidan att det finns en grund i det som Viktor Wärnick argumenterar för, kring tillfälligheten, och också att det finns en del andra delar i detta. Det handlar till exempel om att de ukrainska flyktingarna har en fri rörlighet och om frågan om att internflykt alltid går före internationell flykt. Jag tycker att det är komplext. Jag tycker å andra sidan att man måste följa denna fråga mycket närmare.

När det gäller försörjningsstödsfrågan kan jag säga: Får man barnbidrag och går på försörjningsstöd kommer det ändå bara att räknas av. Det innebär att det blir en fråga om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Där kan jag tycka att vi behöver ha en uppmärksamhet och ett väldigt stort fokus på att kommunerna inte ska bära kostnaderna för detta, om de skulle dra iväg, vilket jag hoppas att de inte gör. Etableringen av ukrainare på arbetsmarknaden går väldigt bra, men det finns såklart en klassdimension i detta. De som etablerar sig är ofta de som kommer från en starkare klassbakgrund än de människor som eventuellt är föremål för försörjningsstöd, som då också blir fattigare även här i Sverige, vilket jag kan tycka är beklagligt.

Vi behöver följa den frågan. Därför yrkar jag bifall till reservation 4 – då är det fört till protokollet.

Sedan är frågan om tandvårdsstödet märkligt hanterad. Regeringen går fram med en direkt försämring. Man tar bort det gratis tandvårdsstödet för alla 19–23-åringar nästa år utan att genomföra några som helst förbättringar för någon nästa år. Dessutom försämrar man det ytterligare för 24–29-åringar. Man halverar stödet till den gruppen. De får det också sämre utan att minsta lilla förbättring sker nästa år för någon grupp.

Sedan ska man genomföra någon form av större reformering av tandvårdsstödet. Man sätter en bortre tidsgräns kopplad till en utredning som vi inte ens vet om den kommer att leverera. Det tycker vi är en lite konstig hantering av den frågan. Vi tycker inte att det borde finnas någon bortre tidsgräns för frågan om tandvården innan vi har ett nytt system på plats.

I övrigt har jag inte mer att tillägga, herr talman.
(Applåder)

Anf. 50 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Inledningsvis vill jag tacka Ola Möller för att han sätter ljus på den fruktansvärda orättvisan och regeringens hantering av situationen i Gaza och i Palestina. Jag instämmer. Där borde Sverige göra mycket mer.

Men nu går jag över till det ärende som gäller de ukrainska flyktingarnas rättigheter. Jag försökte tidigare få svar från Moderaternas Viktor Wärnick på varför man nu går fram med dessa försämringar av rättigheter i socialförsäkringsbalken. Man skriver in nya lagparagrafer som undantar enbart ukrainska flyktingar från den generella välfärden – från barnbidrag, bostadsbidrag, merkostnadsersättning för personer med funktionsnedsättning och LSS. Och man sätter en bortre gräns för tandvårdsbidraget.

Jag noterar att Socialdemokraterna i sin motion har vissa resonemang och vill att regeringen ska tänka till. Jag tänker att regeringen har tänkt till.

De har landat i att just ukrainska flyktingar ska ha sämre rättigheter än alla andra barn och familjer som bor i Sverige.

Jag undrar vilka av dessa rättigheter som Socialdemokraterna tycker ska gälla för alla. Och vilka rättigheter – om Socialdemokraterna fick bestämma själva – tycker man att just ukrainska barn, kvinnor och familjer ska undantas från?

Anf. 51 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Tänk om Socialdemokraterna fick bestämma själva. Då hade det varit en härlig riksdag, kan jag tycka. Det hade underlättat betydligt. Men det är klart att barnbidrag och bostadsbidrag är de som ligger absolut närmast till hands. Sedan är det såklart frågan om tandvården, som vi också är överens om.

När det gäller LSS är det betydligt mer komplicerat, just utifrån den tillfälliga naturen. Jag vet inte om regeringen har tänkt till. Jag tänker att har man tänkt till hamnar man sällan i de slutsatser som regeringen och Sverigedemokraterna gör. Men om jag ska tolka det hyggligt tycker jag att bostadsbidrag och barnbidrag är de som ligger absolut närmast till hands.

Anf. 52 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag hoppas att någon annan från regeringspartierna vill förklara hur man har tänkt här, för det finns ingen logik i att säga att man vill ge ukrainare stöd fullt ut samtidigt som de barn till soldaterna på fronten som har flytt till oss här i Sverige fortsatt ska drabbas av ökad barnfattigdom och diskrimineras jämfört med alla andra barn som bor i Sverige.

Detta har man inte gett något svar på. Man vill bara prata om tidpunkten för folkbokföring. Det är en jätteviktig fråga. Det har tagit jättelång tid för regeringen att komma vidare där. Men det handlar om två separata frågor.

Jag är glad att Socialdemokraterna ändå kan ta ställning för att barnbidrag och bostadsbidrag ska gälla lika för alla barn som bor i Sverige. Jag önskar att vi kunde vara överens om att bosättningsbaserade rättigheter, som vi har i den svenska välfärden, ska vara generella och gälla för alla. Samma sak önskar jag vad gäller rättigheter för personer med funktionsnedsättning inom LSS. Jag tycker att det ska gälla lika för alla som bor i Sverige.

Anf. 53 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! I grund och botten finns den tillfälliga parametern, alltså hur länge man ska vara här. Det är den parameter som vi jobbar med. Därför står det i vår reservation att vi vill att detta ska följas noga. Blir det mer långvarigt hoppas jag att regeringen kommer till slutsatsen att vi ytterligare måste förstärka dessa individers möjligheter att verkligen bli en del av det svenska samhället och att komma in i det svenska samhället.

I min värld ska dessa människor återvända till ett fritt Ukraina, som vi har befriat tillsammans. Då ska det vara av tillfällig natur. Det är därför vi landar i den slutsatsen.

Sedan är det en sak rent retoriskt som jag vänder mig mot att höra. Det är just ordet försämring. De har ju inte haft den här förmånen. Det är inte så att det försämras och tas ifrån dem. Sedan håller jag med om att de i

relation till andra barn med permanent status i Sverige har en sämre situation. Men det är inte en aktiv försämring, utan det blir de facto en förbättring i denna proposition. Det tycker jag ändå att man får balansera mellan Miljöpartiet och regeringen. Jag tycker att socialdemokratin har landat väldigt bra, som vanligt, i den här frågan.

(Applåder)

Anf. 54 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna skriver i sin reservation att det statliga tandvårdsstödet som kommer att omfatta utlänningar som har ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte ska vara tidsbegränsat. I stället för att vara tydlig och berätta för målgruppen när deras rätt till statligt tandvårdsstöd upphör ska man berätta om detta i en helt annan proposition, som kommer längre fram.

Detta i sig är märkligt, eftersom det inte finns någon anledning att vara otydlig när man ger en viss grupp tillgång till tandvårdsstöd och de tidigare inte hade detta.

Massflyktsdirektivet i sig självt handlar om att en grupp temporärt ska ha uppehållstillstånd i Sverige. Därmed måste också socialförsäkringsförmånerna för denna grupp vara temporära.

Jag vill fråga ledamoten om denna reservation och detta ställningstagande inte speglar ett mönster i den socialdemokratiska politiken, där fokus ligger på obegränsade bidrag och där utlänningar lockas in i bidragsfällan. Jag vill även veta hur ledamoten förhåller sig till begränsningar av tillgången till välfärdssystemet för utlänningar.

Anf. 55 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! På frågan om mönster är svaret nej.

När det gäller bidragsberoendet är det intressant att vi har en sverigedemokrat som står här och tar gratis tandvård från 19–23-åringar, försämrar det för 24–29-åringar och sedan talar om bidragsberoende. Vilka är det som kommer att behöva söka bidrag för att de inte har råd att betala hyran eller att sätta mat på bordet? Är det Lena Andersson-paradigmet då: Äh, de kan väl äta gröt!

Nima Gholam Ali Pour, studenterna äter redan gröt – om de äter. När Handels gjorde en undersökning bland sina medlemmar fick de frågan vad 2 000 kronor mer i månaden skulle innebära. Svaret var att äta sig mätt, skaffa barn och gå till tandläkaren.

Det är magstarkt av Sverigedemokraterna, som alltså tar bort 19–23-åringarnas gratis tandvård och inte inför en enda förbättring av tandvården nästa år, att prata om att folk blir bidragsberoende. Ingen får det bättre när det gäller tandvård nästa år. Sverigedemokraterna bjuder bara på försämringar.

När det gäller frågan om kvalificering till välfärden har vi ju redan det. Det finns delar i socialförsäkringssystemet, till exempel garantipensioner, som innebär att du kvalificerar dig genom år i Sverige. Här handlar det om vilka gränser vi ska ha, och vi har tydligt lagt på bordet att vi tycker att den proposition som regeringen lägger fram är en rimlig avvägning i delen om bosättningsförmåner. Men vi vill att det ska följas, eftersom vi ser att en tillfällig situation kan bli mer permanent, och då behöver vi förändra.

Jag har så svårt för att Sverigedemokraterna nu försöker släta över att de själva nu gör fler bidragsberoende i Sverige. Då pratar vi inte om flyktingar, utan då pratar vi om svenska medborgare.

(Applåder)

Anf. 56 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Det var mycket raljerande, men låt oss prata om era reservationer igen.

Socialdemokraterna skriver i sin reservation att regeringen bör se över vilka bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner de utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska erhålla. Bland annat nämner Socialdemokraterna att utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska få rätt till barnbidrag och bostadsbidrag.

Det är uppenbart att Socialdemokraterna fortfarande har samma gamla tänk som de alltid har haft: Människor som kommer till det här landet ska få tillgång till hela välfärdssystemet, vare sig de behöver det eller inte.

Regeringen har lagt fram förslag där man underlättar tillvaron för de personer som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd. Socialdemokraterna svarar med att erbjuda samma grupp mer bidrag. Hur ser det ut i dag bland alla utlänningar som levtt i bidragssamhället, och hur ser det ut bland de invandrare som tackat nej till bidrag och börjat arbeta? Varför lär sig Socialdemokraterna aldrig att de som temporärt befinner sig i Sverige behöver stöd för att kunna få ett arbete och inte luras in i en bidragsfälla?

Min fråga till ledamoten är följande: Vilka andra grupper som i dag saknar rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner ska enligt Socialdemokraterna få rätt till dessa? Illegala migranter? Asylsökande? Vilka andra grupper ska enligt den socialdemokratiska ledamoten få rätt till socialförsäkringsförmåner? Hur mycket kommer det att kosta skattebetalarna?

(Applåder)

Anf. 57 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! För Sverigedemokraterna är det att raljera när man pratar om att 19–23-åringar blir av med gratis tandvård och därmed skickas in i ökat bidragsberoende. Det sammanfattar ganska väl deras människosyn.

Tonläget är också intressant: Ukrainarna är egentligen sådana där illegala immigranter som egentligen är här och vill roffa åt sig!

Jag tycker att Jonny Catos inlägg om frontsoldaternas trygghet sätter fingret på vad det handlar om. Vi vill såklart att ukrainarna ska känna sig välkomna så att deras modiga soldater kan slåss mot ryssen vid fronten. Men det kanske är så att Sverigedemokraterna inte riktigt har landat i vem som ska vinna det där kriget. Nima Gholam Ali Pours partiledare sa ju faktiskt att det finns en övre gräns för stödet till Ukraina. Det är den vi börjar närma oss och prata om nu: Ukrainarna ska inte ha det för bra, för då är de lata. Då blir de bidragsberoende och illegala.

Jag har väldigt, väldigt svårt att se på ukrainarna på det viset, och därför blir det ett inlägg som liksom inte har med saken att göra.

Nu handlar det om propositionen kring ukrainarnas rättigheter. Socialdemokraterna säger att eftersom detta är av tillfällig natur köper vi regeringens uppfattning att man ska titta på de bosättningsbaserade förmånerna

med de glasögonen. Men om det skulle bli permanent och vi ser stora kostnadsökningar hos kommunerna, ja, då måste vi titta på detta. Det är en oerhört saklig och pragmatisk ingång från Socialdemokraterna, där vi tar hänsyn till utvecklingen och verkligheten och är överens med regeringen. Vi säger också att vi måste följa frågan och titta vidare på den.

När det gäller den bortre gränsen för tandvårdsstödet är det för att vi inte litar på att Sverigedemokraterna ska genomföra stora reformer, för vi har sett att ni har brutit en massa löften redan. När ni levererar det kan vi också sätta andra tidsgränser.

(Applåder)

Anf. 58 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Det här är en lite konstig debatt. Det är väldigt tydligt att de två stora partierna vill tona ned debatten, hålla tonläget lågt och peka på en stor enighet. Jag förstår att det är tufft att vara moderat eller socialdemokrat och inte stå upp för stödet till Ukraina, men för mig är det här viktigt på riktigt.

Vad som däremot inte verkar vara lika tufft är att vara socialdemokratisk migrationspolitiker, för man röstar bara precis som regeringen föreslår. Jag kanske var naiv, men jag trodde på riktigt att gränsen för Socialdemokraterna gick vid solidaritet med de ukrainska flyktingar som befinner sig i landet, för att stå upp emot Ryssland och Putin och stå upp för Ukraina och det ukrainska folket.

Jag trodde att en hörnsten i den solidariska socialdemokratin var att alla barn ska ha rätt till barnbidrag. Jag trodde att Socialdemokraterna ville behandla alla flyktingar lika.

Socialdemokraterna har haft chansen tidigare i den här kammaren att förbättra levnadsvillkoren för ukrainska flyktingar, exempelvis när vi har diskuterat och röstat om dagersättningen. Men då har man gång på gång sagt nej.

Min fråga är enkel: Varför ska inte ukrainska flyktingbarn ha samma rättigheter som andra flyktingbarn?

(Applåder)

Anf. 59 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Man ska inte sätta en centerpartist att tolka socialdemokratin; den saken är helt säker. Vad angår Jonny Cato Hanssons utläggningar om socialdemokratin har han uppenbarligen felaktiga föreställningar om saker och ting, och det är därför han inte är socialdemokrat.

Det är ju inte så att alla flyktingar har exakt samma, så där tummar Jonny Cato retoriskt på poängerna. Gällande skälet har jag svarat tidigare: Det handlar om den tillfälliga naturen, och vi är absolut beredda att pröva detta om det blir mer av en permanent natur. Jag tycker därför att ledamoten har fått ett svar, och jag önskar att ledamoten också lyssnade på det.

Vi känner också att det är viktigt att balansera. På ena sidan har vi Centerpartiet med allt åt alla, något man ibland tillskriver andra partier, och på den andra har vi Sverigedemokraterna som säger att vi vill ge allt åt alla flyktingar. Därför har vi nog hamnat rätt så bra – Sverigedemokraterna där borta och Centerpartiet där borta, och så står socialdemokratin här stadigt i mitten, lite till vänster.

Jag är nöjd med den positionen.

Anf. 60 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Där fick vi svaret. Man ska balansera mellan SD och andra partier. Man anpassar sin politik efter Sverigedemokraterna; det var precis det som ledamoten sa!

Det är tyvärr så det är. Socialdemokraterna har här i kammaren till hundra procent röstat med Sverigedemokraternas migrationspolitik.

Så är det visst! Du kan läsa DN. Om du säger att jag är dålig på att lyssna kan du bli bättre på att läsa.

Ska vi vara riktigt ärliga trodde jag inte att man skulle välja att ha kvar röstrekordet med regeringen för ukrainska flyktingar. Det är vad det handlar om. Jag tror genuint att alla socialdemokrater som röstar i dag tycker att de ukrainska barnen ska ha drägliga förutsättningar i det här landet. Det har de inte i dag, och det har Socialdemokraterna kvitterat.

Ledamoten och jag känner varandra sedan en lång tid tillbaka – och det är väl därför Jonny Cato Hansson kom fram här från gamla tiden i fullmäktige. Jag vet att Ola Möller i grunden har rätt inställning när det kommer till att ge alla barn samma förutsättningar. Men här blir det fel.

Ja, jag hoppas att vi någon gång kommer att få det ärliga svaret att det bara handlar om att anpassa sig till Sverigedemokraterna. Det är vad man gör. Eller är det så att Socialdemokraterna på riktigt tycker att ukrainska barn inte ska ha rätt till barnbidrag och att ukrainska barns föräldrar ska behöva köa i soppkök? Är det så att Socialdemokraterna inte tycker att man ska ha råd att köpa vinterkläder nu när det blir kallt ute?

Jag ska göra ett försök att tolka socialdemokratin. Jag tror inte att det är den socialdemokratin era medlemmar valde att bli medlemmar i.

Anf. 61 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Det är lite lustigt att prata medlemsvärkning. Jag tror att jag har vunnit medlemsvärningen till Socialdemokraterna två år i rad i de interna mätningarna därför att jag säljer in precis den socialdemokrati jag företräder.

Återigen är det en centerpartist som tolkar socialdemokratin. Det hade blivit ett bra Youtubeklipp, och det hade fått mycket visningar eftersom det hade varit så absurda dragningar.

Givetvis anpassar vi oss inte till Sverigedemokraternas politik. Vi driver socialdemokratisk stram migrationspolitik. Det har jag inga problem med. Jag tycker att det är fullt rimligt, och jag har inga problem med den positionen. Det kommer vi att fortsätta att göra.

Varför ukrainska barn inte ska ha rätt till barnbidrag har ledamoten och andra här i kammaren fått svar på ett antal gånger. Vi menar att det är av tillfällig natur, men vi ser samma problem som ledamoten Cato pekar på. Om det här blir en permanent situation kommer det att behövas ytterligare förstärkning. Då är vi beredda att göra det, och det visar vi genom vår reservation.

Det är befriande att vara socialdemokrat i den här kammaren; att gå på gång från alla håll och kanter bli anklagad för att vara det ena och det andra. Men jag kan konstatera att i den här debatten är den enda som vet vilka Socialdemokraterna är ledamoten i den här talarstolen.

(Applåder)

Anf. 62 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr talman! Vi befinner oss i en mörk tid i Europas historia. Den 24 februari 2022 inledde Ryssland sin fullskaliga och brutala invasion av Ukraina. Det var ett angrepp inte endast på ett självständigt land utan också på de värderingar som är viktiga för oss i Europa, det vill säga fred, frihet och självbestämmande.

Ukrainas folk har visat ett otroligt mod och en beslutsamhet när de försvarar sin suveränitet och sitt hem. De slåss inte bara för sin egen frihet utan för hela Europas säkerhet och stabilitet. En konsekvens av Rysslands invasion av Ukraina blev att EU:s massflyktsdirektiv aktiverades för första gången.

Massflyktsdirektivet syftar till att personer från ett land utanför Europeiska unionen ska få ett omedelbart skydd i en massflyktsituation och tillgång till vissa sociala rättigheter samt syftar till att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser.

Den som omfattas av massflyktsdirektivet i Sverige får ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd. Man får även ett arbetstillstånd. Enligt nuvarande lagstiftning ska en person med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt huvudregeln inte folkbokföras. Det är först efter två års vistelse i Sverige som en person med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd kan vända sig till Skatteverket för att ansöka om folkbokföring. Fram till dess omfattas personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd av lagen om mottagande av asylsökande där man har möjlighet att få dagersättning.

I juni förra året publicerade IOM, FN:s migrationsorganisation, en rapport där det framkom att just avsaknaden av folkbokföring och det som följer av detta var ett stort problem för ukrainare med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd i Sverige. En tredjedel av ukrainarna i undersökningen menade att de inte kunde öppna något så grundläggande som ett bankkonto. 38 procent av de svarande hade åkt till Ukraina sedan krigets början bara för att undersökas av en läkare. Det här beror på en mycket tråkig reglering som borde ha rättats till av tidigare regeringar. Det är självklart ohållbart och orimligt att ukrainare med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska leva under sådana förhållanden i Sverige.

Därför föreslår regeringen i den proposition som debatteras i dag att folkbokföring av en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska kunna genomföras efter ett år. Ett barn som föds i Sverige och beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd får folkbokföras tillsammans med sina föräldrar om vårdnadshavaren folkbokförs.

Tanken här är att skapa en enklare tillvaro för de ukrainare som har tvingats fly sitt land och komma till Sverige. Det handlar om att visa solidaritet inte bara i Ukraina genom civilt och militärt stöd utan även här hemma i Sverige. Samtidigt ska vi inte glömma att Sverige har slagit in på en ny migrationspolitisk inriktning.

Den 19 oktober 2023 tillsatte regeringen en utredning med syfte att se över kvalificeringen till socialförsäkringen och ekonomiskt bistånd och att ta ställning till på vilket sätt nyanlända och icke-medborgare ska kvalificera sig till det svenska välfärdssystemet. Det här ingår i det paradigmskifte som regeringspartierna och Sverigedemokraterna arbetar för. Vi vill minska risken för att socialförsäkringsförmåner och ekonomiskt bistånd ska attrahera irreguljära migranter till Sverige. Mottagandet av ekonomiska migranter ska helt enkelt upphöra.

Samtidigt vill vi sända ut tydliga signaler om att de som kommer till Sverige ska arbeta från dag ett. Man ska snabbt komma in i arbete och försörja sig i stället för att bli en belastning för samhället. För att inte gå emot den migrationspolitiska inriktning som regeringen och Sverigedemokraterna har slagit in på är det viktigt att denna proposition ligger i linje med den övergripande politiska inriktningen. Därför kommer inte den tidigare folkbokföringen av personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd att leda till att de får tillgång till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. Sådana förmåner vore inte förenliga med den begränsning av välfärdssystemet för utlänningar som regeringen verkar för. Det skulle vara oförsvarligt att ge en viss grupp större tillgång till välfärden medan vi försöker begränsa tillgången till välfärden för alla icke-medborgare och nyanlända.

Sverigedemokraterna och regeringen rör sig mot en tydlig inriktning där invandringen kommer att vara mycket restriktiv, och de som anländer till Sverige kommer att vara fokuserade på arbete. Vi kommer inte att låta känslolag argument och händelser utanför Sverige justera den migrationspolitiska inriktningen. Det finns partier här i dag som kommer att ha en annan inriktning, och de kommer att argumentera för att utlänningar behöver bidrag. Det har de sagt rätt länge, och vi vet hur deras Sverige ser ut. Det kan man se genom att åka till Rosengård där rätt många invandrare lever på bidrag.

Vi kommer inte att vända om. Vi kommer inte att gå tillbaka till Socialdemokraternas Bidragssverige. Den migrationspolitiska inriktningen står fast. Kommer man till Sverige ska man arbeta, inte gå på bidrag. Där emot kommer livet för de ukrainare som har flytt från sitt hemland att underlättas genom att de med regeringens förslag bland annat kommer att omfattas av reglerna om regionernas ansvar att erbjuda hälso- och sjukvård. Det innebär att de får samma tillgång till hälso- och sjukvård som alla andra i Sverige. Ingen ukrainare ska behöva återvända till ett land i krig för att få något så grundläggande som sjukvård. Den sjukvården ska de få i Sverige.

De ukrainare som flytt sitt land och folkbokförts här kommer även att erbjudas samma tandvård som övriga bosatta i Sverige. Dessutom kommer de att kunna ta del av statligt tandvårdsstöd. Fler ukrainare kan delta i etableringsprogrammet, vilket påskyndar deras etablering i arbets- och samhällslivet.

De ukrainare som flytt sitt land kommer efter folkbokföring även att ha möjlighet att ansöka om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen.

Många ukrainare vill så fort som möjligt lära sig svenska. De flyttar dit där jobben finns – antingen det är på Öland eller i Skåne träffar man ukrainare som sliter hårt och bidrar till vårt samhälle. Många från Ukraina som flytt kriget arbetar inom vården och äldreomsorgen. Att denna grupp får tillgång till ekonomiskt bistånd ska inte ses som en ökad risk för att kommunerna ska komma att belastas av bidragstagare.

Personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd kommer också att få tillgång till arbetsbaserad föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Även här är arbete i centrum. De som arbetar behöver tillfällig föräldrapenning för att ta hand om ett sjukt barn. Det är en förmån för dem som arbetar.

Det förslag som regeringen har lagt fram kommer inte att göra ukrainare som flytt från sitt hemland till en del av det svenska välfärdssystemet, utan det kommer att underlätta situationen för ukrainare, så att de kan komma in i arbetslivet och stå på egna ben.

Samtidigt som ukrainare med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte får tillgång till hela välfärdssystemet ska vi också komma ihåg att denna grupp inte har behövt gå igenom den asylprövning som man vanligen går igenom, där utfallet kunde ha blivit något annat än beviljat uppehållstillstånd.

Detta kommer att vara Sveriges väg framåt. När du kommer till Sverige från ett annat land kommer Sverige inte att överösa dig med bidrag, utan du kommer att bidra till Sverige, och du kommer att ha möjlighet att göra det.

Vad oppositionen vill är att gå tillbaka till den gamla ordningen, där all världens ekonomiska migranter kom till Sverige för att vi ansågs vara världens socialbyrå. Detta kommer inte att hända. Den tiden är förbi.

Sverige kommer att bli ett land där du gör din plikt och kräver din rätt. Tiden då migranter kom hit och levde på bidrag och bildade slumområden håller på att ta slut. Den kommer att vara slut när den här mandatperioden är avslutad.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.
(Applåder)

Anf. 63 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! I en tid då en nedskärningsvåg sveper över Sverige, sjukvården går in i en fullskalig kris, arbetslösheten ökar och är på katastrofala nivåer, hushållen är pressade, fattigdomen ökar och ensamstående kvinnor är särskilt drabbade har Sverigedemokraterna drivit på för enorma skattesänkningar för dem som har miljoninkomster. Sverigedemokraterna har inte tagit fram en enda lösning på de problem jag precis tog upp.

Det som händer där ute är att människor fattiggörs något fruktansvärt. Dem som debatten handlar om i dag, ukrainska flyktingar, har ni helt släppt vind för våg när det kommer till deras ekonomiska villkor och trygghet. Ni stänger dem medvetet ute från viktiga ekonomiska skyddsnät. Regeringen stänger dem ute från att få folkbokföra sig direkt, och man stänger dem ute från ekonomisk trygghet.

Varje gång Sverigedemokraterna får välja väljer man att ösa pengar på de allra rikaste i stället. Samtidigt blir köerna till matutdelningen längre för de ukrainare som tvingas leva på en näst intill obefintlig dagersättning. Dem bryr sig Sverigedemokraterna inte om.

När Sverigedemokraterna får välja blir det alltid pengar till de rikaste och fattiggörande av andra, som de ukrainska flyktingar som ledamoten inte vill lyfta ett finger för. Varför fattiggör Sverigedemokraterna denna målgrupp när det uppenbarligen finns hur mycket pengar som helst till skattesänkningar?

(Applåder)

Anf. 64 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Man blir lite upprörd. Det verkar som om ledamoten från Vänsterpartiet inte har läst propositionen. Här har vi en grupp som kommer att få tillgång till sjukvård, vilket de inte hade innan. De kommer att

få tillgång till ekonomiskt bistånd som täcker de omkostnader som familjerna har. Det hade de inte tillgång till tidigare. De kommer att få tillgång till tandvård.

Allt detta kommer de att få tillgång till efter att de folkbokförts, vilket ska ske lättare än i dag.

Vad man hör från ledamoten från Vänsterpartiet är att den här regeringen inte satsar. Vi har nyss presenterat den mest expansiva statsbudgeten på länge, där folk som är äldre får ett högkostnadsskydd när det gäller tandvården som de inte haft innan.

Skattesänkningar handlar om att arbetande människor får mer pengar i plånboken. Sverige blir rikare. Arbetande människor blir rikare. Det är inget fel på det.

Detta att vi hela tiden ska ge bidrag till folk funkar inte. Jag tycker att ledamoten borde ta en promenad till Sveriges utanförskapsområden. Där finns människor som går på bidrag. Det är vad Vänsterpartiet tigger om i dag. Man vill ge ännu mer bidrag till människor. Det funkar inte!

Vad vi behöver är människor som arbetar, och den här regeringen gör allt för att se till att människor arbetar. När de har arbetat och fått sin lön ska de få behålla mer av den lönen i plånboken.

Anf. 65 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Ledamoten sa två saker: Man presenterar en expansiv budget, och det arbetande folket får mer pengar.

Ni trappar av jobbskatteavdraget, vilket inte ger en enda krona till dem som tjänar under 65 000 kronor i månaden, men de med miljoninkomster får flera tusen kronor! Det arbetande folket, säger Nima Gholam Ali Pour.

Som vanligt är det de som är längst ned på trappstegen som får betala för kalaset när ledamoten här sänker sin egen skatt. Men ukrainska flyktingar som sökt skydd här och lever långt under fattigdomsnivån ska inte få en spänn. Det var detta jag ville ha ett svar på: Varför ska denna grupp fortsätta att vara fattig? Ni stänger dem ju ute.

Ni utestänger dem från exempelvis barnbidrag. Varför väljer man medvetet och aktivt att stänga ute ukrainska barn från barnbidrag? Varför utestänger man ukrainare från bostadsbidrag?

Kan jag få svar på detta? Det görs ju medvetet, men det är helt vansinnigt och obegripligt.

Jag tycker att Sverige ska vara ett bra land för dem som flyr undan Putins bomber. Varför vill ni inte se till att de som flyr krigets fasor får denna ekonomiska trygghet fullt ut? I stället väljer ni i särlagstiftning att stänga dem ute från skyddsnet. Det är helt obegripligt.

Jag har inte fått någon förklaring på detta. Här talas det om allt annat som Sverigedemokraterna vill tala om, men inte om fattiggörandet av denna målgrupp och varför man stänger dem ute från bostadsbidrag, barnbidrag och så vidare.

Ett tryggt mottagande för ukrainska flyktingar och rimliga livsvillkor för dem borde vara självklart. Då kan vi inte särreglera och säga att de inte ska få bidrag. Sedan säger man att man inte vill att de ska bli bidragsberoende. Men varför ska ukrainska barn straffas? Jag begriper det inte. De har väl rätt till ekonomisk trygghet?

Anf. 66 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag använde min tid i talarstolen till att förklara att vi går mot en ny inriktning, där det inte kommer att vara självklart att man får tillgång till välfärdssystemen om man inte är medborgare. Man måste vara medborgare för att kvalificera sig in i välfärdssystemen. Sedan får vi se vad utredningen kommer fram till, men den nya ordningen ser ut så.

Kommer man till Sverige är det inte självklart att man som migrant och icke-medborgare kommer att ha tillgång till välfärdssystemen. Sedan får folk i valet avgöra om de vill stödja den ordning som Vänsterpartiet vill ha, där man från dag ett ska få bidrag och dagersättningen ska öka så att asylsökande ska få mer i bidrag och vi attraherar fler asylsökande till Sverige.

Är det detta folk vill ha? Eller vill de att deras skattemedel ska gå till medborgarna i Sverige, alltså de medmänniskor som lever i detta land tillsammans med dem och är en del av samma gemenskap? Eller ska skattemedlen gå till migranter som kommer till vårt land?

När det gäller ukrainarna är det vi diskuterar här i dag en förbättring. Att som alla andra i Sverige få tillgång till sjukvård och tandvård är en förbättring. Men det gäller inte vem som helst utan dem som folkbokförs här, och det kan man göra efter ett år.

Idén att Sverige ska attrahera alla världens migranter genom att hela tiden höja bidragen är det inte många som ställer sig bakom.

Jag tycker inte om svartmålningen om att fattiggöra. Om man får tillgång till sjukvård fattiggörs man inte utan berikas. Man blir rikare. Om man får tillgång till tandvård blir man rikare.

Anf. 67 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! I och med Nima Gholam Ali Pours sista replik i det förra replikskiftet blev denna debatt helt plötsligt en debatt om människosyn. Ska stödet gå till våra medmänniskor eller någon annan? De ukrainska flyktingar som har flytt till vårt land är mina medmänniskor. Jag vill att barnen som har flytt hit från Ukraina ska ha samma rättigheter att inte vara fattiga eller trångbodda som alla andra medmänniskors barn i Sverige.

Regeringens förslag innehåller flera delar. En del är en ny lag om folkbokföring för personer som får skydd enligt massflyktsdirektivet, alltså ukrainska flyktingar. Men förslaget innehåller också ändringar i socialförsäkringsbalken som innebär att just denna grupp och enbart denna grupp undantas från grunderna i den svenska välfärden. Ukrainska flyktingbarn kommer med regeringens förslag att vara de enda barnen i Sverige vars familjer inte har rätt till barnbidrag, bostadsbidrag och merkostnadsersättning vid funktionsnedsättning. Argumentet jag har hört från Moderaterna, Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna är att de är här tillfälligt. Men frågan är hur våra medmänniskor ska ha det under denna tillfälliga tid. Jag säger: ingen fattigdom.

Anf. 68 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Man kan hålla ett sådant anförande och se jättesnäll ut, men det här är verkligheten: Om Sverige skulle ge bidrag till varenda människa som satte sin fot i detta land skulle vi inte kunna finansiera det. Vi måste därför dra en gräns för vilka välfärden är till för, och jag och mitt parti menar att den borde vara till för dem som är medborgare i Sverige.

Men ledamoten säger att så fort en människa kommer hit ska hon få höjd dagersättning och föreslår att asylsökande ska få dubbelt så mycket jämfört med i dag. Men det funkar inte. Vi kan inte ge alla tillgång till välfärds-systemet och därigenom attrahera fler migranter. Det går inte ihop ekonomiskt, och rent moraliskt skulle skattebetalarna inte acceptera det. De som betalar skatt accepterar inte att vi ger bidrag till varenda migrant som kommer till detta land.

Det vi i dag gör är en förbättring för ukrainarna. Men när det gäller den principiella frågan om vi ska ge pengar till alla migranter som kommer till Sverige, så som Miljöpartiet föreslår, är mitt svar nej, det ska vi absolut inte göra. Sveriges välfärdssystem är först och främst till för landets medborgare, och de som inte är medborgare ska inte få tillgång till hela välfärdssystemet. Miljöpartiet föreslår dock att vi ska ge även dem som har tillfälligt skydd tillgång till hela välfärdssystemet, vilket är helt oacceptabelt.

Anf. 69 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag har inte sett någon opinionsundersökning, men jag skulle gärna vilja fråga svenska folket: Tycker ni att ukrainska barn ska vara de enda barnen bosatta i vårt land som inte har rätt till barnbidrag? Tycker ni att de ska vara de enda barnen vars familjer inte har rätt till bostadsbidrag? Så blir det nämligen med regeringens lagförslag. Det är bara ukrainska flyktingar som med regeringens förslag undantas från den välfärd som gäller alla andra barn och vuxna i vårt land.

Jag tycker att det är skamligt att en regering som säger sig vilja stödja Ukrainas kamp fullt ut samtidigt säger till de soldater som slåss vid fronten: Era barn som är i vårt land ska få det sämre än alla andra barn, flyktingbarn likaväl som svenska barn. Jag tycker inte att det går ihop. Låt mig ändå säga att det hittills i denna debatt endast är Nima Gholam Ali Pour som har varit tydlig och ärlig med att man faktiskt tycker att det ska vara så. Det är trots allt hederligt att inte låtsas som något annat.

Denna lagstiftning innebär att man efter ett år i Sverige kan folkbokföra sig här. Det är snabbare än i dag, men långsammare än vad Miljöpartiet vill. Det införs dock samtidigt en helt ny lag som gör att ukrainska familjer diskrimineras när det gäller socialförsäkringssystemet, och deras barn blir de enda barn som inte får barnbidrag.

Anf. 70 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Låt mig först förtydliga något: Med denna lagstiftning kommer ukrainska familjer att få mer stöd än i dag. Miljöpartiet vill ge allt till alla, men det går inte att matcha och samtidigt hålla Sverige ekonomiskt sunt.

Låt mig också bemöta en oriktig uppgift. Det finns andra grupper i Sverige som inte heller har tillgång till hela välfärden: asylsökande och illegala migranter. Det gäller alltså inte bara dem som har tillfälligt skydd.

I talarstolen förklarade jag att i och med att vi rör oss mot en lagstiftning där icke-medborgare kommer att behöva kvalificera sig för att få ta del av välfärden vore det fel att ge en annan grupp tillgång till hela välfärden. Vi kan inte ha motstridiga inriktningar. Att icke-medborgare inte ska ha tillgång till hela välfärden är en grundbult i Tidöavtalet. För dem som har röstat på våra partier är det jätteviktigt att inte alla som kommer hit får

tillgång till välfärden eftersom det har varit skadligt för Sverige och Sveriges ekonomi. Det är en av orsakerna till att många är kritiska till migrationen. Många av dem som har kommit hit har ju blivit en belastning genom välfärdssystemet. Detta ska vi ändra på nu, och vi kommer inte att anta en lagstiftning som strider mot denna princip.

Anf. 71 TONY HADDOU (V):

Herr talman! Till följd av Rysslands invasion av Ukraina har omkring 8 miljoner människor flytt landet. Av dem har närmare 5 miljoner fått tillfälligt uppehållstillstånd enligt EU:s massflyktsdirektiv.

Mer än 50 000 ukrainare fick skydd i Sverige 2022. Ytterligare 11 000 kom hit förra året, och runt 4 000 har kommit hittills i år. Men av dessa bedöms knappt 40 000 vara kvar i landet, alltså inskrivna i mottagnings-systemet. Det är högst ovanligt att så många flyktingar lämnat Sverige. Viktor Wärnick sa tidigare i debatten att Sverige är ett bra land att komma till. Det tror jag inte att ukrainarna som lämnat Sverige skriver under på. Många har lämnat landet för att det är så dåliga ekonomiska villkor här.

Sverigedemokraterna var åtminstone tydliga tidigare här i debatten. De tycker att ukrainare ska vara fattiga. De vill helt enkelt inte öppna välfärden för dem. De vill inte att människor ska komma hit. De ställer grupper mot varandra. Det var det ärligaste hittills när Sverigedemokraterna faktiskt sa att de inte vill att flyktingar ska komma hit. Det är skamligt.

Vi skiljer ut oss vid europeisk jämförelse. Vårt totala mottagande av ukrainare är mycket lågt. Det lät lite på Sverigedemokraterna som om det kommer hur många ukrainare och så vidare som helst till Sverige och att vi inte kan öppna välfärd med mera för dem. Men det är väldigt få som kommer hit till Sverige. I förhållande till befolkningen är det bara Italien, Grekland och Frankrike som tagit emot färre ukrainare än Sverige. Jämför vi med de övriga nordiska länderna och per capita har Sverige tagit emot minst antal ukrainare som flytt kriget. Till och med Island har tagit större ansvar i detta avseende! Det tycker jag är lite pinsamt för Sveriges regering.

Det kanske inte är så konstigt att antalet är litet med tanke på att både den förra och den nuvarande regeringen valt att ge de ukrainare som söker skydd här sämre levnadsvillkor än i andra länder. Villkoren är dessutom sämre än i övriga nordiska länder på flera punkter. Dagersättningen är lägre. Den har inte höjts i Sverige på 30 år. Vi hörde förut från Moderaterna att om den höjs kommer alla att komma hit. Men redan när dagsättningen infördes var den väldigt låg. Samtidigt har priserna på allt bara stigit.

Språkundervisningen har visat sig vara sämre i Sverige, och rätten till sjukvård har varit begränsad till vård som inte kan anstå medan flyktingar i övriga länder har rätt till samma vård som medborgare. Jag återkommer till levnadsvillkoren men vill säga redan nu att regeringens politik varken fullt ut är solidarisk eller fullt ut ger stöd till krigets offer. Det kan jag bara beklaga.

Jag är lättad över att EU använt sig av massflyktsdirektivet. Det hade aldrig använts tidigare. Det ska vara självklart att ge kollektivt skydd. Man ska komma ihåg vad det handlade om från början, när massflyktsdirektivet förhandlades fram för över 20 år sedan. Det var en reaktion på det som hände i Kosovo 1999. Det var strax utanför EU men tillräckligt nära. Med-

lemsstaterna skulle kolla vilken kapacitet och vilka omfördelningsmöjligheter de hade. Det hela byggde på solidaritet sinsemellan och att länderna faktiskt tog ansvar för mottagandet tillsammans.

Vi ville att EU skulle aktivera massflyktsdirektivet tidigare. Det debatterades exempelvis när det gällde syrier. Då tyckte vi att det skulle aktiveras, för omfördelningen hade blivit mycket bättre och det hade skapats en tryggare tillvaro för människor som kom hit.

Så som Putin i dag faller bomber över Ukraina fällde han bomber över Syrien tillsammans med en av världens mest brutala diktaturer. Hade samma politiska vilja funnits då att aktivera massflyktsdirektivet hade vi haft både ett bättre mottagande och en bättre fördelning nu. Vi skulle kunna se till att människor inte fastnar i långa asylprocesser och lägga allt fokus på att ge människor skydd och trygghet. Att människor får skydd och trygghet – helst långsiktig trygghet – är ju grunden i mottagandet.

Regeringen säger att detta är tillfälligt, men det köper inte vi. Vi tycker att man ska agera långsiktigt så att människor kan etablera sig och få veta att de kan avsluta sin flykt här och får stanna.

Jag har träffat många ukrainare som inte har möjlighet att åka tillbaka. Deras barn har lärt sig svenska. De vill vara kvar här. De vill ha långsiktig trygghet, och det tycker jag att de förtjänar. Jag är som sagt lättad över att massflyktsdirektivet aktiverades, men det är att beklaga att det inte har gjorts för andra grupper.

Migrationslagarna i Sverige och andra EU-länder är så hårda och inhumana i dag att jag inte tror att mottagandet hade fungerat för Ukraina om inte EU aktiverat massflyktsdirektivet. Om Sveriges migrationslagar tillämpats hade ukrainare för det första troligtvis hänvisats till lugnare delar av Ukraina, som man gör med andra flyktingar. För det andra hade kanske asylsökande hamnat i limbo på grund av uppskjuten utvisning eller möjligtvis i förvar. För det tredje, om lyckohjulet träffat uppehållstillstånd, skulle kraven vara bland EU:s strängaste för att få det permanent eller att få återförenas med sin familj och sina barn. Så ser det ut för andra grupper.

Selektiviteten som blivit av asylrätten tycker jag inte är värdig. Vi kan klara av ett mottagande för alla, speciellt när regeringen stoltserar med att väldigt få kommer hit. Då tycker jag faktiskt att man ska förbättra villkoren mycket mer. Men selektiviteten av asylrätten har i stället blivit ett slags sortering, som är en ambition hos regeringen.

Utrikesministern uttryckte i DN häromdagen att det skulle finnas bra och dåliga invandrare. Det finns ett ord för att över- och underordna människor på det sättet; det kallas rasism. Men det avgörande och centrala är ju att människor som flyr behöver skydd. Det är inte svårare än så. Man behöver inte sortera. Man behöver inte prata om bra och dåliga invandrare och så vidare. Grunden är att människor har flytt och behöver skydd i Sverige. Det tycker jag att man ska ge dem.

Herr talman! Vi har många lärdomar att dra kring ukrainska flyktingar. Vi kan växla upp registreringskapaciteten. Det såg vi att Migrationsverket klarade av. Vi kan hitta boendeplatser och ha framförhållning. Vi kan göra det utan att privata plundrare går in och gör en massa pengar på det. Det visade sig här. Vi kan om vi vill skapa trygghet för barn när de kommer hit, men trots det har situationen för ukrainska flyktingar varit svår. Trots att vi väldigt snabbt kunde registrera dem har de det ekonomiskt svårt.

De ekonomiska utmaningarna är stora. Föräldrars tillgång till språkundervisning har brustit, och de har svårt att komma in på arbetsmarknaden samtidigt som barns rätt till meningsfull fritid åsidosätts i många kommuner. Behovet av psykosocialt stöd är stort samtidigt som tillgången till just detta stöd har brustit runt om i landet. Det har bland annat Rädda Barnens rapporter bevisat.

Vänsterpartiet har länge drivit på för att förbättra levnadsvillkoren för ukrainska flyktingar. För snart två år sedan lade vi fram ett utskottsinitiativ med krav på att de som flytt kriget i Ukraina och fått skydd enligt massflyktsdirektivet ska kunna folkbokföra sig i Sverige.

Regeringen kommer nu – nästan två år för sent – med dels ett förslag, dels något slags inlåsningsseffekt med väntetid på ett år mellan beviljat uppehållstillstånd och folkbokföring. Det betyder att många nyanlända ukrainska flyktingar – de kommer ju fortfarande hit – också efter lagändringen får leva i upp till ett år med denna låga dag ersättning på 71 kronor om dagen trots de höga priserna i dag. Det får de göra utan personnummer och allt annat. Det är inte bara anmärkningsvärt; det är en inhuman ordning.

Jag vet inte om ni har träffat ukrainska flyktingar. Bland det första de säger är att de behöver komma in i systemet och få mobilt bank-id. De tar upp de ekonomiska svårigheterna med en gång. Ukrainska flyktingar köar till soppkök! Vad gör ni? Vad är det med er? Blundar ni, eller? Regeringen lägger alltså ändå in en inlåsningsseffekt. Det är en inhuman ordning. Jag begriper det inte. Det är en totalt onödigt konsekvens av att regeringen tycker att den som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd helt enkelt ska vänta. Man ska ha en spärrtid.

Jag skulle säga att folkbokföringen är en central och viktig åtgärd då en person som folkbokförs erhåller personnummer som i sin tur möjliggör tillgång till det svenska samhället på ett mer inkluderande sätt.

Vi i Vänsterpartiet är kritiska till regeringens utformning – att man lägger in en spärrtid och så vidare. Det är helt obegripligt. Jag tycker också att det saknas en tydlig motivering. Vi har heller inte fått det motiverat här i debatten av regeringen varför man ska ha en tolv månadersgräns och en spärr. Det är obegripligt.

Herr talman! Vi har också drivit på för att man ska dels höja dag ersättningen för ukrainska flyktingar och andra asylsökande, dels ge dem som får tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet rätt att delta i etableringsprogrammet. Nu kommer regeringen med ett förslag om att ukrainska flyktingar förvisso ska få ta del av vissa ersättningar, men genom särslagstiftning nekas de rätt till andra ersättningar.

Regeringen bedömer vidare att levnadsvillkoren och möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden bör förbättras för ukrainare som är här med tillfälligt skydd. Vi delar regeringens bedömning på den punkten, men problemet är att regeringens förslag inte är tillräckligt. Så som förslaget är utformat får målgruppen fortfarande ett bristfälligt mottagande, inte minst vad gäller den låga dag ersättningen som grund för försörjning under de tolv första månaderna i Sverige.

Den låga nivån på dag ersättningen är ett av de absolut största problemen för ukrainska skyddsbehövande och en av de saker som skapar störst oro hos målgruppen. Familjer och ensamstående med barn har särskilt svårt att klara de grundläggande behoven. Vänsterpartiet anser att detta

behöver åtgärdas omedelbart för att tillgodose en skälig levnadsstandard för målgruppen.

Dagersättningen har inte höjts på 30 år, och det säger sig självt att den är låg. Jag ska vara helt frank och ärlig: Det finns otäcka personer i vårt land som på olika sätt vill utnyttja människor på flykt och utnyttja dem när de har kommit hit. Det är många som har larmat om detta sedan de ukrainska flyktingarna kom hit.

Det handlar om att 90 procent av dem som kom till Sverige i början var kvinnor och barn, och de är fortfarande i överväldigande majoritet. När de tvingas leva under dåliga villkor och i ekonomisk utsatthet riskerar de att hamna i grov exploatering, trafficking och utnyttjande på arbetsmarknaden. Det har hela tiden funnits en uppenbar risk för detta, och det har alltifrån kvinnojourer till kommuner och polisen larmat om.

Även Migrationsverkets före generaldirektör larmade i *Ekots lördagsintervju* om att det finns otäcka personer här i Sverige som utnyttjar dessa människor, men fortfarande gör man inte särskilt mycket åt dagersättningen.

Den som lever med mycket små ekonomiska marginaler kan tvingas till desperata handlingar för att klara sin egen och sina barns försörjning. Detta är inte något nytt för regeringen, hoppas jag, men trots det fortsätter man att ha en väldigt låg dagersättning, den lägsta bland alla jämförbara länder. Man stänger dessa människor ute från viktiga ekonomiska skyddsnet.

Vänsterpartiet anser att dagersättningen för såväl ukrainska flyktingar som andra asylsökande bör höjas till nivån för riksnormen för försörjningsstödet, och ukrainska barn ska inte vara de enda som inte får barnbidrag. Det är en helt obegriplig ordning.

Herr talman! Vi anser vidare att det är bra att den som får möjlighet att folkbokföras ges tillgång till arbetsmarknadspolitiska program. Det gäller etableringsprogrammet, som även regeringen har lyft fram. Det enda problemet är att det endast omfattar personer mellan 20 och 66 år som står till arbetsmarknadens förfogande.

Det finns inga förslag för personer som är under 20 år och studerar på gymnasiet, som inte beviljas studiestöd av CSN och som inte har rätt till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen.

Regeringen presenterar inte heller några förslag för personer som är över 66 år, varken när det gäller äldreförsörjningsstöd eller när det gäller annan ersättning. Det är anmärkningsvärt. Här anser vi att regeringen måste återkomma så att vi får full täckning.

Regeringens förslag innebär också att ukrainare som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd undantas från rätten till bosättningsbaserade förmåner. Det har förts fram en hel del argument om detta här i debatten. Det är förmåner som vanligtvis följer av folkbokföring, såsom barnbidrag, bostadsbidrag och så vidare. Här är vi i Vänsterpartiet, i likhet med flera remissinstanser, starkt kritiska till regeringens förslag.

För det första kommer förslaget att leda till ekonomisk utsatthet för många ukrainska flyktingar. De bosättningsbaserade förmånerna utgör ett viktigt och grundläggande skyddsnet i vårt välfärdssamhälle. Att undantas från dessa förmåner kommer att få svåra konsekvenser för målgruppen, framför allt för personer som inte har möjlighet att arbeta eller försörja sig på annat sätt och därmed har större behov av samhällets skyddsnet.

Dessa personer kommer i stället att hänvisas till socialtjänsten för att ansöka om ekonomiskt bistånd, vilket kommer att leda till ökad arbetsbelastning för kommunerna med risk för längre handläggningstider och långa väntetider när det gäller handlägningsrutiner och beräkning av försörjningsstöd, då en normalsituation utgår från att den sökande omfattas av de bosättningsbaserade förmånerna. Förslaget kommer att slå hårt mot målgruppen och försäkra förutsättningarna att tillgodose barnens rättigheter och trygghet.

För det andra kommer förslaget att få betydande ekonomiska konsekvenser för kommunerna, vilket SKR har varit väldigt tydliga med. Regeringen vältrar över en stor del av försörjningsansvaret för de ukrainska flyktingarna från staten till kommunerna.

För det tredje strider förslaget mot förbudet mot diskriminering och principen om likabehandling. Enligt Vänsterpartiets mening bör personer som är bosatta och folkbokförda i Sverige ha rätt till sociala förmåner på lika villkor. Det är inte rimligt att undanta en grupp från rätten till vissa ersättningar. Den typen av särlagstiftning anser jag inte hör hemma i svensk rätt. Vi anser att regeringen ska återkomma med förslag som rättar till detta. Vi tycker att ukrainare ska ha den rätten.

Regeringen nöjer sig inte med att stänga ute gruppen från viktiga ekonomiska skyddsnet utan anser också i förslaget att de inte ska ha rätt till insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Detta är helt obegripligt. Vi i Vänsterpartiet är, i likhet med flera remissinstanser, starkt kritiska till regeringens förslag. Det innebär, återigen, en särreglering för en redan mycket utsatt grupp.

LSS är en rättighetslagstiftning som omfattar insatser som personlig assistans, ledsagarservice och särskilt anpassad bostad för individer med särskilda funktionshinder. När de nekas rätt till dessa insatser riskerar det att leda till ännu större svårigheter att delta i samhället på lika villkor, inte minst när det gäller möjligheten att arbeta eller försörja sig på annat sätt. Exempelvis försvåras möjligheten att arbeta för föräldrar som har barn med funktionsnedsättning.

Förslaget riskerar även att strida mot principen om icke-diskriminering i enlighet med barnkonventionen men även flera delar i barnkonventionen som ger barn med funktionsnedsättning rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.

Att man i stället hänvisas till att ansöka om stöd enligt socialtjänstlagen, som regeringens proposition innebär, medför en betydligt sämre nivå av stöd då socialnämnden endast är skyldig att bistå med insatser för en skälig levnadsstandard, vilket skiljer sig från de rättigheter som LSS ger.

Avslutningsvis, herr talman, är regeringens politik ett fortsatt svek mot ukrainska flyktingar. Jag ser det som att regeringen välkomnar dem med armbågen. Detta tycker jag att Sverigedemokraterna har gjort mycket tydligt i denna debatt.

Vi i Vänsterpartiet är tydliga. Vi anser att vi har möjlighet till ett gott mottagande, och vi anser att vi ska förbättra villkoren för ukrainska flyktingar. Den här regeringen gör inte tillräckligt. När det väl kommer något lägger de sig på en miniminivå. Det finns väldigt mycket mer att göra.

Med tanke på de punkter, den kritik och de förslag till förbättringar som har lyfts upp under debatten här i dag är det direkt pinsamt hur regeringen hanterar frågan om ukrainska flyktingar som sökt skydd i Sverige.

Det är bara att beklaga att den svenska regeringen inte för en politik som fullt ut är solidarisk och som fullt ut ger verkligt stöd till krigets offer.

Jag är övertygad om att Sverige kan bättre än att fattiggöra på det här sättet och genom särslagstiftning bestämma sig för att ukrainska barn exempelvis inte ska ha rätt till barnbidrag. Det ställer jag inte upp på.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 6 och 8 i utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 72 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag påtalar att ledamoten överskred sin anmälda talartid med mer än 50 procent.

Anf. 73 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet skriver i sin reservation att de bosättningsbaserade förmånerna är ett viktigt och grundläggande skyddsnet i vårt välfärdssamhälle. Man menar att en utlänning som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska ges rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner.

Här har vi alltså en grupp som inte har rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner och som enligt Vänsterpartiet ska få dessa rättigheter. Då måste man ändå fråga: Vilka andra grupper som saknar bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner ska få dessa, enligt Vänsterpartiet? Är Sverige en rättsstat där socialförsäkringsförmåner ska delas ut efter noggranna överväganden efter att man på något sätt har kvalificerat sig in i systemet, eller är det allt till alla som gäller för Vänsterpartiet?

Det här finansieras nämligen med skattemedel, och om alla som kom till Sverige fick tillgång till socialförsäkringssystemet från dag ett skulle det ju inte gå ihop rent ekonomiskt. Finns det över huvud taget någon grupp som Vänsterpartiet vill exkludera från det svenska välfärdssystemet?

Anf. 74 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Det är väldigt svårt att ha en saklig debatt med Sverigedemokraterna eftersom de är så förblindade av sitt hat mot flyktingar. Det gäller även, som vi har hört i den här debatten, ukrainska flyktingar.

Det är obegripligt – det pågår liksom ett krig på kontinenten, och man gör allt för att de inte ska komma hit. Man arbetar aktivt för att ukrainska flyktingar inte ska få komma hit, och när de kommer hit lägger Sverigedemokraterna all sin tid på att prata om att de inte ska få komma in i systemen. De ska inte få förmåner. De ska inte få del av trygghetssystemen eller skyddsneten.

Sverigedemokraternas kollegor pratar inte på det här sättet, utan de försökte dölja att de inte vill ge ukrainska barn barnbidrag eller bostadsbidrag. De försökte dölja det i flera replikskiften eftersom det är direkt pinsamt, men Sverigedemokraterna ska hålla – jag vet inte vad – något slags tal för sina kärnväljare om att ingen ska komma hit. Det är obegripligt.

Frågan jag får är om vi tycker att människor ska exkluderas. Det är en jättemärklig fråga. Vad ska jag säga? Nej, vi tycker inte att människor ska exkluderas från samhällets skyddsnet. Det är en obegriplig tanke. Vi tycker inte det.

Prot. 2024/25:13

2 oktober

-----

*Förbättrade levnads-
villkor för utlänningar
med tillfälligt skydd*

Enligt det system som vi debatterar i dag får du rätt till vissa förmåner när du folkbokförs, och det som händer här är att Sverigedemokraternas proposition innebär en särslagstiftning om att just ukrainare inte ska få barnbidrag, bostadsbidrag och så vidare. Det ställer vi inte upp på. Det är en obegriplig och inhuman ordning att välja ut en grupp och säga: Ni ska inte få det här.

Jag förstår att Sverigedemokraterna inte har problem med diskriminering; det är liksom hela deras grundidé, och nu ser vi den i politiken. Man diskriminerar ukrainare. Jag köper inte det – aldrig, inte en chans! Sedan får jag frågan: Vilka vill ni exkludera, då?

Vad är det här för debatt, herr talman?

Anf. 75 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag hoppas att herr talmannen noterade att ledamoten Haddou inte vill att *någon* ska exkluderas från det svenska välfärdssystemet – ingen! Den som kommer till Sverige ska alltså från första dagen, oavsett om man har tillstånd eller inte och vem man än är, ha tillgång till hela det svenska välfärdssystemet. Det är vad ledamoten Haddou säger. Han säger: Ingen ska exkluderas.

Jag ställde frågan om någon ska exkluderas från det svenska välfärdssystemet, och ledamoten Haddou säger att ingen ska exkluderas. Det är en extrem hållning, och det gör att man undrar. Det är det här partiet som Socialdemokraterna ska samarbeta med. Hur ska det samarbetet gå till?

Om ingen ska exkluderas från det svenska välfärdssystemet är en person som just nu sitter i Afghanistan en del av det svenska välfärdssystemet, enligt ledamoten Haddou. Det är radikalt. Man undrar hur länge det där skulle hålla ihop ekonomiskt och socialt. Om folk visste att de var inkluderade i det svenska välfärdssystemet – även om de satt i ett annat land, för enligt ledamoten Haddou är ingen exkluderad – hur många skulle då komma till Sverige? Hur många skulle planera sin resa till Sverige just nu om de visste att de var inkluderade i det svenska välfärdssystemet?

Någon måste ju vara exkluderad, för om ingen var exkluderad skulle Sverige attrahera alla världens ekonomiska migranter. Man undrar om ledamoten Haddou tänker på Sveriges bästa när han uttalar sig på det sättet.

Anf. 76 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Här kom en tydlig bekräftelse på det jag inledde replikskiftet med Sverigedemokraterna med: Man är så förblindad av sitt hat mot flyktingar att det inte går att ha en saklig debatt. Man frågar vilka som ska exkluderas och säger sedan att Vänsterpartiet inkluderar någon i Afghanistan.

Vi pratar ju om den särbehandling som finns i lagen här; det är det vi debatterar. Det är helt obegripligt att Sverigedemokraterna svävar ut till andra delar av världen och drar upp något som debatten inte handlar om. Det går inte att ha en saklig debatt. Jag tror inte ens att ledamoten har läst propositionen och förstår vad han debatterar. Det är ett sakligt problem att ledamoten inte över huvud taget verkar veta vad han debatterar.

Jag lade nästan 20 minuter på mitt anförande, och det jag sa var att jag tycker att människor som kommer hit som asylsökande, oavsett om de får direkt uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektiv eller inte, ska få trygghet och skydd. Man bedöms ju behöva skydd i Sverige; det är den bedöm-

ning Migrationsverket och domstolar gör, det vill säga om man ska få skydd eller inte. Jag har inga problem med att människor som får skydd i Sverige får ekonomisk trygghet. Jag exkluderar inte dem på det sätt som Sverigedemokraterna gör. Det skulle jag aldrig göra.

Har Sverigedemokraterna besökt de soppkök runt om i landet där ukrainska flyktingar står och väntar på att få mat för dagen? Där får mam-mor säga till sina barn att de får sova hungriga i natt. Har ledamoten besökt de soppköken? Det finns soppkök runt hela Sverige där ukrainska flyktingar är fattiggjorda, och Sverigedemokraterna kan fortfarande inte avvärja sitt hat mot flyktingar.

Jag tycker att sverigedemokraten, efter att han har läst den proposition vi ska rösta om, ska besöka ukrainska flyktingar och soppkök för att förstå deras ekonomiska tillvaro i Sverige.

(Applåder)

Anf. 77 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Ukrainas sak är vår. Ukraina har i drygt två och ett halvt år frenetiskt och tappert kämpat dag som natt för sin frihet och självständighet – och i förlängningen även för Europas säkerhet – efter att ha utsatts för ett brutalt angrepp från Ryssland.

För oss kristdemokrater är den enighet i frågan som finns i Sveriges riksdag positiv och glädjande. Det gäller även det breda internationella stödet. Det finns ett stöd för Ukrainas sak och, naturligtvis, för ambitionen att nå fred samt att gränser inte ska flyttas med våld. Sverige får inte vika från hållningen att vi ska stödja de ukrainska kvinnor och män som med livet som insats försvarar sitt territorium och sitt lands existens.

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har Sverige utökat sitt humanitära och militära stöd i flera omgångar. Vi bistår med ekonomiskt stöd, civil krishantering och stöd till Ukrainas reformarbete och uppbyggnad framöver. Det handlar om totalt över 57 miljarder.

Herr talman! På grund av angreppet har många från Ukraina fått fly både inom landet och till andra europeiska länder. Detta har medfört att EU:s massflyktsdirektiv har aktiverats för första gången. Det skedde i mars 2022, med anledning av invasionen från Ryssland. Regleringen har i stort sett fungerat bra och möjliggjort för Sverige och EU att ta emot många skyddsbehövande människor från Ukraina på kort tid. Utgångspunkten är att skyddet enligt massflyktsdirektivet ska vara av tillfällig natur.

Det är också en enorm styrka att det svenska samhället och många eldsjälar i civilsamhället har stöttat ukrainarna både i Ukraina och här i Sverige.

En person som beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd men inte är folkbokförd i Sverige omfattas av lagen om mottagande av asylsökande, vilket gör att rättigheterna motsvarar dem som gäller för asylsökande. Det ger möjlighet att erhålla dagersättning, men personen har inte rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen för förmåner av motsvarande karaktär. Det innebär också att vuxna endast kan erbjudas vård som inte kan anstå, mödrahälsovård, vård vid abort och preventivmedelsrådgivning.

Regeringen har sedan den tillträdde förbättrat levnadsvillkoren genom olika beslut och åtgärder. Bland annat har möjligheterna att läsa sfi och svenska på komvux utvidgats. Det är med stor glädje jag konstaterar att vi

Prot. 2024/25:13

2 oktober

Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd

nu debatterar en proposition med förslag på ytterligare åtgärder för personer med tillfälligt skydd i Sverige enligt massflyktsdirektivet.

Herr talman! Det är glädjande att ukrainarna integreras väl. En enkätundersökning visar att 66 procent av dem redan är aktiva på arbetsmarknaden, och nästan hälften av ukrainarna uppger att de talar svenska. Ukrainarna själva lyfter dock i undersökningen fram avsaknaden av folkbokföring som ett hinder i vardagen. Ett antal förmåner är på ett eller annat sätt kopplade till folkbokföringen, bland annat rätten till hälso- och sjukvård.

När massflyktsdirektivet nu förlängs kommer många ukrainare att kunna folkbokföras, men inte alla. I dag behöver man nämligen ha vistats i Sverige i minst två år, och antas vistas här i minst tre år, för att kunna folkbokföras. Därför lägger regeringen nu fram en proposition som innebär att fler ukrainare kan folkbokföras och att detta kan ske tidigare. Utan genomförande av det som föreslås i propositionen riskerar många ukrainare att få vänta mycket länge på att bli folkbokförda eller att inte kunna bli folkbokförda alls. Det vore olyckligt.

Herr talman! Att stötta Ukraina är en av de högst prioriterade uppgifterna för den här regeringen och för vårt land. Förslagen som nu presenteras syftar därför också till att förbättra levnadsvillkoren för den ukrainska grupp som lever i Sverige och till att ge dessa människor större möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Vi kan konstatera att ett antal förmåner, till exempel arbetsmarknadsinsatser, sjukvård och föräldrapenning, på ett eller annat sätt är knutna till att man är folkbokförd eller anses vara bosatt här. Massflyktsdirektivet har varit aktiverat i två år. Det krävs, som jag sa tidigare, att man antas vara här i tre år för att man ska bli folkbokförd. Regeringen tycker att det är rimligt att folkbokföringen kan ske tidigare.

Samtidigt är det tänkt att skyddet ska vara av tillfällig natur, och det är rimligt att de som får tillfälligt skydd inte kommer i fråga för folkbokföring direkt vid inflyttning till Sverige. Förslaget innebär därför att folkbokföringen sker först efter tolv månader, alltså med en viss karenstid. Det är också viktigt att den som snart ska lämna Sverige inte folkbokförs här. Bedömningen ska även vara att personen kommer att vara kvar i ytterligare minst sex månader för att den ska folkbokföras. Detta skapar en betydligt större förutsägbarhet för den ukrainska gruppen i Sverige.

Herr talman! Som jag var inne på är förhoppningen att dessa åtgärder ska göra att vi åstadkommer en större etablering av denna grupp på arbetsmarknaden. Förslagen innebär att ukrainarna kommer att omfattas av Arbetsförmedlingens etableringsprogram. Detta ger möjlighet att ta del av etableringsinsatser och att få etableringsersättning under förutsättning att man tillhör målgruppen. Etableringsersättningen uppgår till 308 kronor per dag, vilket är betydligt högre än den dagersättning som finns att tillgå i dag.

Att kunna vårda barn är en förutsättning för att kunna arbeta. För att stärka arbetslinjen och säkerställa att barnens behov av omvårdnad tillgodoses ges därför rätt till vissa arbetsbaserade föräldrapenningförmåner, till exempel föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning, så att man kan vabba.

Herr talman! Den som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och har folkbokförts kommer att erbjudas samma hälso- och sjukvård som övriga som är bosatta i Sverige. De kommer också att erbjudas

samma tandvård som dem som är bosatta här och kunna ta del av det statliga tandvårdsstödet. Om de inte själva kan tillgodose sina behov kommer de även att kunna ansöka om ekonomiskt bistånd och andra insatser enligt socialtjänstlagen.

Problemen med e-legitimation är något som tagits upp i den dialog som förts med organisationer från civilsamhället. Bank-id är en av flera olika e-legitimationer som tillhandahålls av ett antal olika privata aktörer. Det finns inget uttryckligt lagkrav på att man ska ha ett svenskt personnummer för att kunna använda sig av e-legitimation, men i praktiken kommer nog folkbokföringen att innebära att kontakter med banker och med barnens skola underlättas.

Herr talman! Som jag nämnde är utgångspunkten att skyddet enligt massflyktsdirektivet är av tillfällig natur. Det är därför rimligt att förmånerna för den som har tillfälligt skydd begränsas något i förhållande till vad som gäller för den som bor här permanent. Det finns också utredningar som talar om kvalificering till välfärden.

Regeringens förslag kommer, till skillnad mot den nuvarande regleringen, att innebära att folkbokföringen sker löpande. Den kommer alltså att ske tidigare för individer från Ukraina som befinner sig i vårt land.

För att sammanfatta innebär den proposition vi presenterar i dag tidigare folkbokföring för den ukrainska gruppen i Sverige. Detta innebär i sin tur att ukrainare inte bara får tillgång till betydligt generösare förmåner än vad de har rätt till i dag utan också får tillgång till förmåner som svarar mot de behov som de själva har framfört. Det handlar inte bara om ytterligare ersättning utan även om mer omfattande tillgång till hälso- och sjukvård och tandvård samt möjlighet att vårda ett sjukt barn. Folkbokföringen kommer också att underlätta vardagen genom att kontakter med myndigheter och andra aktörer förenklas.

Herr talman! Ukrainafrågan är och måste fortsatt vara en av regeringens viktigaste prioriteringar. Stödet till Ukraina och till de ukrainare som tvingats fly sitt land måste vara starkt och unisont. Genom den proposition vi nu debatterar tar Sverige ytterligare ett steg för att visa sitt stöd.

Med detta yrkar jag bifall till regeringens proposition och avslag på reservationerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Eklind (KD).

Anf. 78 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Ukrainska flyktingar har under de år som de levt i Sverige varit hänvisade till ett liv långt under fattigdomsgränsen. Dagersättningen för asylsökande har inte höjts på 30 år, men det har priset på mjölk, blöjor, bussbiljetter och vinterkläder till barnen.

Därför var det helt fullsatt med ukrainare på den verksamhet som Röda Korset anordnar när jag besökte den. Där fick ukrainare hämta ut påsar med lök och potatis samt begagnade kläder till kvinnor och barn. Man kunde också äta lite tillagad borsjtj – en klassisk ukrainsk grönsakssoppa. Kosmetikbutiker hade donerat smink vars bästföredatum höll på att gå ut, så att ukrainska kvinnor skulle kunna återupprätta något mer av den värdighet som följer av att kunna välja hur man vill se ut.

Prot. 2024/25:13

2 oktober

-----

*Förbättrade levnads-
villkor för utlänningar
med tillfälligt skydd*

Samtidigt fördes det i Sverige en raljant debatt om att man borde äta havregrynsgröt om inte pengarna räcker. Havregryn kunde man också hämta ut på Röda Korsets matutlämning.

Jag träffade en läkare från Ukraina vars man är kvar och tar hand om skadade. Hon sa att hon hade lånat 100 kronor för att ha råd med lite matolja, så att sonen skulle kunna få stekt potatis som variation till den kokta.

Att ukrainare får leva under anständighetens gräns kommer, med regeringens förslag, fortfarande att gälla under tolv månaders spärrtid. Jag undrar hur Ingemar Kihlström motiverar den låga levnadsnivån.

Anf. 79 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Hirvonen så mycket för hennes beskrivning av verkligheten. Den verkligheten är en av de stora anledningarna till att vi föreslår och genomför de förändringar vi gör nu. Vi ser de ukrainare som har fått sin tillflykt efter det fruktansvärda angreppet från Ryssland. Enligt det massflyktsdirektiv som finns kan man söka skydd i ett annat land samt få stöd och skydd på olika sätt. När det nu blir stadigvarande, över mycket längre tid, finns det ett behov av ytterligare åtgärder.

Vi kan konstatera att det finns en stor majoritet här i riksdagen för vårt förslag att det ska finnas en initial karens, alltså att man inte ska få det här från första dagen, och att det ska gälla utifrån att det är temporärt. Om kriget skulle ta slut, i morgon om det skulle vara möjligt eller inom en rimlig framtid, har vi ju alla förhoppningen att de ukrainare som har flytt sitt land för att söka skydd ska kunna återvända och vara med och bygga upp det land som finns i deras hjärtan.

Vi kan också konstatera att med den förändring som vi gör nu kommer man när man kommer in i etableringsersättningsystemet att få 308 kronor per dag i stället för de 71 kronorna och till det även kunna söka olika tillägg. Det gör att situationen förbättras för de ukrainare som finns här när de folkbokförs och även att de folkbokförs tidigare, för det ingår i ändringen att de kan folkbokföras betydligt tidigare relaterat till massflyktsdirektivets förlängning. Det gör att vi skapar en mycket ljusare situation för de ukrainare som finns i vårt land.

Anf. 80 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Men vad är då syftet med tolv månaderskarensen? Varför vill inte Kristdemokraterna att man direkt ska kunna komma in i etableringsprogrammet och få en ersättning som det går att leva på? Är syftet, som SD var inne på, att man vill avskräcka flyktingar från att komma till Sverige genom att det först ska vara så här fattigt och jävligt i tolv månader?

Det är ju inte så att Ukraina vinner kriget mot Putin snabbare för att soldaternas barn i Sverige lever i fattigdom eller för att deras mammor och fruar måste tigga mat från välgörenhetsorganisationer, potatis och havregryn, bara för att inte gå hungriga. Varför vill ni ha tolv månader tills man blir folkbokförd?

Vi i Miljöpartiet har längre föreslagit en enkel lösning där man säger att alla som får ett ettårigt uppehållstillstånd ska kunna folkbokföras direkt. Vi vet ju att vad det handlar om nu är hur man ska ha det under den tid man är i Sverige. Alla hoppas vi att kriget ska bli kort, men hur fattigt ska barnen leva under tiden? Vi tycker att det är fel att man ska leva på en

dagersättning som faktiskt inte räcker – 71 kronor om dagen räcker inte till att mätta en familjs magar. Vi tycker att man borde få bli folkbokförd direkt.

Vi tycker också att det är orimligt att ukrainska barn när de väl är folkbokförda ska vara de enda folkbokförda barn i Sverige som inte har rätt till barnbidrag eller bostadsbidrag.

Även om vi är överens om stödet till Ukraina kvarstår en grundläggande oenighet om hur vi ska behandla de ukrainska flyktingarna i Sverige.

Anf. 81 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att tonläget i debatten vi haft har varit på en ganska hög nivå i vissa delar. Det har talats om att de ukrainska barnen är de enda som inte får barnbidrag.

Det som ingen av de debattörer som lyft fram detta faktum har påpekat, upptäckt eller vetat om är att i samband med att man får etableringsersättning kan man söka ett etableringstillägg som delas ut utifrån hur många barn man har. Har man ett barn som är mellan 0 och 10 år kan man ansöka om 800 kronor per månad. Från över 10 år till 20 år är det 1 500 kronor per månad. För de här barnen, som Annika Hirvonen säger blir utsatta för diskriminering, betyder det de facto att deras familjer kan få stöd. Det är också så att man kan söka bostadsersättning om man får etableringsersättning.

Jag tror att det är viktigt att hålla debatten på den nivå där vi vill ha den. Vi gör inga barn fattigare. Som debattörer sagt tidigare skapar vi ytterligare möjligheter att möta de behov som finns. Jag tycker att det är viktigt att säga det. Vi skapar en mycket bättre situation för de ukrainare som har flytt sitt land, och vi hoppas att flykten är av tillfällig natur. Det är många som flyr inom landet. Det är många som har flytt till närliggande länder. Det är viktigt att de återvänder för att bygga upp landet igen, för det ska ju inte vara en hög av ruiner utan ett fruktbart land.

Vi är en majoritet som tycker detta. Vi kan konstatera att i den regeringskoalition som Annika Hirvonen hör till har man väldigt olika angreppssätt och syn på den här frågan. Det är tryggt att veta att vi som är i regeringssamarbetet skapar en framtid där man vet vad som gäller.

Vi kan också konstatera att många ukrainare, precis som någon sa i ett inlägg, har varit här ett tag men sedan återvänt till sitt land. Jag tycker att det är lämpligt att ha en karenstid på tolv månader.

Anf. 82 JONNY CATO (C):

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 3.

Rysslands och Putins fruktansvärda och olagliga invasion av Ukraina är ett brutalt mörker. Mina tankar är med alla dem som mist sin make eller maka, mamma eller pappa, son eller dotter. Invasionen är oförlåtlig.

Sverige har på många sätt visat sitt stöd till Ukraina – humanitärt stöd, stöd med krigsmateriel och ekonomiskt stöd. Det har många gånger skett i bred uppslutning i riksdagen, vilket varit en stor styrka. Det har regeringen gjort bra.

Däremot är det ingen hemlighet att vi i Centerpartiet varit besvikna på regeringens oförmåga att ge drågliga förutsättningar för de ukrainare som befinner sig i Sverige. Gång på gång när vi framför den här kritiken, senast

i replikskiften här i dag men även tidigare med vice statsministern, gömmer sig regeringen bakom begrepp som högt tonläge, att det krävs enighet och så vidare.

Jag förstår att det är jobbigt för regeringen att bli kritiserad i en sådan viktig fråga. Men jag kommer aldrig att ge mig i kampen för att de ukrainska flyktingarna ska ha bra levnadsvillkor i Sverige, för det är oacceptabelt att männen vid fronten ska behöva oroa sig för om familjemedlemmar som sökt skydd i Sverige har tak över huvudet och mat på bordet. Det påverkar krigsförmågan.

Även om vi i dag tar ett bra och viktigt steg framåt har det tagit för lång tid, och för många ukrainska flyktingar har fått lida. Samtidigt som många får det bättre får de det inte tillräckligt bra.

Moderaterna och Socialdemokraterna har gång på gång visat att de står upp för Ukraina på vissa sätt men inte på alla. Menar regeringen allvar med att man vill ha ett lågt tonläge i den här debatten kan man göra som man gör i många andra delar när det gäller stöd till Ukraina, nämligen ha en dialog med oppositionen. Då kan man få enighet.

Jag kan samtidigt konstatera att massflyktsdirektivet, som många andra varit inne på, är och har varit svår och oanvänd materia. Ärligt talat är det kanske inte optimalt utformat för att fungera på bästa sätt i denna tid och med den lagstiftning vi har här och nu.

Därför är det här bra. Jag ska vara ärlig med att jag delar regeringens och Socialdemokraternas syn där. Det är ingen försämring utan en förbättring – även om jag inte tycker att det är tillräckligt bra.

Däremot tror jag tyvärr att vi behöver konstatera att det finns en överhängande risk att kriget blir utdraget och långvarigt och en överhängande risk att kvinnor och barn behöver söka skydd i Sverige under lång tid framöver.

Den långsiktiga lösningen stavas jobb. Det är bra att förslaget som ligger på vårt bord i dag skapar större möjligheter att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Det är bra att det blir enklare att skapa en värdigare vardag för sig och sin familj och samtidigt kunna bidra till vårt gemensamma samhälle. Det ska vi också vara ärliga med att säga: Det finns många ukrainare som redan i dag går till jobbet, arbetar och bidrar till vårt gemensamma Sverige.

Det är också bra att möjligheterna till hälso- och sjukvård förbättras samt att människor får tillgång till vissa ekonomiska trygghetssystem. Men det är tyvärr inte tillräckligt. Det är direkt sorgligt att regeringen inte tar chansen att stå på ukrainarnas sida fullt ut. Det gäller exempelvis den fulla rätten till barnbidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd och äldreförsörjningsstöd.

Låt mig också vara tydlig. Centerpartiet har under en lång tid lyft fram vikten av att de som har flytt från Ukraina ska ges långsiktiga förutsättningar att stanna kvar i landet. Det aktuella förslaget innebär fler rättigheter jämfört med i dag, men färre rättigheter jämfört med för alla andra bosatta personer i Sverige.

Förslaget utgår också från att massflyktingarna kommer att ges ett så kallat uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, som på sikt bygger på ett återvändande till hemlandet. Lösningen är därför inte permanent. Jag tror att en hel del kommer att vilja återvända till Ukraina och vara med och

bygga upp en fri och liberal demokrati igen. Men vi måste också vara ärliga med att säga att det kan bli långvarigt.

Fru talman! Regeringen har själv lyft fram att de föreslagna lagändringarna går i linje med den reform som den på sikt vill genomföra och som innebär att personer som flyttar till Sverige ska kvalificera sig in i välfärden.

Låt mig här vara tydlig. Det är ingen hemlighet att Centerpartiet sedan länge har drivit kvalificering in i välfärden. Vi tycker att det är bra att vissa förmåner som i dag är bosättningsbaserade i stället ska bygga på att man arbetat och bidragit en viss tid i Sverige. En sådan ordning har vi motionerat om i den här kammaren i åtta nio år. Men en sådan ordning finns inte i dag.

När den väl införs måste det vara tydligt från dag ett vad som krävs av individen för att den ska anses kvalificerad in i välfärden. Ukrainarna har redan varit här i två år under mycket begränsade förutsättningar. De är troligtvis betydligt mer begränsade än för dem som flytt till Sverige och som skulle kunna omfattas av en kvalificering framöver. Därför är det orimligt att i lite hast införa någon form av kvalificeringssystem in i välfärden. På sikt är det bra, men det måste ske under ordnade former och vara tydligt från början.

Mer än hälften av alla som flytt hit från Ukraina och som fått uppehållstillstånd har ett arbete. Vi har därför länge framfört att vi tycker att det vore en bättre lösning att de som redan har ett arbete får möjlighet att byta spår och bli arbetskraftsinvandrare i stället. Då hade de snabbare kunnat folkbokföras och fått möjlighet att stanna kvar i Sverige permanent. De som inte redan har ett arbete bör ges betydligt bättre integrationsinsatser för att snabbt komma in på arbetsmarknaden och sedan kunna få uppehållstillstånd som arbetskraftsinvandrare. Vi menar att man på så sätt hade kunnat runda systemet på ett mycket bättre sätt.

Sverige behöver stå på Ukrainas sida på alla sätt och inte bara på vissa. Ukraina ska vinna detta krig och trycka tillbaka Putin och Ryssland. För det krävs att Sverige fortsätter med humanitärt stöd, stöd med krigsmateriel och ekonomisk hjälp. Men låt mig vara minst lika tydlig med att det är viktigt att vi behandlar de ukrainare som flytt Putins bomber på ett värdigt sätt. Det handlar också om den krigskapacitet som finns längst fram i krigslinjen.

Anf. 83 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Centerpartiet skriver i sin reservation att det stöder regeringens initiativ där regeringen har tillsatt en utredning som ska ta fram förslag på hur nyanlända och icke-medborgare ska kvalificera sig till socialförsäkringsförmåner och ekonomiskt bistånd.

När det gäller kommittédirektiven kommer utredningens förslag att begränsa nyanländas och icke-medborgares tillgång till socialförsäkringsförmåner och ekonomiskt bistånd. Centerpartiet stöder detta. Men samtidigt menar Centerpartiet i sin reservation att de som kommer från Ukraina och får uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska ha tillgång till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner.

Centerpartiet menar att det är för att vissa utlänningar ska kvalificera sig till välfärden medan andra utlänningar inte ska behöva göra det. Hur går det ihop? Det är en fråga.

Bortsett från dem som kommer från Ukraina och får uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, vilka andra grupper ska få tillgång till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner om Centerpartiet får bestämma?

Vilket ursprungsland ska man behöva ha för att kvalificera sig till socialförsäkringsförmåner, enligt Centerpartiet? Det enda sättet som man kan tolka Centerpartiets reservation på är att Centerpartiet gör skillnad på vilket tredjeland som utlänningarna kommer ifrån.

Centerpartiet vill att utlänningar ska behöva kvalificera sig till välfärden, vilket talaren berättade i talarstolen. Men det gäller inte alla utlänningar. Vilka utlänningar behöver inte kvalificera sig till välfärden, och vilka behöver göra det, enligt Centerpartiet?

Anf. 84 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Då tar vi det en gång till. Jag tog det precis i talarstolen. Jag hoppas att ledamoten uppmärksammar vad jag säger den här gången.

Centerpartiet var ett av de första partierna i kammaren att vara för kvalificering in i välfärden. Det har vi drivit på för stenhårt under en längre tid. De ledamöter och partier som var med i den parlamentariska migrationskommittén vet att Centerpartiet kanske drev det allra hårdast tillsammans med Moderaterna.

Den gången var det andra partier såsom exempelvis Liberalerna och Socialdemokraterna som försökte att stoppa det. Men vi har inte ett sådant system på plats i dag. Då menar vi att det inte kan vara så att en grupp ska kvalificera sig in i välfärden medan ingen annan behöver det. Det är vad vi menar är problemet.

När regeringens utredning om kvalificering in i välfärden kommer på riksdagens bord kommer vi med glädje att ta emot den och titta på den. Vi tycker att det då ska vara samma förutsättningar för alla, förutom för dem som kommer hit genom UNHCR:s kvotflyktssystem.

Det är just det som är problemet. De ukrainska flyktingarna har levt i ovisshet sedan de kom hit. De har inte haft någon möjlighet att veta vilka förutsättningar som gör att de kan få exempelvis bosättningsbaserade förmåner.

Därför skulle jag inte vilja säga att vi gör skillnad på flyktning och flykting. Det vi säger är: Inför ett system för kvalificering in i välfärden så att vi har det för alla.

Anf. 85 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Det är här det blir märkligt. Vi har en regering som har en inriktning där man försöker att begränsa välfärden för utlänningar och nyanlända.

I stället för att stödja detta när det kommer upp en fråga där man har chansen antingen att begränsa välfärdssystemet för vissa utlänningar eller att inte göra det väljer Centerpartiet att sälla sig till gruppen till vänster som vill ge allt till alla.

Vi har en utredning på plats där inriktningen är att begränsa välfärden för utlänningar. Då väljer Centerpartiet att stödja förslag för att ge ännu mer förmåner till just den gruppen. Det blir märkligt. Då säger man emot sig själv.

När utredningen är färdig och reglerna kommer på plats blir det samma regler för alla. Varför vill Centerpartiet nu verka emot den inriktning som

regeringen har och sälla sig till en grupp som säger att vi ska ge allt till alla och att alla ska ha samma sociala förmåner från första dagen de kommer till Sverige? Det är den gruppen Centerpartiet ansluter sig till i den här debatten.

Och om nu oppositionen mot all förmodan skulle vinna ett val – hur skulle de då kunna samarbeta? Vänsterpartiet säger ju rakt ut här att man ska ha tillgång till hela välfärdssystemet från dag ett, medan Centerpartiet säger att man ska kvalificera sig till välfärden. Ni har inte samma inriktning när det gäller att kvalificera sig till välfärden som utlänning.

Anf. 86 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Jag måste ärligt säga att jag inte riktigt vet vad jag ska svara på frågan. Kontentan av detta blir då att regeringen påbörjar en utredning och att vi sedan ska kringgå den genom att med en massa annan lagstiftning börja införa en massa andra saker. Så fungerar inte svensk statsapparat och offentlig förvaltning, utan man utreder någonting som sedan kommer till Sveriges riksdag, där vi därefter fattar beslut om det.

Jag menar att kvalificering till välfärden inte är någon enkel fråga. Jag tror att många partier här inne, oavsett om man är för kvalificering till välfärden eller inte, kommer att ha många svåra frågor att diskutera. Det handlar om vilka system människor ska kvalificera sig in till och vilka de inte ska göra det till. Vi kommer att återkomma till frågan, för där delar Centerpartiet Moderaternas och Kristdemokraternas syn på hur ett sådant system skulle kunna se ut.

Ukrainas självständighet och kriget i Ukraina är för mig en av de absolut viktigaste saker vi här inne har att arbeta med. Jag menar på riktigt att det beslut vi fattar i dag påverkar Ukrainas förmåga att vinna kriget. I stället vill ledamoten för Sverigedemokraterna prata om den politiska opinionen och hur den kommer att se ut 2026. Det är rätt symtomatiskt för Sverigedemokraterna att de aldrig vill prata om Ukraina. Den enda gång de pratar om det är när de pratar i termer av att det finns en gräns för hur stort stödet kan vara.

Jag undrar om regeringspartierna är överens om detta. Är regeringspartierna överens om att man ska få flytta fokus från vad detta faktiskt handlar om – Ukrainas möjlighet att besegra ryssen? Där är i alla fall jag övertygad om att sju partier i den här kammaren tycker samma sak, det vill säga att Ukraina ska vinna till vilket pris som helst.

Anf. 87 MAURICIO ROJAS (L):

Fru talman! Den proposition som vi debatterar i dag handlar om en exceptionell situation förorsakad av Rysslands lagvidriga invasion av Ukraina i februari 2022. Det var anledningen till att EU:s massflyktsdirektiv från 2001 för första gången aktiverades genom ett beslut av Europeiska rådet den 4 mars 2022.

Det ryska invasionskrigets brutalitet och behovet av att tillfälligt ta emot ukrainare som söker skydd i Europeiska unionen har tyvärr inte minskat sedan dess. Därför har rådet förlängt massflyktsdirektivet tre gånger. Senast skedde det den 13 juni 2024, det vill säga efter regeringens överlämnande av denna proposition till riksdagen den 23 maj 2024.

Det gör att de personer som har kommit från Ukraina och har haft ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd i minst två år nu kan folkbokföras

hos Skatteverket och betraktas som bosatta i landet, med alla de rättigheter som normalt sett tillkommer de personer som är lagligt bosatta i Sverige.

Redan under juni och juli innevarande år ansökte drygt 13 000 ukrainare om att bli folkbokförda. Allt tyder på att den siffran kommer att fortsätta att öka under de påföljande månaderna, särskilt med tanke på att nästan 50 000 ukrainare sökte skydd i Sverige mellan mars och oktober 2022 och att drygt 30 000 av dessa har ansökt om förlängt uppehållstillstånd under 2024.

Dessa omständigheter gör att det råder stor osäkerhet om hur många personer som kommer att beröras av den proposition som vi avhandlar i dag. Dessutom har vi ett kontinuerligt inflöde av nya ukrainska medborgare som söker skydd hos oss genom massflyktsdirektivet. Mellan januari och augusti 2024 sökte 7 821 ukrainare skydd i Sverige, men läget i Ukraina är så pass allvarligt och oförutsägbart att det kan bli betydligt fler skyddssökande framöver.

Dessutom är det tyvärr inte helt otänkbart att andra krissituationer i vårt närområde tvingar fram nya beslut om att aktivera massflyktsdirektivet. Det gör att behovet av att reformera det nuvarande regelverket är lika stort som det var före Europeiska rådets beslut från juni 2024 om att förlänga massflyktsdirektivet.

Det måste skapas bättre villkor för dem som kommer till oss, men det måste göras utan att frånga själva grunden för deras uppehållstillstånd, nämligen att det handlar om ett tillfälligt skydd och inte om en mer permanent form av bosättning i Sverige.

Fru talman! Det är viktigt att påpeka att vi befinner oss mitt i en process av betydande migrationspolitiska förändringar som kommer att leda till en helt ny ordning på området. Inriktningen på det arbetet är viktig att känna till för att fullt ut förstå innehållet i nuvarande proposition, inte minst med anledning av tillgången till de så kallade bosättningsbaserade förmånerna.

I dag får en person med uppehållstillstånd tillgång till dessa förmåner näst intill på en gång, men som bekant pågår numera ett arbete som syftar till att få fram ett regelverk baserat på en successiv kvalificering till dessa förmåner eller rättigheter. Det medför en avgörande skillnad jämfört med i dag. Den tidigare orimliga och kontraproduktiva ordningen kommer att ersättas med en rättighetstrappa, där den invandrade personens egna integrationsinsatser kommer att få en central betydelse för vilka förmåner eller rättigheter han eller hon får tillgång till.

Fru talman! En vanligt förekommande slogan i arbetarrörelsens ungdom var ”Gör din plikt – kräv din rätt!”. Det kan sägas vara devisen för denna nya integrationspolitiska ordning, som skapar en adekvat balans mellan plikter och rättigheter samt starka incitament att satsa på en snabb integration i det svenska samhället. Detaljerna om detta kommer vi att få tillfälle att återkomma till framöver, men det är viktigt att nämna denna nya inriktning i denna kontext för att förstå den nuvarande propositionens mening i frågan om de bosättningsbaserade förmånerna.

Fru talman! Vissa partier, som Vänsterpartiet och Miljöpartiet, håller fortfarande fast vid tanken att alla rättigheter ska vara tillgängliga från första början. Eller för att säga det på ett annat sätt: Rätten ska inte bara komma före plikten, utan den ska komma oavsett pliktens uppfyllande.

Det här är i princip samma partier som vill att invandringen ska återgå till de okontrollerade nivåer som rådde innan nuvarande regering började

genomföra det migrationspolitiska paradigmskiftet – det paradigmskifte som vi har diskuterat ett flertal gånger i denna kammare och som samlar en stor riksdagsmajoritet, inklusive Socialdemokraterna, bakom sig.

Det är samma partier som kräver fullständiga rättigheter från dag ett som vill att föreliggande proposition avslås. Det är inte det minsta förvånande med tanke på att några av dessa partier föreslår en regularisering av alla personer som har befunnit sig i Sverige en viss tid, även om de från början till slut har vistats helt illegalt i vårt land. Dessa partier vill dessutom återgå till de migrationspolitiska bestämmelser som gällde fram till 2016, med permanent uppehållstillstånd som huvudregel, och avskaffa transportörsansvaret, ge asylsökarsvisum till alla som vill komma till Sverige och söka asyl, utöka rätten till familjeåterförening med mera.

Denna väg, det vill säga i princip fri invandring med fullständiga rättigheter, skulle leda inte bara till en mycket stor invandring, som vi inte kan hantera och som väldigt få skulle uppfatta som legitim eller acceptabel, utan även till att de mycket stora integrations- och segregationsproblemen som vi har i dag skulle växa exponentiellt.

Fru talman! Detta är definitivt inte vägen till en mer human invandringspolitik utan till att motståndet mot invandring i alla dess former växer och till att än allvarligare sociala spänningar och konflikter får fotfäste i vårt land.

Liberalerna är positiva till både invandring och mångfald och ser därför ett stort behov av att bekämpa dagens växande utanförskap och separatistiska tendenser samt att skapa villkor för en hållbar integration av både gamla och nya invandrare. Det förutsätter en ny migrations- och integrationspolitisk ordning med tydliga krav på dem som kommer till oss och starka integrationsincitament. Men i dag räcker det inte med det. Efter mer än två ur integrationssynvinkel förlorade decennier har också en mycket stram migrationspolitik blivit en absolut nödvändighet.

Fru talman! För drygt 20 år sedan föreslog Liberalerna en radikalt anorlunda integrationspolitik i syfte att parera det redan då växande utanförskapet bland betydande invandrargrupper. Det var vår bestämda åsikt att detta var det enda sätt som gjorde det möjligt att bedriva en generös migrationspolitik. Dock var det inte många som då var villiga att erkänna och än mindre åtgärda det integrationshaveri som var på väg att inträffa.

Vi hade rätt. Men vi fick inte rätt, och det är det som är avgörande i politiken.

I dag betalar vi alla priset för den strutsmentalitet som på den tiden präglade migrations- och integrationsdebatten. Nu är vi tvungna att både förändra grunderna för integrationspolitiken och, åtminstone under en viss tid, strama åt migrationspolitiken. Detta är en central del av vårt nuvarande regeringssamarbete och en avgörande insats för Sveriges framtid. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 88 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja inleda med att rätta Mauricio Rojas på den sista punkten: Nu betalar de mest utsatta människorna, människor som kommer till Sverige på flykt från krig och förföljelse, priset för att Liberalerna ska få makt.

Jag går så över till ärendet. Propositionen heter *Förbättrade levnads-
villkor för utlänningar med tillfälligt skydd*. Jag ställde frågan till Kristde-
mokraterna varför man inte förbättrar levnadsvillkoren för ukrainska flyk-
tingar under de första tolv månaderna. Varför ska ukrainare som flyr i tolv
månader leva under existensminimum och vara tvingade att vända sig till
välgörenhetsorganisationer för att ha råd med kläder, potatis och lök?

Jag fick inget svar på varför denna tolv månaderskaren är viktig, bara
att man vill ha den. Jag ställer därför frågan också till Mauricio Rojas:
Varför ska ukrainare, när de flyr från Putins bomber, leva i Sverige i ett år
långt under existensminimum?

Anf. 89 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Det skulle vara klädsamt om andra partier funderade på
det egna ansvaret för det som har inträffat, det som tvingar oss att förändra
både migrations- och integrationspolitiken. Miljöpartiets ansvar, men inte
bara Miljöpartiets, är mycket stort i det avseendet. Ni ville inte se det som
höll på att hända.

I dag står vi här och betalar priset för det. Hela Sverige betalar priset:
konflikter, spänningar, dåliga villkor för alla och brottslighet – men inte
minst också ett parti som växer på grund av er strutsmentalitet att inte vilja
se detta, nämligen Sverigedemokraterna. Det var ni som gjorde det möjligt
för ett sådant parti, som protesterade mot er strutsmentalitet, att växa. Det
vore bra om ni började tänka på det.

Ledamoten frågade om de tolv månaderna. Och det handlar inte bara
om dem; vi kan ta dagersättningen direkt. Vi skulle kunna höja den, och
då skulle mycket av detta förändras. Men då undrar jag: När ni satt i reger-
ing med Socialdemokraterna, vilket ni gjorde under sju år om jag inte
minns fel, varför ändrade ni inte på detta? Glömde ni humaniteten och allt
det ni säger just nu?

Ni hade en möjlighet. Ni satt i regeringen under lång tid, många år efter
att man hade beslutat denna mycket låga nivå på dagersättningen. Ni
gjorde ingenting då. Kan du förklara varför? Om du gör det kan du också
förstå varför vi föreslår det vi föreslår i dag.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag får påminna om att vi tilltalar
varandra med för- och efternamn och inte med ”du”.)

Anf. 90 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Moderaterna svarar inte på varför man nu bestämmer att
ukrainska flyktingbarn ska vara de enda barn som inte får barnbidrag i
Sverige. Kristdemokraterna svarar inte på varför man ska ha tolv månaders
karenstid där man lever under existensminimum som flykting från
Ukraina. Liberalernas Mauricio Rojas svarar inte heller på den frågan.

De här tre partierna sitter i regeringen. Det är de som har lagt fram det
här förslaget. Men inget av dem vill förklara varför man gör de här bedöm-
ningarna.

Jag svarar jättegärna på frågor om Miljöpartiets politik. Men jag kräver
att regeringspartiernas företrädare, som har makten i Sverige, svarar på
mina frågor. Jag lovar att om Mauricio Rojas svarar på detta kommer jag
att svara när han tar replik på mig efter mitt anförande.

(Applåder)

Anf. 91 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Ledamoten verkar inte förstå att samma orsak som gjorde att ni inte ändrade dagersättningen under sju år i regeringsställning också är orsaken till att vi gör det vi gör i dag. Trots att ledamotens parti satt i regeringen under så lång tid tycks hon inte ha funderat på varför man inte gjorde det man nu föreslår och tycker är jätteviktigt, nämligen att höja dagersättningen. Man satt sju år i regeringen, och nu frågar man helt oskyldigt varför vi gör det vi gör.

Då borde man fundera över varför man sitter i en regering. Och man borde fundera, fru talman, över ansvaret för det som har hänt. Det är det allra viktigaste. Om man inte funderar på det och om man inte fattar vad som har hänt med Sverige och varför Sverigedemokraterna finns i denna riksdag kommer man aldrig att kunna föreslå en politik som fungerar för alla i detta land.

Det är jätteviktigt att man är självkritisk. Vi är självkritiska. När vi föreslog allt det vi föreslog för 20 år sedan misslyckades vi med att övertyga de andra partierna. Det var ett stort politiskt misslyckande från vår sida. Vi tar ansvar för det. Att de andra inte säger ett ord om detta är inte klädsamt. Det är inte humant. Det är inte ärligt.

Anf. 92 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Jag tycker att denna debatt från regeringspartiernas sida har varit under all kritik. Man lägger fram ett lagförslag men vägrar att förklara sina motiv.

I dag debatterar vi villkoren för flyktingar från Ukraina. Vi i Miljöpartiet tycker att det är skamligt att ukrainska flyktingar har levt under fattigdomsgränsen sedan de kom till Sverige. De har levt på en dagersättning på som mest 71 kronor om dagen. Den har inte höjts på 30 år.

Bara under de senaste två åren har priserna på många matvaror ökat med över 20 procent. De ukrainska flyktingarna har varit hänvisade till välgörenhet. Jag har själv besökt Röda Korsets verksamhet i Stockholm, där ukrainska flyktingar kan få ta del av matvaror så grundläggande som potatis, lök och havregryn.

Vi säger enhälligt från Sveriges riksdag att vi till fullo står bakom Ukraina i dess rättmätiga kamp mot Rysslands olagliga invasion samtidigt som soldaternas mammor, fruar och barn lever som flyktingar under existensminimum i Sverige.

Från Miljöpartiets sida protesterade vi mot detta redan under krigets första tid. Vi såg detta komma. Massflyktsdirektivets implementering i svensk rätt lämnade verkligen mycket i övrigt att önska. Varje gång vi föreslog rätt till sfi, snabbare folkbokföring, höjd dagersättning och rätt till sjukvård sa regeringspartierna – både när det var socialdemokratisk regering och nu när vi har en Tidöregering: Nej, detta är bara tillfälligt.

Vi i Miljöpartiet tycker inte att ukrainska flyktingar tillfälligt ska leva under fattigdomsgränsen. Vi tycker inte att man ska vänta i ett års tid på att få rätt att gå till en gynekologisk undersökning om man är en ukrainsk flykting i Sverige.

Vi tycker att man ska folkbokföras direkt när man får sitt ettåriga uppehållstillstånd. Med det kommer nämligen dessa grundläggande rättigheter – rätten till sjukvård, rätten till en etableringsersättning som det går

att leva på och rätten för den som inte kan arbeta att få försörjning åtminstone på existensminimum.

Den proposition som regeringen har lagt fram och som vi ska rösta om i dag gör att man får folkbokföra sig lite snabbare, efter ett år i stället för efter två år, som gäller i dag. Den delen är ett steg i rätt riktning. Men samtidigt införs en lag som säger att flyktingar som får skydd enligt massflyktsdirektivet, alltså ukrainska flyktingar, ska vara de enda som är bosatta i Sverige som inte har rätt till den generella välfärden.

Ukrainska flyktingbarn kommer att vara de enda barn som är folkbokförda i vårt land som inte har rätt till barnbidrag. Ukrainska barnfamiljer kommer att vara de enda barnfamiljer i Sverige som inte har rätt till bostadsbidrag trots att de är bosatta i vårt land.

Detta kommer att innebära att ukrainska barn fortsatt kommer att leva i större fattigdom och trångboddhet än andra barn som bor i vårt land. På vilket sätt bidrar det till att lösa våra samhällsproblem? På vilket sätt bidrar det till att Ukraina får bättre möjligheter att vinna över Putin?

Fru talman! Jag tycker att det är oanständigt. Jag tycker att det hade varit anständigt att säga: Vi står bakom Ukraina fullt ut. Vi behandlar ukrainska barn på samma sätt som vi behandlar alla andra barn som är bosatta i vårt land. De har samma värde som svenska medborgare och de flyktingar som har fått skydd i Sverige från andra länder har.

Med regeringens undantagslag, bara för ukrainska flyktingar, är det bara dessa familjer som blir av med rätten till merkostnadsersättning vid funktionshinder. Det handlar om hjälpmedel som till exempel ett barn kan behöva. Det är en merkostnadsersättning för att man ska kunna ha råd med en rullstol eller andra hjälpmedel. Dessa blir de enda familjer som är bosatta i Sverige som inte har rätt till exempel till insatser enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS. Det införs också en särskild lag som sätter en borte gräns för hur länge man har rätt till tandvårdsstöd.

Detta kommer att få ekonomiska konsekvenser för dessa familjer. Men det kommer också att få konsekvenser ekonomiskt för Sveriges kommuner. Fler familjer där lönen inte räcker till kommer nu att behöva ansöka om försörjningsstöd, det som kallas för socialbidrag. De kanske inte hade behövt det om de hade haft bostadsbidrag och barnbidrag, som alla andra familjer får. Med regeringens förslag kommer alltså fler att behöva gå till kommunerna med mössan i hand än om regeringen bara hade låtit bli detta. Detta kommer också att innebära att de personer som behöver försörjningsstöd behöver få mer pengar från kommunerna.

Förslaget har väldigt kraftfullt kritiserats av Sveriges Kommuner och Regioner eftersom det dessutom strider mot den lag som handlar om hur man får belasta kommunerna med nya uppgifter. Det finns en princip, finansieringsprincipen, som innebär att kommunerna ska kompenseras när staten ger dem nya uppgifter eller ökade kostnader. Det kommer inte att hända här.

Fru talman! Vi i Miljöpartiet tycker att välfärden ska gälla lika för alla. Nu talar vi alltså om alla som är folkbokförda i Sverige. Detta är första gången som en grupp folkbokförda barn utesluts från det svenska barnbidraget, som ända sedan det infördes har varit generellt, lika för alla.

Fru talman! Det talas i debatten om att det ska vara något slags kvalificerande trappa, men vi ser ingen trappa. Dörren bommas igen för gott. Vem vet? Kanske kommer regeringen med något nytt, kanske inte.

Eftersom vi fortfarande inte har fått svar på den grundläggande frågan varför man inte vill att ukrainska barn ska kunna få barnbidrag vet vi inte heller vad avsikten är på sikt.

Jag önskar fortfarande att regeringspartiernas företrädare ska våga ställa sig här i talarstolen och förklara varför man fortsatt vill att ukrainare ska leva under existensminimum de första tolv månaderna i Sverige och varför man vill att just ukrainska barn och familjer ska ha sämre rättigheter än alla andra som bor i Sverige. Detta har man duckat, fru talman. Man har pratat om allt annat, även långt utanför vad frågan rör i dag, men inte om det.

Jag ska avsluta med att yrka bifall till vår reservation 1, som innebär att vi antar förslaget om att ukrainare ska få folkbokföras tidigare men att vi däremot inte bifaller de inskränkningar i rätten till barnbidrag, bostadsbidrag och andra förmåner som regeringen vill göra enbart för de ukrainska flyktingarna.

Jag yrkar också bifall till vår reservation 5, som handlar om just bristen på kompensation till kommunerna.
(Applåder)

Anf. 93 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Även Miljöpartiet argumenterar i sin reservation för att utlänningar med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska erhålla bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. Det här borde inte överraska någon. Miljöpartiet är, precis som Socialdemokraterna, ett bidragsparti, och även här kan man ställa samma fråga som ställs till vissa andra oppositionspartier: Vilka andra grupper som i dag saknar bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner ska få ta del av dessa nu när Miljöpartiet vill att utlänningar med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska få ta del av dessa?

Sverige går mot en inriktning där välfärden för nyanlända och icke-medborgare ska begränsas. Man ska inte längre kunna få bidrag så fort man kommer till Sverige. Vi vill inte ha ekonomiska migranter i Sverige.

Miljöpartiet verkar inte ha förstått detta utan lever i det förgångna, där Sverige var världens socialbyrå. Förstår inte ledamoten från Miljöpartiet att det måste finnas en balans mellan de möjligheter vi skapar för utlänningar i Sverige och att minska incitamenten för ekonomiska migranter att ta sig till Sverige? Förstår inte ledamoten från Miljöpartiet att Sverige inte längre hur som helst kan ge utlänningar tillgång till välfärden och att utlänningars tillgång till välfärden måste begränsas? Varför tror ledamoten från Miljöpartiet att bidrag leder till integration när all erfarenhet visar på motsatsen?

Anf. 94 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Kort och gott innebär vårt förslag att alla personer som är folkbokförda i Sverige ska ha rätt till de bosättningsbaserade förmånerna. Det innebär att vi säger nej till regeringens diskriminerande förslag, som enbart undantar de ukrainska flyktingarna. Det är alltså ingen annan förändring som vi föreslår.

Ska jag då förstå det som att Sverigedemokraterna vill göra de här inskränkningarna i rättigheter för ukrainska flyktingar för att man inte vill att fler ukrainare ska fly till Sverige? Är det korrekt uppfattat?

Anf. 95 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Jag vill bara rätta ledamoten och säga att ukrainare kommer att få fler rättigheter i och med den här propositionen. Vem som helst som läser propositionen förstår att man får tillgång till sjukvård som alla andra i Sverige, man får tillgång till tandvård som alla andra i Sverige och man får tillgång till ekonomiskt bistånd. Det är rätt mycket man får med den här propositionen, men gång på gång har oppositionen gett oriktiga uppgifter till dem som lyssnar på debatten.

Precis som Vänsterpartiet vill Miljöpartiet fördubbla dagersättningen till asylsökande. Det är inget annat än en signal till alla de migranter som rör sig mot Europa att komma till Sverige. Av någon anledning vill samma parti som skapade förutsättningarna för den förra migrationskrisen skapa ekonomiska förutsättningar för en ny migrationskris.

Då undrar man: Har inte ledamoten lärt sig någonting av den förra migrationskrisen? Har inte ledamoten förstått att det finns en gräns för hur många Sverige kan ta emot och att det inte är bra för migrationspolitiken att skapa ekonomiska incitament för asylinvandrare att ta sig till Sverige?

Vi känner till det lidande som många fick gå igenom vid den förra migrationskrisen – tragedier, liv som förstörts, liv som egentligen aldrig kommer att läka. Har inte Miljöpartiet gjort nog med skada med sin politik?

Man undrar även hur det här går ihop med Socialdemokraternas så kallade restriktiva migrationspolitik. Kommer det att betalas ut mer eller mindre bidrag till utlänningar om en rödgrön regering skulle få makten? Dessutom undrar man varför Miljöpartiet vill skapa ekonomiska incitament för att asylsökande ska ta sig till Sverige. Kommer det inte nog med asylsökande till Sverige redan i dag?

Anf. 96 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag noterar att Sverigedemokraterna avstod från att svara på frågan om man var rädd för att fler ukrainska flyktingar skulle komma till Sverige. Men det kanske är för att Nima Gholam Ali Pour sa det, fast med andra ord. Han kanske verkligen menar att genom att låta ukrainska flyktingar leva under existensminimum och ha sämre villkor i Sverige än i alla andra grannländer och runt om i Europa vill man skrämman dem från att söka skydd just här.

Det är i så fall det mest raka och ärliga svaret på de frågor som jag har upprepat till Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna under den här debatten. Man inför en ny paragraf i socialförsäkringsbalken som explicit säger att just ukrainska flyktingar inte ska ha samma rättigheter som alla andra som är folkbokförda i Sverige.

För mig går det inte ihop med att Sverige säger att vi fullt ut står bakom det ukrainska folkets kamp mot Rysslands olagliga invasion. För mig är det anständiga att de soldater som slåss vid fronten ska veta att hos oss lever deras föräldrar, fruar och barn i trygghet, inte i fattigdom.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 8.)

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU7

En registerlag för Inspektionen för socialförsäkringen (prop.
2023/24:146)

föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 8.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.58 på förslag av andre vice talmannen att
ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU2 Ny tullbefogenhetslag

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU3 En ny förverkandelagstiftning

Punkt 2 (Brott som kan utlösa utvidgat förverkande)

1. utskottet

2. res. 1 (C)

Votering:

267 för utskottet

19 för res. 1

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 62 SD, 54 M, 20 V, 16 KD, 15 MP, 13 L, 1 –

För res. 1: 19 C

Frånvarande: 20 S, 10 SD, 14 M, 4 V, 5 C, 3 KD, 3 MP, 3 L, 1 –

Punkt 3 (Rättssäkerhetsgarantier vid självständigt förverkande)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

Votering:

232 för utskottet

20 för res. 2

34 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2024/25:13
2 oktober

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 62 SD, 54 M, 16 KD, 13 L, 1 –

För res. 2: 20 V

Avstod: 19 C, 15 MP

Frånvarande: 20 S, 10 SD, 14 M, 4 V, 5 C, 3 KD, 3 MP, 3 L, 1 –

Punkt 6 (Förverkandebeslag)

1. utskottet

2. res. 7 (V, MP)

Votering:

252 för utskottet

35 för res. 7

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 62 SD, 54 M, 20 C, 16 KD, 13 L, 1 –

För res. 7: 20 V, 15 MP

Frånvarande: 20 S, 10 SD, 14 M, 4 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 3 L, 1 –

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU5 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (MP)

Votering:

271 för utskottet

16 för res. 1

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 62 SD, 54 M, 19 V, 20 C, 16 KD, 13 L, 1 –

För res. 1: 1 V, 15 MP

Frånvarande: 20 S, 10 SD, 14 M, 4 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 3 L, 1 –

Nooshi Dadgostar (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Bosättningsbaserade förmåner samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

1. utskottet

2. res. 3 (C)

Votering:

232 för utskottet

21 för res. 3

34 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 62 SD, 54 M, 16 KD, 13 L, 1 –

För res. 3: 1 V, 20 C

Avstod: 19 V, 15 MP

Frånvarande: 20 S, 10 SD, 14 M, 4 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 3 L, 1 –

Ida Gabrielsson (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 3 (Kompensation till kommuner och regioner)

1. utskottet

2. res. 4 (S)

3. res. 5 (V, MP)

Förberedande votering:

88 för res. 4

35 för res. 5

164 avstod

62 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

165 för utskottet

87 för res. 4

35 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 SD, 54 M, 20 C, 16 KD, 13 L

För res. 4: 6 S, 1 –

Avstod: 20 V, 15 MP

Frånvarande: 20 S, 10 SD, 14 M, 4 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 3 L, 1 –

Punkt 4 (Dagersättning)

1. utskottet

2. res. 6 (V, MP)

Votering:

252 för utskottet

35 för res. 6

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 S, 62 SD, 54 M, 20 C, 16 KD, 13 L, 1 –

För res. 6: 20 V, 15 MP

Frånvarande: 20 S, 10 SD, 14 M, 4 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 3 L, 1 –

Punkt 6 (Levnadsvillkoren för yngre och äldre)

1. utskottet

2. res. 8 (V, MP)

Votering:

252 för utskottet

35 för res. 8

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2024/25:13
2 oktober

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 86 S, 62 SD, 54 M, 20 C, 16 KD, 13 L, 1 –
För res. 8: 20 V, 15 MP
Frånvarande: 20 S, 10 SD, 14 M, 4 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 3 L, 1 –

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU7 En registerlag för Inspektionen för socialförsäkringen

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2023/24:156 Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske

2024/25:56 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V)

2024/25:106 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S)

2024/25:124 av Martin Kinnunen m.fl. (SD)

2024/25:125 av Stina Larsson m.fl. (C)

2024/25:142 av Emma Nohrén m.fl. (MP)

§ 10 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 1 oktober

2024/25:64 Elever som saknar behörighet för fortsatta studier

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:65 Hörseltekniska arbetshjälpmedel

av *Jonathan Svensson* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:66 Högre skatt för personer med sjuk- och aktivitetsersättning

av *Karin Sundin* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:67 Situationen i sjukvården

av *Mikael Dahlqvist* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:68 Åtgärder med anledning av händelser på Länsstyrelsen Stockholm

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

2024/25:69 Bekämpning av sjögull i Mälaren
av *Åsa Eriksson* (S)
till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)
2024/25:70 Skattesänkningar i budgeten
av *Ola Möller* (S)
till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

Prot. 2024/25:13
2 oktober
-----

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 oktober

2024/25:101 Litauens anmälan av Belarus till ICC
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister *Maria Malmer Stenergard* (M)
2024/25:102 Patienter från Gaza
av *Arber Gashi* (S)
till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)
2024/25:103 Lantmäteriets hantering av kommunernas byggplaner
av *Johan Löfstrand* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)
2024/25:104 Ett slopande av beteskravet
av *Sofia Skönnbrink* (S)
till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)
2024/25:105 Försvarsmaktens Tiktokkonto
av *Björn Söder* (SD)
till försvarsminister *Pål Jonson* (M)
2024/25:106 Sveriges stöd till IDA-fonden och regeringens planer inför nästa finansieringsrunda
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet *Benjamin Dousa* (M)

§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 1 oktober

2024/25:48 Åtgärder mot arbetslivskriminalitet inom anläggningsbranschen
av *Kadir Kasirga* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)
2024/25:63 Trafikverkets beräkningsmodeller
av *Kristoffer Lindberg* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

Prot. 2024/25:13
2 oktober
-----

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 16.09.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 6 anf. 36 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 6 anf. 80 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.58 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JUDIT FARAGO GONTIER

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ny tullbefogenhetslag	1
Skatteutskottets betänkande 2024/25:SkU2	1
Anf. 1 PATRIK BJÖRCK (S)	1
Anf. 2 ERIK HELLSBORN (SD)	4
Anf. 3 PATRIK BJÖRCK (S) replik	5
Anf. 4 ERIK HELLSBORN (SD) replik	5
Anf. 5 PATRIK BJÖRCK (S) replik	5
Anf. 6 ERIK HELLSBORN (SD) replik	5
Anf. 7 MARIE NICHOLSON (M).....	6
Anf. 8 PATRIK BJÖRCK (S) replik	7
Anf. 9 MARIE NICHOLSON (M) replik.....	8
Anf. 10 PATRIK BJÖRCK (S) replik	8
Anf. 11 MARIE NICHOLSON (M) replik.....	9
Anf. 12 ANDERS ÅDAHL (C).....	9
Anf. 13 CECILIA ENGSTRÖM (KD).....	10
Anf. 14 RASMUS LING (MP).....	12
Anf. 15 MARTIN MELIN (L)	13
Anf. 16 PATRIK BJÖRCK (S) replik	14
Anf. 17 MARTIN MELIN (L) replik	15
Anf. 18 PATRIK BJÖRCK (S) replik	15
Anf. 19 MARTIN MELIN (L) replik	16
(Beslut fattades under § 8.).....	16
§ 5 En ny förverkandelagstiftning.....	16
Justitieutskottets betänkande 2024/25:JuU3.....	16
Anf. 20 LARS ISACSSON (S).....	16
Anf. 21 GUDRUN NORDBORG (V)	18
Anf. 22 KATJA NYBERG (SD)	20
Anf. 23 ULRIKA LILJEBERG (C).....	21
Anf. 24 FREDRIK KÄRRHOLM (M).....	22
Anf. 25 RASMUS LING (MP) replik	23
Anf. 26 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik.....	24
Anf. 27 RASMUS LING (MP) replik	24
Anf. 28 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik.....	24
Anf. 29 RASMUS LING (MP).....	24
Anf. 30 TORSTEN ELOFSSON (KD)	25
Anf. 31 MARTIN MELIN (L)	27
Anf. 32 RASMUS LING (MP) replik	28
Anf. 33 MARTIN MELIN (L) replik	28
Anf. 34 RASMUS LING (MP) replik	28
Anf. 35 MARTIN MELIN (L) replik	29
(Beslut fattades under § 8.).....	29
§ 6 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd	29
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU5	29

Anf. 36	VIKTOR WÄRNICK (M)	29
Anf. 37	JONNY CATO (C) replik	31
Anf. 38	VIKTOR WÄRNICK (M) replik	31
Anf. 39	JONNY CATO (C) replik	32
Anf. 40	VIKTOR WÄRNICK (M) replik	32
Anf. 41	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	33
Anf. 42	VIKTOR WÄRNICK (M) replik	33
Anf. 43	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	34
Anf. 44	VIKTOR WÄRNICK (M) replik	34
Anf. 45	TONY HADDOU (V) replik	35
Anf. 46	VIKTOR WÄRNICK (M) replik	35
Anf. 47	TONY HADDOU (V) replik	36
Anf. 48	VIKTOR WÄRNICK (M) replik	37
Anf. 49	OLA MÖLLER (S)	37
Anf. 50	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	38
Anf. 51	OLA MÖLLER (S) replik	39
Anf. 52	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	39
Anf. 53	OLA MÖLLER (S) replik	39
Anf. 54	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	40
Anf. 55	OLA MÖLLER (S) replik	40
Anf. 56	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	41
Anf. 57	OLA MÖLLER (S) replik	41
Anf. 58	JONNY CATO (C) replik	42
Anf. 59	OLA MÖLLER (S) replik	42
Anf. 60	JONNY CATO (C) replik	43
Anf. 61	OLA MÖLLER (S) replik	43
Anf. 62	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD)	44
Anf. 63	TONY HADDOU (V) replik	46
Anf. 64	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	46
Anf. 65	TONY HADDOU (V) replik	47
Anf. 66	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	48
Anf. 67	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	48
Anf. 68	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	48
Anf. 69	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	49
Anf. 70	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	49
Anf. 71	TONY HADDOU (V)	50
Anf. 72	FÖRSTE VICE TALMANNEN	55
Anf. 73	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	55
Anf. 74	TONY HADDOU (V) replik	55
Anf. 75	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	56
Anf. 76	TONY HADDOU (V) replik	56
Anf. 77	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD)	57
Anf. 78	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	59
Anf. 79	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	60
Anf. 80	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	60
Anf. 81	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	61
Anf. 82	JONNY CATO (C)	61
Anf. 83	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	63
Anf. 84	JONNY CATO (C) replik	64
Anf. 85	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik	64
Anf. 86	JONNY CATO (C) replik	65

Anf. 87 MAURICIO ROJAS (L)	65	Prot. 2024/25:13
Anf. 88 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	67	2 oktober
Anf. 89 MAURICIO ROJAS (L) replik	68	-----
Anf. 90 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	68	
Anf. 91 MAURICIO ROJAS (L) replik	69	
Anf. 92 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	69	
Anf. 93 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	71	
Anf. 94 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	71	
Anf. 95 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik.....	72	
Anf. 96 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	72	
(Beslut fattades under § 8.).....	72	
§ 7 En registerlag för Inspektionen för socialförsäkringen.....	73	
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU7	73	
(Beslut fattades under § 8.).....	73	
Ajournering.....	73	
Återupptaget sammanträde.....	73	
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens		
   sammanträde.....	73	
SkU2 Ny tullbefogenhetslag.....	73	
JuU3 En ny förverkandelagstiftning.....	73	
SfU5 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med		
tillfälligt skydd	74	
SfU7 En registerlag för Inspektionen för		
socialförsäkringen	76	
§ 9 Bordläggning.....	76	
§ 10 Anmälan om interpellationer.....	76	
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	77	
§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	77	
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 16.09.....	78	